

Kasr-ı Arifan

ISSN 1307-7902



Kasr-ı Hinduvân'dan Kasr-ı Ârifân'a...

(Kulların rızıkları ve ecelleri gibi) Her hikmetli iş, onda (o gecede) ayrılır. (Duhan: 4)

Meşihati İslâmiyye Hey'eti Te'lifiyye Reisi,
Dört Mezhep Müftüsü
Ahıskalı **ALİ HAYDAR EFENDİ** *(Kuddise Sirruhu)*

- * Berat Gecesi'nin önemi
- * Salavât-ı Şerîfenin Fazileti
- * İsa *(Aleyhisselâm)*ın İnişi

**“Senin Rabbin dilediğini yaratır ve seçer!
Onlar için seçim (hakkı) yoktur...”** *(Kasas: 68)*

Ahmet Mahmut ÜNLÜ
(Cübbeli Ahmet Hoca)

Editörden

Rabbimizin ayı olan Receb ayını geride bıraktık ve Efendimizin ayı olan Şaban ayına girdik elhamdülillah. Bu kıymetli zamanların gecesini ve gündüzünü en güzel şekilde ihya etmeye Rabbim bizleri muvaffak eylesin.

Şaban ayı insanların gaflet ettiği bir aydır.

Niçin?

Üç aylar gelince, Receb ayı ile birlikte insanlar mânen kendilerini şöyle bir toparlayıp, ibâdetlere ağırlık veriyorlar. Fakat Receb ayı bitip Şaban ayı girerken, ister istemez bir gevşeme süreci başlıyor. "Nasil olsa önümüzde Ramazan ayı var, oruçla, teravihle, mukabeleyle dolu dolu geçiririz" düşünceyiyle, insanlar Şaban ayında bir boşluğa düşüp gaflet edebiliyorlar. Bu sebeple Efendimiz (Sallâllahü Aleyhi ve Sellem) "Benim ayım" buyurduğu Şaban ayı hakkında bizleri uyarıyor ve: "**Şaban, Receb ile Ramazan ayları arasında bir aydır. İnsanlar bundan gafildir. Halbuki Şaban ayında kulların ameli, Allâh-ü Teâlâ'nın dergâhına çıkarılır. Ben amelimin, Allah'ın huzuruna oruçlu olduğum halde çıkarılmasını arzu ederim.**" buyuruyor.

Bu sebeple her mü'min için gerekli olan şey; amellerin Allâh-u Teâlâ'ya arz edildiği Şaban ayından gaflet etmeyip, Ramazan ayı için hazırlanmasıdır. Bu mübarek ayda, Allah'a yalvarıp yakarmalı, Efendimizin ayında, Onun şefaatine mazhar olabilmek için niyazda bulunmalıdır.

Ayrıca Şaban ayı Peygamberimiz (Sallâllahü Aleyhi ve Sellem)'in ayı olması hasebiyle, salavât-ı şerifeyi arttıralım, bunu adeta vird haline getirelim. Zira salavat getirmek, Peygamber Efendimize bağlılığın, muhabbet ve teslimiyetin bir ikrâdır. Efendimiz (Sallâllahü Aleyhi ve Sellem) bir hadîsi şeriflerinde: "**Ahirette Bana insanların en yakını, Bana en çok salavat getirenlerdir**" buyurmuştur. Öyleyse Ona yakın olmanın en kolay ve en güzel yolu olan salavâtı, özellikle bu ayda dilimizden düşürmeyelim.

Şaban ayının 14'ünü, 15'ine bağlayan gece ise, Kadir Gecesinde sonraki en kıymetli gece olan Berat Gecesidir. O gece, Peygamber Efendimizin ifadesiyle "Allâh-ü Teâlâ, Benî Kelb Kabilesinin konyunlarının tüyleri adedince kimseyi Cehennemden azad edecek." O mübarek gecede Rabbine iltica

edip tövbe edenler, Cehennemden kurtuluş beratlarını alacaklar inşâallah.

Berat gecesinde olan önemli olaylardan bir tanesi de, önümüzdeki sene içerisinde ne olup bitecekse, bunların hepsi takdir ve tespit edilir.

Mahlukatın bir sene içerisindeki rızıkları, zengin veya fakir, aziz veya zelil olacakları, önümüzdeki sene kim ölecek, kim doğacak, hangi bölgelerde yel, sel, deprem, yıldırım düşmesi, yer çökmeleri gibi doğal afetler meydana gelecek; nerelerde harpler, darpler zuhur edecek bunların hepsi, hatta yer-yüzüne kaç adet yağmur damlası düşecekse, o dahi Berat Gecesinde yazılır, takdir ve tespit edilir.

Berat Gecesi öyle bir gecedir ki; gerek maddî, gerekse mânevî her şeyin, lehimize veya aleyhimize değişebileceği, kesinlikle uyanık olunması ve gaflet edilmemesi gereken bir gecedir...

Nice yıkanıp hazırlanmış kefenler vardır ki, sahibi sürur içinde aldanıp kalmıştır.

Nice kabirler vardır ki, kazılıp hazırlanmış ama sahibi köşkünde villasında bundan gafil olarak zevku sefaya dalmıştır.

Nice gülen ağızlar vardır ki, yakında ölüp susacaktır.

Nice konaklar vardır ki, binası tamamlanmıştır ama sahibine ölüm zıfâfı hazırdır.

O gece kimileri mükâfatını alırken, kimileri de ziyana uğrar.

Kimisi ikram görür, kimisi mahrum kalır. Zira o gece, hüküm ve kaza gecesidir... Dargınlık ve rıza gecesidir... Kabul veya red gecesidir...

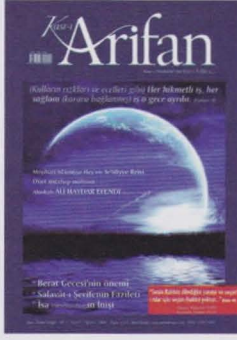
O gece duâların kabul edildiği, arzuların, isteklerin Mevlâ Teâlâ'ya arz edildiği eşsiz bir gecedir. Tabi duâ ederken, duâ yelpazesini geniş tutarak bütün Müslüman kardeşlerimizi hatırlayalım ve dünyadaki bütün gelişmelerin, Müslümanların lehine sonuçlanması için niyazda bulunalım.

Ramazan ayının müjdecisi olan Berat Kandilinizi tebrik ederken, bu gecenin tüm Müslümanlara hayırlar getirmesini Rabbimden niyaz ederim. Mevlâ Teâlâ cümlemizi, Cehennemden beratını alanlardan eylesin. Âmin...

M. Özşimşekler

mustafaozsimssekler@arifandergisi.com





Ağustos - 2008

Sayı: 11

Yıl: 1

ISSN NO: 1307-7902

İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu

Yazı İşleri Müdürü

Bekir ÇALI

Genel Yayın Yönetmeni

Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

Pazarlama - Dağıtım

Nusret TEZCAN

Grafik Uygulama

Selçuk ESER

Haber - Araştırma

Nurullah SADIK

Reklam

Hakan SELÇUK

Abone Sorumlusu

Fatih CAN

Yurtiçi Abonelik Bedeli (yıllık)

50.- YTL.

Yurtdışı Abonelik Bedeli (yıllık)

60 Euro / 85 \$

Abonelik için Banka Hesap No

Kuveyt Türk (Bahçelievler Şubesi) 734218-2 No. Hes.

Albaraka Türk (Bağcılar Şubesi) 465001-1 No. Hes.

Türkiye Finans (Bağcılar Şubesi) 532105-1 No. Hes.

Türkiye Finans (Bağcılar Şubesi) 532105-101 (\$) No. Hes.

Iban No: TR08 0020 6000 6000 5321 0501 01

Türkiye Finans (Bağcılar Şubesi) 532105-102 (Euro) No. Hes.

Iban No: TR78 0020 6000 6000 5321 0501 02

Posta Çeki

Posta Çeki 5496163 Bekir ÇALI

Adres

Fevzi Çakmak Mahallesi Dağyolu Caddesi

2/1 Sokak Yılmazzer İş Merkezi No: 1/5

Bağcılar / İSTANBUL

Telefon: 0212 634 01 71

Faks: 0212 634 01 90

www.arifandergisi.com

bilgi@arifandergisi.com

Yayın Türü

Yerel, Süreli, Aylık

Basım Yeri

MİLSAN

Cemal Ulusoy Cd. No: 38/A

Bahçelievler / İSTANBUL

Tel: 0212 471 71 50

* Dergimizde yayınlanan yazı, reklamların sorumluluğu yazarına ve reklam verenine aittir.



Berat Gecesi ve
Gündüzünü İhya Etmek
Mehmet TALŪ

08

"Senin Rabbin dilediğini yaratır ve seçer!
Onlar için seçim (hakka) yoktur. (Kasas: 68)
Ahmet Mahmut ÜNLÜ
(Cübbeli Ahmet Hoca)

04



Salavât-ı Şerifenin
Fazilet ve Önemi
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

16



Berat Gecesi
Ali Ulvi UZUNLAR

12



Aydınların Osmanlı'ya İhaneti:
Boer Savaşı,
Ahmet BOZDOĞANLI

24



İslâm Hukûkuna Göre Kocanın,
Hanımı Üzerindeki Hakları

Fatih KALENDER

20



Berat Gecesi

Adem ŞENER

28



BERAT GECESİ
Adem ŞENER

28

ALİ HAYDAR EFENDİ
(Kuddise Sirruhu)
Süleyman EMİN

32



ALİ HAYDAR EFENDİ

K...

İnce / Haydarlık ve İhtisat

H...

İsa (Aleyhisselâm)ın İnişi
Ahmet Mahmut ÜNLÜ

38

Bedir Ehliyle
TEVESSÜL
Ve
İSTİĞÂSELER

Derleme
Ahmet Mahmut Ünlü
(Cübbeli Ahmet Hoca)

DILA

İSRAF
Yakup YAZICI

42

İSRAF

İ...

Ramazan'ın müjdesi Şaban ayı ve
Cehennemden kurtuluş gecesi
BERAT KANDİLİ

Ali EREN

46

Ramazan'ın müjdesi Şaban ayı ve
Cehennemden kurtuluş gecesi

BERAT KANDİLİ

Ali EREN

46

Aidiyet Duygusu ve
"Kimlik"
Hamdi KALYONCU

52

Aidiyet Duygusu ve "Kimlik"

K...

Disiplin Kuralları

D...

Disiplin Kuralları
Şerife TORTOP

54

القرآن الكريم

OKUYAN
AHMED EL-ACEMI
GÖRSEL
KUR'ÂN-I KERİM
Hatim Seti

YEDRA

Mide Yanması Nedir?
Yunus ERSİN

60

Mide Yanması Nedir?

M...

VCD Hatim Setleri,
Ahmed El -Acemi,
Kabe İmamları, İsmail Biçer,
Abdulbasit Abdussamed,
114 Sure 114 Hafız

**“Senin Rabbin dilediğini yaratır ve seçer!
Onlar için seçim (hakkı) yoktur..” (Kasas: 68)**

Resûlullah (Sallallâhü
Aleyhi ve Sellem)

buyurdu ki; “Her
kim Şaban ayına
değer verir, onda
Allâh-u Teâlâ’dan
sakınırsa,
taatıyla amel
eder ve nefsinin
günahlardan
tutarsa, Allâh-u
Teâlâ onun
günahlarını
bağışlar ve o sene
vuku bulacak
tüm belalardan
ve hastalıklardan
kendisini emin
kılar.”



Ahmet Mahmut ÜNLÜ
bilgi@arifandergisi.com



Bu mübarek âyetlerde Allâh-ü
Teâlâ hazretleri, yaratmada
ve seçmede yegâne olduğu-
nu ve bu hususlarda, kendi-
siyle çekişecek ve hükmünü geciktirecek
hiçbir şey olmadığını haber vermiştir.
Hiçbir kimse, Mevlâ Teâlâ hazretlerinin
bir şeyi ihtiyar ve iltizam buyurmasına
mani olamaz. O’nun dilediği olur, dile-
mediği olmaz. Hayrı ve şerri ile bütün
işler, O’nun kudret elindedir ve işlerin
dönüşü O’nadır.

Hâzin ve Kazî’nin beyanlarına göre
bu âyetin sebebi nüzûlü; Efendimiz
Aleyhissalâtü Vesselâm Kendisine
Peygamberlik verilip, tebliğ ve dâvete
başlayınca, müşrikler: “Allâh-ü Teâlâ
Kur’an’ı, bu iki beldenin karyelerinden
bir büyük zat üzerine inzal etmeli de-
ğil miydi?” demeleri üzerine, bunu red
için bu âyet nâzil oluyor.

Müşriklerin kastettikleri kimseler;
Tâif’de Ebû Mesud Sakafî, Mekke’de
ise Velid b. Muğire idi. Onlar bu
kimseleri büyük kabul ettiklerinden,
risâleti onlardan birine münasip gör-
müş ve bu sözü söylemişlerdi. Zira bu
iki kimse çok varlıklı, zengin kimseler
olduklarından müşrikler, Peygamber-
likle zenginlik arasında bir münase-
bet var zannederek, kendilerine göre
Peygamberliği bunlara münasip gör-
müşlerdi. İşte bu âyetin nâzil olması-
yla buyrulmuş oluyor ki: Cenabı Hak,
Peygamberlerini, kendilerine gönderi-
len kimselerin reylerine ve tercihlerine
göre göndermez, ancak Kendi ihtiyârî
İlâhîsine göre gönderir. Dilediği kulu-
nu seçerek, Peygamberlik verir ve hiç
kimsenin de “Peygamber olarak niçin
bunu seçtin” demeye hakkı yoktur.
Allâh-ü Teâlâ onların görüşüne müra-
caat etmekten müstağnîdir.

Ayrıca, dünya malı, zenginlik gibi, in-
sanlar arasında şeref addedilen şeylerle

Peygamberlik arasında hiç bir münasebet bulunmadığını ve Peygamberliği, dilediği kuluna ihsan ettiğini beyan ederek, onların bu yanlış itikatlarını reddetmiştir.

“Senin Rabbin dilediğini yaratır ve seçer.”

Arş'tan Ferş'e, zerreden küreye ne varsa hepsini Allah yaratmıştır. Bu yarattıkları içerisinde de, bazılarını seçmiş ve faziletli kılmıştır.

Denilmiştir ki:

Allâh-ü Teâlâ her şeyi yaratmış ve bu yarattıklarının içinden dört tanesini seçmiştir. O dört taneden dahi bir tanesini seçmiştir...

Şöyle ki:

Melekler arasından dört tanesini seçti: Cebrâîl, Mîkâîl, İsrâîl ve Azrâîl (*Aleyhimüsselâm*). Sonra da bunlar arasından Cebrâîl (*Aleyhisselâm*)'ı seçti.

Peygamberler arasından dört tanesini seçti: İbrahim, Musâ, İsmâ ve Muhammed (*Aleyhimüsselâm*). Sonra da içlerinden Hz. Muhammed Mustafa (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)'i seçti.

Peygamber Efendimiz'in Ashâbı arasından dört tanesini seçti: Ebû Bekir, Ömer, Osman ve Ali (*Radiyallahü Anhum*). Sonra bunlar arasından Hz. Ebû Bekir (*Radiyallahü Anh*)'i seçti.

Kitaplardan dahi dört tanesini seçti: Tevrat, Zebur, İncil ve Kur'an. Sonra bunlar içinden Kur'an-ı Kerîm'i seçti.

Mescitlerden dört taneyi seçti: Mescid-i Haram, Mescid-i Nebevî, Mescid-i Aksâ ve Mescid-i Tûr'u Sînâ. Sonra da bunlar arasından Mescid-i Haram'ı seçti.

Günler arasından dört tanesini seçti: Ramazan Bayramı günü, Kurban Bayramı günü, Arefe günü ve Aşûra günü. Bu dört gün arasından da Arefe gününü seçmiştir.

Geceler arasından dört tanesini seçti: Berat gecesi, Kadir gecesi, Cuma gecesi ve Bayram gecesi. Bu geceler arasından Kadir gecesini seçti.

Dağlardan dahi dört tanesini seçti: Uhud Dağı (Medine-i Münevverede), Tûr-u Sînâ Dağı (Mısır'ın Sînâ çölü yakınında), Lûkkâm Dağı (Şam-ı Şerif diyarında) ve Lübnan Dağı (Beyrut'ta). Bu dağlar arasından Tûr-u Sînâ Dağını seçti.

Irmaqlardan dört tane seçti: Ceyhun Irmağı, Seyhun Irmağı, Fırat Irmağı ve Nil Irmağı. Bunlar içinden ise Fırat Irmağını seçti.

Aylardan da dört tane haram ay seçti: Recep ayı,



Zülkade ayı, Zülhicce ayı ve Muharrem ayı. Bunlar içinden Şaban-ı Şerif ayını seçti ve onu Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)'in ayı yaptı. Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) bütün peygamberlerden üstün olduğu gibi, ayı da diğer aylardan üstündür.

Nitekim hadîs-i şerîfte şöyle varid olmuştur:

“Her kim Şaban ayına değer verir, onda Allâh-u Teâlâ'dan sakınırsa, taatıyla amel eder ve nefsinin günahlardan tutarsa, Allâh-u Teâlâ onun günahlarını bağışlar ve o sene vuku bulacak tüm belalardan ve hastalıklardan kendisini emin kılar.”

Şaban-ı Şerîf ayının, gecelerini ibâdetle ihya etmek, bir çok sevaplar kazandıracığı gibi, kabir azabından kurtulmaya da büyük bir vesiledir.

Nitekim Muhammed ibni Abdillah ez-Zâhid (*Rahimehullâh*) şöyle anlatmıştır:

“Dostum Ebû Hafs el-Kebîr vefat etmişti, cenaze namazını kıldım fakat sekiz ay kabrini ziyaret etmedim. Sonra ziyaret etmek istediğim gece mânâ âleminde onu, üzüntülü bir halde suratı sapsarı olarak gördüm. Selâm verdimse de, selâmımı almadan benimle konuşmaya başladı.

Ben: ‘Sübhânallah! Benimle konuşuyorsun da selâmımı niçin iade etmiyorsun?’ diye sorduğumda, ‘Selâma cevap vermek bir ibâdetdir. Biz ise ibâdetten kesilmemişiz.’ dedi.

O zaman ben kendisine: ‘Sen çok güzel yüzlü bir zat idin. Niçin şimdi seni yüzü değişmiş görüyorum?’ dediğimde: ‘Mezarıma konur konmaz, Münker ve Nekîr melekleri gelerek, bana Allâh-u Teâlâ ve Resûlullah

(Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'e imânı sordular, Allâh-u Teâlâ'nın yardımıyla kendilerine cevap verdim.

Allâh-u Teâlâ'nın fazl-u keremi olmasaydı, buna imkân bulamayacaktım. Onlar ayrılır ayrılmaz, başka bir melek gelip başıma dikilerek: 'Ey kötü ihtiyar' diye hitap edip, günahlarımı ve kötü amel-lerimi sayıp döktü ve bana bir sopa vurdu ki, cesedim ateşle tutuştu. Sonra yılanlar bana sarılıp, beni yemeye başladılar.

Sonra kabrim benimle konuştu ve 'Rabbinden utanmadın mı?' diyerek, beni öyle bir sıkı ki, kaburgalarım birbirine girdi ve mafsallarım kesildi.

Böylece ben, Şaban hilâlinin görüldüğü geceye kadar azap içerisinde kalmıştım ki, o anda yukarı taraftan bir münadî: 'Ey azabı ile görevli melek! Ondan azabı kaldır, çünkü o, ömründe Şabandan bir geceyi ibâdetle ihya etmiş, gün-lerinden bir günü de oruçla geçirmişti' diye nida etti.

İşte Şaban ayının bir gece ibâdeti ve bir gün orucu hürmetine Allâh-u Teâlâ benden azabı kaldırdı sonra beni Cennet ve rahmeti ile müjdeledi.

O halde, Şaban ayının kıymetini bil de, sen de benim gibi kurtulasın' deyip sessizliğe büründü. Ben de bu zuhûratımdan ayılıverdim.²

Bir senelik işlerin takdir ve tayin edildiği Berat Gecesi, Şaban ayının 15. gecesine tevafuk etmektedir.

Allâh-u Teâlâ bu gecenin fazîleti hakkında şöyle buyurmuştur:

"Hâ, Mim. Her şeyi beyan eden o kitaba yemin ederim. Gerçekten de Biz onu mübarek bir gecede indirdik. Şüphesiz ki Biz uyarıcılarız."

(Kulların rızıkları ve ecelleri gibi) her hikmetli (ve önemli) iş, tarafımızdan pek büyük bir iş, o gece ayrılır. Muhakkak ki Biz (elçiler) göndericileriz.

Rabbinden büyük bir acıma (eseri olarak o gece her iş karara bağlanır)! Şüphesiz ki hakıyla işiten de, pek ziyade bilen de ancak O'dur.³

Beydavî, Neseî, Hâzin ve Âlûsî (Rahimehumullâh) gibi bir çok muteber müfessirin beyânı vechile, bu âyet-i kerîmelerde geçen mübarek geceden maksat; bazı müfessirlere göre Kadir Gecesi ise de, İkrime (Radyallâhu Anh) ile müfessirlerden bir cemaate göre; Berat Gecesidir.

Bu görüş, Kur'an'ın Kadir Gecesinde indirilmiş olmasıyla çelişmez. Zira bu görüşün sahipleri, indirilen şeylere ait zamiri, Kur'an-ı Kerîm'e değil de, ilerisinden anlaşılan: "Kaderle ilgili büyük bir emr"e râci kabul etmişlerdir. Buna göre mana: "Biz, eceller, rızıklar, zengin etme, fakir kılma, diriltme ve öldürme gibi önemli emirlerimizi Berat Gecesinde takdir edip, Cibrîl, Mikâîl, İsrâfîl ve Azrâîl'e bildirdik ki, bir dahaki seneye kadar kullarımız hakkında bu hükümleri icra etsinler." demektir.

Ebu'd-Duha (Radyallâhu Anh)'ın beyanına göre; Allâh-u Teâlâ Şabanın yarı gecesinde kaza ve kaderleri takdir eder, Kadir Gecesinde ise bu hükümlerin yazılı bulunduğu nüshaları, erbabı meleklerle teslim eder.

Zemahşerî (Rahimehullah)'ın beyanına göre; bir senelik hâdiselerin Levh-i Mahfûz'dan istinsahı (kopyalanması)na Berat Gecesi başlanır, Kadir Gecesi bitirilir ve bu dosyalar dört meleşte tevdi edilir.

1 – Rızıklarla ilgili nüsha, Mikâîl (Aleyhisselâm)'a,

2 – Harplerle ilgili dosya, Cebrâîl (Aleyhisselâm)'a,

3 – Zelzeleler, yıldırımlar ve yer çöküntüleriyle ilgili, bir de kulların amellerini zapteden evrak, birinci kat semanın görevlisi İsmâîl isimli büyük bir meleşte,

4 – Hastalıklar ve ölümlerle ilgili kayıtlar da ölüm



meleğine teslim edilir.

Beyhâkî (*Rahimehullah*)'ın beyanına göre; Kadir Gecesinde, bir dahaki seneye kadar Kur'an'dan indirilecek olan sûre ve âyetler takdir edilir. Berat Gecesi ise, yeryüzünün yönetimiyle ilgili meleklerin takip ettiği diğer işler vuzuha kavuşturulur.

Dolayısıyla: **“Her hikmetli ve önemli iş, tarafımızdan pek önemli bir iş, o gece ayrılır”** kavli-i şerifinde geçen: **“Her muhkem iş”** tabiri, Kadir Gecesiyle ilgili olarak: “Kur'an'ın cüzleri, sûre ve âyetleriyle alâkalı her önemli konu” diye tefsir edilir.

Berat Gecesi hakkında ise: “Kulların rızıkları ve ecelleri gibi önemli meseleleri” şeklinde izah edilir⁴.

Bu yüzden ulema; **“Recebin fazileti, ilk gecesinden dolayı ilk onunda, Şabanın fazileti, yarı gecesinden dolayı ortasında, Ramazanın fazileti ise Kadir Gecesinden dolayı son onundadır”** demişlerdir⁵.

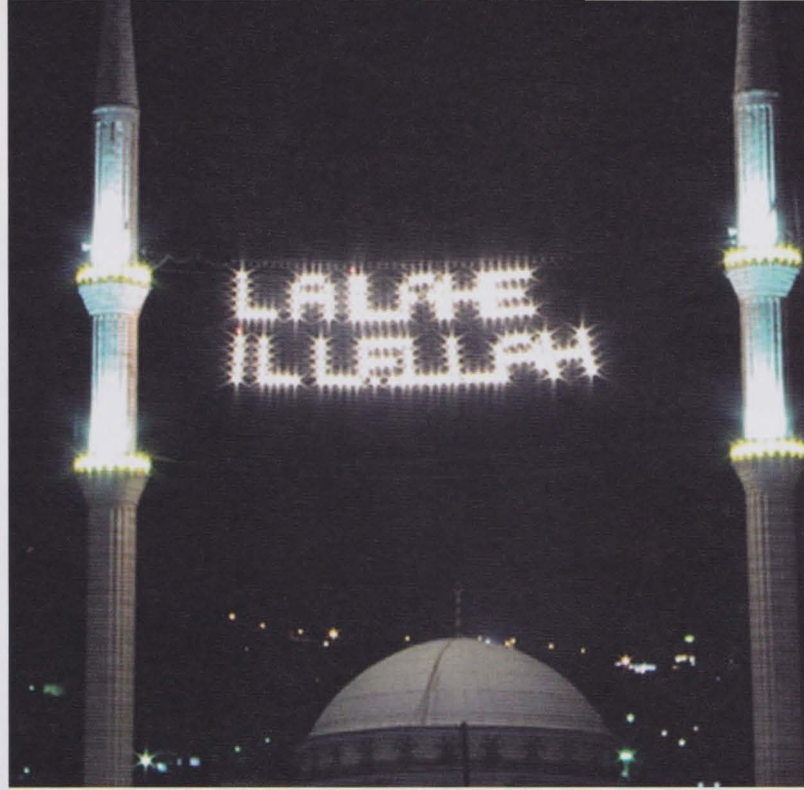
Leyle-i Mübarekeden, Berat Gecesinin kastedildiği görüşünü destekleyen bir çok hadîs-i şerif ve rivâyet mevcuttur. Nitekim Ebu Hureyre (*Radyallâhu Anh*)'dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerifte Rasûlüllah (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur: **“Eceller Şabandan Şabana (belirlenip) kesilir. Hatta (Berat Gecesi) adamın ismi ölümler arasında (yazılıp) çıkmışken, o (başına geleceklerden habersiz bir şekilde) nikâh yapar ve çocuğu doğar.”**⁶

Raşid ibni Sa'îd (*Radyallâhu Anh*)'dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerifte Rasûlüllah (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur: **“Şabanın yarısının gecesi, Allâh-u Teâlâ ölüm meleğine, o sene öldürmek istediği her canlının ruhunu kabzetmesini vahiyde bulunur (bir dahaki seneye kadar öldüreceği canlıların isimlerini bildirir.)”**⁷

İkrime (*Radyallâhu Anh*); **“Her hikmetli ve önemli iş, o gece ayrıntılı bir şekilde yazılır”** âyet-i kerîmesinin tefsiri hakkında şöyle buyurmuştur:

“Şabanın yarısının gecesinde, senenin tüm işleri kesin karara bağlanır. Yaşayacak olanlar, ölecek olanlardan ayrılıp yazılır. Hacca gidecekler de yazılır, artık ne onlara bir kişi ilave olur, ne de onlardan bir kişi eksiltilir.”⁸

Allâh-ü Teâlâ Kadir Gecesini gizlemiştir. Gizlemesinin bir hikmeti de; Kadir Gecesi rahmet, mağfiret ve Cehennemden âzad olmağa mahsus bir gece olduğundan, kulların itimadlarını yalnız ona



tahsîs etmemeleri içindir.

Allâh-ü Teâlâ Berat gecesini ise bildirmiştir ki, kullar o geceden gaflet etmesinler ve tedbirini alsınlar. Çünkü Berat Gecesi, hüküm ve kaza, gadab ve rızâ gecesidir. Red veya kabul, saâdet ve şekâvet gecesidir.

Her ayda günahlardan sakınmak gerekliyse de, Rasûlüllâh (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*)'in kendisine nisbet ettiği ve kendisinde, Ona yardım edene rahmet duâsında bulunduğu, amellerin, kendisinde Allâh-u Teâlâ'ya arz olduğu, ecellerin, musibetlerin, kaderlerin, doğacakların ve öleceklerin kendisinde meleklerle bildirildiği bu mübarek ayda, takvaya riâyetin, kişiyi bir senelik belalardan ve kederlerden

- DİPNOT -

1 - Zübdetü'l-vâ'izîn, Hobevî, Dürretü'n-nâsîhîn, sh: 235

2 - Zühretü'r-riyâd, Hobevî, Dürretü'n-nâsîhîn, sh: 235,

Hayâtü'l-kulüb, Risâle fi fedâilî's-şuhûri'l-arabîyyeti ve'l-eyyâmî'l-mubâreke, Süleymaniye Kütüphanesi, Reşîd Efendi, kayıt no: 1166, varak: 54-55

3 - Duhân Sûresi, 1-6

4 - Şu'abü'l-îmân, 5/253

5 - Tuhfetü'l-ihvan, sh: 42

6 - İbni Zencüveyh, Deylemî, no: 2410, İbni Ebiddünya, İbni Cerîr-i Taberî, 21/10, Beyhâkî, Şu'abü'l-îmân, No: 3839-40, İbni Hacer, Tesdîdü'l-kavs, 2/115, Suyûtî, ed-Dürru'l mensûr, 13/253-254

7 - Dînevrî, Suyûtî, ed-Dürru'l mensûr 13/254

8 - İbni Cerîr-i Taberî 21/9-10, Suyûtî, ed-Dürru'l-mensûr, 13/252-253

Berat Gecesi ve Gündüzünü İhya Etmek

Her gün artan günah yükünden kurtulmak için, Allah'ın bizlere bahsettiği Berat Gecesi lütfundan istifade edelim. Böyle gün ve geceleri ganimet bilelim. Allah'ın açık olan tevbe kapısına iltica edelim. Geliniz hep beraber, mukadderatımızın tayin olduğu, amellerimizin Rabbimize arz olduğu şu mübarek gecede nefsimizin ve hayatımızın muhasebesini yapalım. Bir yıllık kâr ve zararımızın bilançosunu çıkaralım.

Mehmet TALÛ
bilgi@arifandergisi.com

Yapacağımız ibâdet ve duâların muhakkak kabul olunacağına ve Allâh-ü Teâlâ'nın biz kullarına olan ikram ve izzetinin bol olacağına inanarak, bu şuur ve idrak içerisinde Berat Gecesi ve gündüzünü şöylece ihya etmeye çalışmalıyız:

1- Geceyi oruçlu olarak karşılamak, geceyi ibâdetle geçirmek ve ertesi gün yani Berat günü oruç tutmak. Hz. Ali (*Radıyallâhü Anh*)'den rivâyete göre Hz. Peygamber (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) Efendimiz şöyle buyurmuşlardır:

"Şaban ayının yarısı, yani Berat Gecesi olduğu zaman kalkınız, o geceyi ibâdetle geçiriniz, gündüzünde de oruç tutunuz..."¹ Binaenaleyh Şaban ayının 14 ve 15. gündüzünü mutlaka oruçlu geçirmeliyiz. Dedikodudan, yalandan, harama bakmaktan sakınmalıyız.

2- İftarımızı yapıp Allâh-ü Teâlâ'ya şükrettikten ve akşam namazından sonra, üç defa Yâsin-i Şerif okunacaktır. Her Yâsin'den sonra bir defa Berat duâsı okunacaktır. İlki, Cenâb-ı Hak'tan hayırlı ve uzun ömür isteği, kaza ve belâ'dan emin olmak; ikincisi, helâl bol rızık temennisi; üçüncüsü de son nefesinde hüsn-i hâtıme, kâmil imânla ölmek niyeti ile okunacaktır. Berat Gecesinde Okunacak duâ:

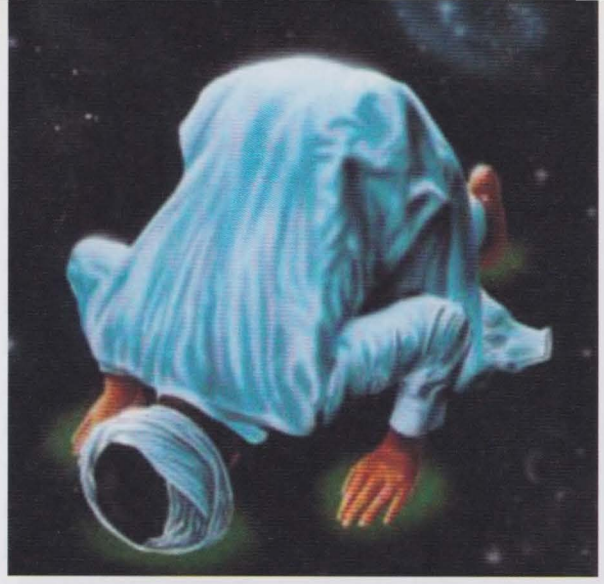
Bismillâhirrahmânirrahîm.

Allahümme yâ ze'l-menni velâ yümennü aleyhi. Yâ ze'l-celâli ve'l-ikrâmi. Yâ ze't-tavli ve'l-in'âmi. Lâ ilâhe illa ente. Zahre'l-lâciîne ve câre'l-müstecirîne ve emâne'l-haifne. Allahümme in künte ketebteni indeke fi ümmi'l-kitâbi şekıyyen ev mahrûmen ev matrûden ev mukatteren aleyye fi'r-rızkı. Femhullahümme bi fazlike şekâveti ve hirmânî ve tardî ve iktâre rızkî ve esbitnî inde-

ke fi ümmi'l-kitabi se'den ve merzûkan ve müveffekân li'l-hayrâti, feinneke kulte ve kavluke'l-hakku fi kitâbîke'l-munzeli alâ lisâni nebiyyike'l-mürseli. "Yemhu'llâhü mâ yeşâü ve yüsbitü ve indehü ümmü'l-kitâbi." İlâhî bi't-tecelliyyi'l-a'zami fi leyleti'n-nısfı min Şabane'l-mükerremilleti "Fîha yüfreku küllü emrin Hakîm." Ve yübremü en tekşife annâ mine'l-belâi mâ na'lemü ve mâ lâ na'lemü ve mâ ente bihi a'lemü inneke ente'l- eazzü'l- ekremü. Ve sallallâhü alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âlihi ve ashâbihi ve evlâdihî ve ezvâcihi ve selleme.

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adı ile... Ey ihsan sahibi olan, kendisine ihsanda bulunulmayan, hep kendisi ihsan eden, ey azamet ve ikram sahibi, iyilik ve nimet verme sahibi olan Allah'ım! Ey sığınanların destekçisi, himaye isteyenlerin koruyucusu ve korkanların güvencesi Allah'ım! Senden başka ilah yoktur. Ey Allah'ım! Eğer Senin katındaki ana kitapta beni şakî, bedbaht veya mahrum bırakılmış veya kovulmuş veya rızık kısılmış olarak yazmış isen; Ey Allah'ım! Benim bedbahtlığımı, mahrum bırakılmışlığımı, kovulmuşluğumu ve rızıkımın kısıtlı olmasını fazl-u kereminle sil. Ve beni katındaki ana kitapta said, mutlu, bahtiyar, rızık bol ve hayırlara muvaffak kılınmış olarak sabit kıl. Çünkü Sen, Senin tarafından gönderilmiş olan Peygamberinin dilinde indirilen kitabında: "Allah dilediğini siler, dilediğini sabit kılar, kitabın aslı, Levh-i Mahfuz O'nun katındadır."² buyurdun ve bu Senin sözün haktır, gerçektir. Ey Allah'ım! Her hikmetli işin ayırt edildiği ve sıkı tutulduğu, sağlamaştırıldığı çok değerli Şaban ayının yarısı, Berat Gecesindeki en büyük tecelli ile duâ ediyoruz ki: Bizim bildiğimiz-bilmediğimiz ve Senin en iyi bildiğin bütün belaları bizden uzak eyle, kaldır. Muhakkak Sen, sadece Sen en azizsin, en çok ikram sahibisin. Allah'ın salât ve selâmı Hz. Muhammed (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) Efendimize, O'nun aile efradına, ashâbına, evladına ve hanımlarına olsun.

3- Namaz kılmak. Bu geceyi namaz kılarak ibâdetle geçirmenin sevabı çok büyüktür. Berat Gecesi ve gündüzündeki namazları cemaatle kılmaya son derece gayret göstermelidir. Bu gecede ibâdet etmenin ve nâfile namaz kılmanın çok sevabı var-



dır. Fakat Berat Gecesine mahsus, şekli muayyen ve kılınması sünnet olan bir namaz yoktur. Bu gece kılınacak olan nâfile namazına: "Salatu'l-hayır= hayır namazı" denilmiştir ki, birçok rivâyette yüz rekâttır. Her rekâtında Fâtiha'dan sonra on İhlâs okumak ve iki rekâta bir selâm vermek suretiyle yüz rekât kılınır. Ya da her rekâtında Fâtiha'dan sonra yüz İhlâs okumak suretiyle on rekât da kılınabilir. Toplamı bin İhlâs eder. Bu namazın bereketi, uğuru her tarafa yayılır. Bu namazın çok fazileti ve çok çok sevabı vardır. Hasan-ı Basrî (Radiyallâhü Anh) şöyle demiştir: Otuz sahâbî bana haber verdi ki:

"Bu gece, bu namazı kılan kimseye Allâh-ü Teâlâ yetmiş kere rahmet nazarıyla bakar ve her bakışında yetmiş ihtiyacını giderir. En küçüğü, günahlarını mağfiret etmesidir."³

Ayrıca bu yüz rekât namazı kılana, Cenab-ı Hak yüz melek gönderir. Otuzu, onu Cennetle müjdeliler. Otuzu, ona Cehennem azabından kurtulacağına dair teminat verir. Otuzu, ondan dünya afetlerini def ederler. On tanesi de şeytanın hile ve tuzaklarını ondan uzaklaştırırlar.⁴

Hz. Ali (Radiyallâhü Anh) şöyle demiştir: Gördüm ki; Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) Efendimiz, Şaban ayının yarısı yani Berat Gecesi kalktı, on dört rekât namaz kıldı. Namazı bitirdikten sonra oturdu ve: Fâtiha, İhlâs, Felâk ve Nâs Sûrelerini on dörder kerre, Âyete'l-kürsi ve Tevbe Sûresi 128. (Lekad caekûm...) âyet-i kerimesini birer kerre okudu. Namazı ve okumasını bitirdiği zaman, yaptığını gördüğüm şeylerden sordum. Şöyle buyurdu:

"Gördüğün şeyin aynısını kim yaparsa, ona yirmi mebrur hac ve makbul yirmi senelik oruç mükâfatı verilir. Ve o gün, yani on beşinci gün eğer oruçlu olursa; biri geçmiş, diğeri gelecek yıl olmak üzere iki yıl oruç tutmuş gibi mükâfatı olur."⁵



Kaza namazı olan kimseler bol bol kaza namazı kılmalıdır.

Kaza namazı kılarken sadece farz namazları ve vitir namazı kaza edilmektedir. Sünnetler kaza edilmiyor. Kaza namazı için bir defa ezan okunur ve her bir farz namaz için ayrı ayrı kamet getirilir. "Ya Rabbi! Vaktinde kılamadığım ilk, veya en son sabah namazının farzını kaza etmeye niyet ettim" şeklinde niyet edilir, tekbir alınır ve namaza durulur. Diğer namazlar için de böylece niyet edilir. Kaza namazlarını kılarken hepsini aynı yerde değil de, ayrı ayrı yerlerde kılmak, yerlerin şahid olması ve secde ile şereflenmesi bakımından daha faziletlidir. Yani sabah namazını kıldığı yerin biraz ötesinde öğleyi ve onun yanında ikindiye ve biraz ileri veya geri çekilerek diğerlerini kılmak, daha sevablı olur.

Berat Gecesinde gününü de gecesi gibi ihya etmek gerekir. Çünkü O'nun da, fazileti gecesi gibi büyüktür.

4- Bu mübarek gece kusur ve günahlarımızdan tevbe ve istiğfarda bulunmalıyız. En azından bir tesbih "Estağfirullah" demeliyiz. Diğer kutlu zamanlar gibi Berat Gecesi de, özümüze dönerek gaflet içinde geçen günlerimizi sorgulama, unutarak ve bilmeyerek işlediğimiz hatalara tevbe edip bağışlanma dileme, kendimizi ve irademizi yenileme zamanıdır.

Unutmayalım ki Cenâb-ı Hakk'ın bu gece ve gündüzündeki büyük rahmeti, mağfireti ve bağışlaması hiç şüphe yok ki ona talib ve lâıyk

olanlar içindir. Yapılacak tevbe samimi olmalı, bir daha o günaha dönülmemelidir. Tевbe dil işi değil, kalp işidir. Tевbe, vücudun bütün azalarının Cenab-ı Hakk'ın emrine dönmesi demektir. Sözü papağan da söyler, amma idrak etmeden söyler. Nitekim:

Eylesen tûtîyi ta'lim eder kelimât,

Sözü insan olur amma, özü insan olmaz!

denilmiştir. Tûtî, papağan demektir. Papağana konuşmayı öğretsen, sözü insan gibi olur, amma özü insan olmaz, kuştur yine. Papağandır, tabiatı neyse odur. Hâl değişmeli ki, tevbe makbul olsun. Kul hakkı varsa, mutlaka helâlleşmek gerekir. Allâh-ü Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Ey imân edenler! Samimi bir tevbe⁶ ile Allah'a dönün. Umulur ki Rabbiniz sizin kötülüklerinizi örter. Peygamberi ve O'nunla birlikte imân edenleri utandırmayacağı günde Allah sizi, içlerinden ırmaklar akan Cennetlere sokar. Onların önlerinden ve sağlarından amellerinin nurları aydınlatıp gider de: "Ey Rabbimiz! Nurumuzu bizim için tamamla, bizi bağışla; çünkü Sen her şeye kâdîrsin derler."⁷

Tevbe, sadece belli günahları işleyenlerin başvuracağı bir af kapısı değil, herkesin yapması gereken bir ibâdettir. Çünkü tevbe, ruhumuzu arındırmanın en güzel yollarından biri ve yeniden dirilişin bir vasıtasıdır. Kur'an-ı Kerîm, ameli ne olursa olsun istisna etmeden herkesi tevbeyle davet etmekte ve şöyle buyurmaktadır:

".... Ey mü'minler! Hep birden, bütün günahlarınızdan Allah'a tevbe ediniz ki, felaha, kurtuluşa eresiniz."⁸

Ruhî olgunluğun doruğuna yükselmiş peygamberlerle beşer arasında bu bakımdan fark yoktur. Egar el-Müzenî (*Radıyallâhü Anh*)'den rivâyete göre Sevgili Peygamber (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) Efendimiz:

"Ben günde 100 kez tevbe-istiğfar ederim"⁹ buyururken bu gerçeğe işaret etmektedir. Bu itibarla, idrak ettiğimiz Berat Gecesinde eşsiz bir fırsat bilelim ve hayatımızın son kandili gibi kabul edelim. Kandil gecelerinin, ömür yaptıklarının birer birer koptuğu, son Berat Gecesinde bu yana bir yıl daha yaşlanıldığını unutmayalım. Her anın, her zaman diliminin gereğini yapabilenler, hayatlarının sonunda pişman olmayacaklardır.

5- Salât ü selâm okumak. Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'e hiç olmazsa bir tesbih salât ü selâm okumalıyız. Can ü gönülden, "Es-salâtü ve's-selâmü aleyke ya Resûlellah" demeliyiz.

6- Kur'an-ı Kerîm okumalı, dinlenmeli ve ayrıca Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in, ashâbın, tabiinın, diğer büyüklerimizin, meşayihimizin, akrabalarımızın özellikle analarımızın, babalarımızın ve hocalarımızın... Kısacası bütün Müslümanların ruhlarına Kur'an-ı Kerîm okunmalıdır.

7- Bütün Müslümanların mağfiret-i ilâhiyyeye, maddî ve mânevî bütün hayırlara, bereketlere ve berat'a nâil olmaları, yeryüzünden zulüm ve küfrün kalkıp İslâm'ın hâkim olması için de içtenlikle bol bol duâ edilmelidir.

8- Berat Gecesi gündüzünde mezarlar, yakınlarımızın kabirleri ziyaret edilmeli, ruhlarına Kur'an-ı Kerîm okumalı, duâ etmeli, onlar için de Allâh-ü Teâlâ'dan mağfiret dilemelidir.

9- Berat Gecesi ve gündüzünde fakir fukarayı, yetim ve kimsesizleri görüp gözetmek, ihtiyaç içerisinde kıvranan din kardeşlerimizin yardımlarına koşmak, onlara imkânlar ölçüsünce tesadukta bulunmak mutlaka yapmamız lâzım gelen bir husustur.

10- Dinimizce aziz ve mübarek kabul edilen diğer zamanlar, geceler gibi bu mübarek gece hakkında da aile efradımıza, özellikle çocuklarımıza lüzumlu bilgileri vermeli, mana ve ehemmiyetini anlatmalı ve benimsetmeliyiz. Böylece onların da bu gecenin feyzinden istifade etmelerine vesile olalım.

11- Diğer kutlu zamanlar gibi Berat Gecesi de, geçici hevesler ve sonu gelmez emeller peşinde bir koşuşturma içerisinde geçen hayatımızda bize bir soluklanma, durup düşünme, iç dünyamıza dönüp geçmişimizin bir muhasebesini yapma fırsatı sunar.

Şimdi bize düşen, bu gecede nefsimizin ve hayatımızın muhasebesini yapmaktır. Hayatımızın hesabını yaparak kârımızın ve zararımızın bilançosunu çıkarmaktır. Hangimizin elinde bir sene daha yaşayacağımıza dair bir garanti vardır. Ölümü akıllarından bile geçirmeyen milyonlarca kişi, bu geçen bir sene içinde dünya denilen yerden âhirete intikal etti. Bizler de biliyoruz ki, ömür sermayemiz her geçen gün bitmekte, buna karşılık birçoğlarımızın günahları artmaktadır.

İşte her gün artan günah yükünden kurtulmak için Allah'ın bizlere bahsettiği Berat Gecesi lütundan istifade edelim. Böyle gün ve geceleri ganimet bilelim. Allah'ın açık olan tevbe kapısına iltica edelim. Geliniz hep beraber, mukadderatımızın tayin olduğu, amellerimizin Rabbimize arz olunduğu şu mübarek gecede nefsimizin ve hayatımızın muhasebesini yapalım. Bir yıllık kâr ve zararımızın bilançosunu çıkaralım. Âbid isek ibâdetimizin, zâhid isek zühdümüzün, günahkâr isek günahlarımızın, âlim isek ilmimizin, zengin isek servetimizin, fakir isek sabrımızın, hayırsever isek yardımlarımızın Allâh-ü Teâlâ katındaki değeri ve değmezi nedir ve ne değildir diye uzun uzadıya düşünüp, tefekkür edelim.

Bu duygu ve düşüncelerle bütün mü'minlerin Berat Kandillerini tebrik ediyor, daha nice Berat Gecelerine sıhhat ve afiyetle erişmemizi ve bu mübarek gecenin Rabbimizin istediği manada ihya edilmesini, değerlendirilmesini ve bu mübarek gecenin mü'minlerin mağfiret-i ilâhiyyeye nâil olmalarına ve beraat almalarına; tüm İslâm âleminin birlik ve dirliğine, dünyanın pek çok yerinde haksızlığa ve saldırıya uğramış Müslüman kardeşlerimizin kurtuluşlarına, insanlığın hidâyet ve barışına, huzur ve saadetine; dünyanın değişik bölgelerinde akan kan ve gözyaşının durmasına, maddî ve manevî hayırlara-bereketlere vesile olmasını Cenab-ı Hakk'tan dilerim.

Allâh-ü Teâlâ cümlemizi, bu mübarek gecede beratını eline alan kullarından eylesin. Amin.

- DİPNOT -

1 - İbn-i Mâce, İkame: 191

2 - Ra'd Sûresi: 39

3 - Gazâlî, İhya, 1/209-210

4 - Elmalılı M.Hamdi YAZIR, Tefsir, 6/4293

5 - Beyhekî, Şuabu'l-İman, 3/386, No: 3841

6 - Samimi bir "tevbe" diye tercüme edilen "tevbe-i Nasûh" için birçok yorum yapılmıştır. Bunların ortak noktası şudur: "Nasûh", nush kökündendir. Buna göre tevbe-i nasûh; tevbe edenin kendi nefesine nasihat dinletebilmesi, günahlarına son derece üzülmesi ve artık onlara dönmeye karar vermesi demektir.

7 - Tahrim Sûresi: 8

8 - Nûr Sûresi: 31

9 - Müslim, Zikr:41

Berat Gecesi

Günahlardan arınmak ve tertemiz olmak manasına gelen berat, mübarek üç ayların ikincisi olan Şaban ayının 14. gününü, 15. gününe bağlayan gecenin adıdır. Bu mübarek gece, Yüce Rabbimizin kendisini temizlemek isteyen, huzuru İlâhiye ak yüzle varmak isteyen kullarına bir hediyesidir.



Ali Ulvi UZUNLAR
bilgi@arifandergisi.com



Berat Gecesinin anlamı nedir? O gece her zamanki geceler gibi geçirilirse ne kaybedilir? Dünya ve âhîret menfaatini düşünen Berat Gecesinde neler yapılmalıdır? Kimler bu gecenin feyzinden ve kazancından mahrum olur?

Gelin bu soruların cevabını hep birlikte müzâkere edelim. Günahlardan arınmak ve tertemiz olmak manasına gelen berat, mübarek üç ayların ikincisi olan Şaban ayının 14. gününü 15. gününe bağlayan gecenin adıdır. Bu mübarek gece Yüce Rabbimizin kendisini temizlemek isteyen, huzuru İlâhiye ak yüzle varmak isteyen kullarına bir hediyesidir. Aslında bütün zamanlar ve mekânlar Yüce Rabbimizin yaratmış olduğu varlıklardır ve eşittirler. Ancak biz kullarının hevesini arttırmak, gafletten uyanmasını temin etmek ve

kulluk duygusunu coşturmak için bazı zamanlara ve mekânlara değer vermiştir. O hakîmdir, her yaptığı hikmetlerle doludur. Demek ki insan psikolojisinin buna ihtiyacı vardır. Bundan dolayıdır ki mübarek üç aylar gelince insanlar camilere akın eder, kandillerde coşar ve camileri doldurup, sokaklara taşarlar.

Geceler arasında fazileti ile yıldızlar gibi parlayan kandillerimizden sadece Kadir Gecesinin adı açıkça zikredilerek fazileti beyan edilmiştir. 114 sûreden biri olan Kadr Sûresi, yalnızca Kadir Gecesini konu almıştır. Bunun dışındaki mübarek gecelerin isimleri ve faziletleri hadîsi şeriflerde beyan edilmiştir. Şaban ayının ortasında yıldız gibi parlayan Berat Gecesi ile ilgili Peygamberimiz Muhammed Mustafa (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'den nakledilen hadîsi şerifleri beraberce gözden geçirelim. Böylece bu geceye Peygamber (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in bakışını, Cebrâil (Aleyhisselâm)'ın değerlendirmesini baz alarak kendi uf-

kumuzu ve görüşümüzü Muhammedî bir bakışa yöneltelim:

1- Osman bin Ebi'l-As'tan rivâyet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur: "Şaban ayının 15. gecesinde Allah-u Teâlâ tarafından gönderilen bir münâdi şöyle nidâ eder; 'Var mı bağışlanmak isteyen? Bağışlayayım. Var mı bir şey isteyen? Vereyim. Her isteyene istediği verilir. Ancak zina eden ile Allah'a şirk koşanlar müstesna."

2- Hz. Aişe annemiz (Radiyallâhü Anha)'dan rivâyet edildiğine göre Peygamber (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) Efendimiz şöyle buyurdu: "Cebrâil (Aleyhisselâm) bana geldi ve dedi ki: "Bu gece Şaban ayının 15. gecesidir. Bu gecede Kelb Kabilesinin koyunlarının kolları sayısınca insanlar Cehennemden azad edilir. Ancak Allah'a şirk koşan çevresine eziyet veren ak-raba bağlarını kesen, çevresine üstünlük taslayan, anne ve babasına isyan eden ve içki içmeye devam edenler bu faziletten yararlanamazlar."

3- Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Cebrâil (Aleyhisselâm) bana bu gecede geldi ve dedi ki: 'Yâ Muhammed! Mübarek başını kaldır ve göklere bak.' Ben de dedim ki: 'Bu gece nedir ki?' Cebrâil (Aleyhisselâm) buyurdu: 'Yüce Allah'ın rahmet kapılarından 300 tanesini açtığı gecedir. Allah şirk koşmayan herkesi bağışlar. Ancak sihirbazlık yapan, falcılık yapan, zina ve içkiye devam edenler hariç."

4- İğna isimli kitapta zikredildiğine göre Cebrâil (Aleyhisselâm) Berat Gecesinde Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in yanına indi ve dedi ki: "Ey Muhammed! Bu gecede ciddi manada cehdu gayretini ortaya koy çünkü, bu gece ihtiyaçların görüldüğü gecedir."

Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) Cebrâil (Aleyhisselâm)'in tavsiyesine uyarak, ibâdetini arttırdı. Cebrâil (Aleyhisselâm) ikinci kez gelerek: "Yâ Muhammed! Allah (Celle Celâlühü) hazretlerinin, ümmetinden şirk koşmayan herkesi bağışladığını müjdele." dedi. Daha sonra: "Başını kaldır." deyince Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) de başını kaldırdı. Bir de ne görsün, Cennetin (bir rivâyette göklerin) kapıları açılmış, sırasıyla: "Bu gecede rükûya varanlara müjdeler olsun. İkincisinde, bu gecede secdeye varanlara müjdeler olsun. Üçüncüsünde, bu gecede Allah'a yalvaranlarla müjdeler olsun. Dördüncü-



sünde, bu gecede Allah korkusundan ağlayanlara müjdeler olsun. Beşincisinde, bu gecede hayırlı iş yapanlara müjdeler olsun. Altıncısında, var mı bir dileği olan kendisine verilsin. Yedincisinde, var mı bağışlanmak isteyen bağışlansın." diye bir melek nidâ ediyordu. Ben de: 'Bu güzellikler ne zamana kadar devam edecek?' diye sordum. O da bana: "Fecr doğuncaya kadar." cevabını verdi.

5- Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuşlardır: Şu dört gecede Allah (Celle Celâlühü) rahmetini sağanak sağanak yağdırır. 1- Şaban ayının 15. gecesini 2-Ramazan Bayramı gecesini 3- Kurban Bayramı gecesini 4 - Arefe gecesini.

6- Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) Berat Gecesi ile ilgili Hz. Aişe'ye: "Bu gecede neler olduğunu biliyor musun?" diye sorulmuş, o da: "Neler oldu yâ Resûlellah." deyince, Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem): "Bu sene içerisinde insanlarda doğacak ve ölecek olanların listesi belirlenir, kulların amelleri Allah'a yükseltilir ve rızıkları bu gecede indirilir." buyurdu.

7- Hz. Ali (Kerremallâhu Vechehu)'dan rivâyet edildiğine göre Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuşlardır: "Şaban ayının 15. gecesini olunca, gecesini ve gündüzünü ibâdetle değerlendir-



riniz. Zira güneş batımından itibaren Allah (*Celle Celâlihü*) 1. kat semaya tecelli eder ve der ki: 'Var mı bağışlanmak isteyen bağışlayayım. Var mı rızık isteyen rızık vereyim. Var mı sıkıntıya düşen afiyetlendireyim.' Bu durum fecr doğuncaya kadar devam eder."

Bu zikrettiğimiz hadîsi şerifler ve konuyla ilgili diğer hadîsi şerifleri gözden geçirdiğimizde, îlâhi rahmetin sağanak sağanak tecelli ettiği, milyonlarca insanın beraatini aldığı bu mübarek gecede maalesef bir takım günahlara mübtela olan insanlar, bu feyz ve beraatten nasiplerini alamamaktadırlar.

Önemine binâen bunları zikrederim:

- 1- Allaha şirk koşanlar,
- 2- Zina edenler,
- 3- İnsanları birbirine düşürenler,
- 4- Akraba bağlarını kesenler,
- 5- Kibirli olanlar,
- 6- Ana - babasına isyan edenler,
- 7- İçki içmeye devam edenler,
- 8- Sihirbazcılık ve falcılık yapanlar,
- 9- Haksız yere adam öldürenler,
- 10- Din kardeşlerine haksız yere kin besleyenler.

Mehmed Zihni Efendi "Nimetül İslâm" isimli eserinde şöyle bir değerlendirme yapmıştır: "Berat Gecesi yıllık günahları, Cuma Gecesi haftalık günahları, Kadir Gecesi ise ömürlük günahları siler götürür. Hem de Berat Gecesinde rızıklar, eceller,

zengin olacaklar ve fakir kılınacaklar, aziz veya zelim olacaklar, ölecekler ve dirilecekler ve hacca gideceklerin sayıları takdir edilir." demiştir.

Bu gecenin ihyası

Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*): "Bayram ve Berat Gecesini ihya eden kişinin kalbi diğer insanların kalplerinin öldüğü günde ölmez." buyurmuştur. Yani son nefesinde Allah onu imansızlıktan korur.

Bu gecenin büyük bir kısmını ibâdetle meşgul olmakla ihya etmek uygundur. Bu da Kur'an okumak veya dinlemek, hadis müzakeresi yapmak veya tesbih çekmekle veya Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)'e salâtü selâm getirmekle mümkündür.

Yatsı namazını cemaatle kılıp, sabah namazını da cemaatle kılmaya kararlı olmak bu gecenin tamamını ihya etmek anlamına geldiği Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)'den rivâyet edilmiştir.

Bu gece de yapılacak olan en güzel duâ: "Allah'ım şüphesiz Sen affedicisin, affi seversin. Öyleyse bizi affeyle." diye Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)'in bize tavsiye ettiği duâdır.

Tahtavî'den nakledildiğine göre Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*): "Terviye, Arafat, Kurban Bayramı, Ramazan Bayramı geceleri ile Şaban ayının 15. gecesini ihya eden kişiye Cennet vacip olur." buyurmuşlardır. Bu gece ile ilgili sağlam kaynaklarda özel ibâdet türü olmamakla beraber her zaman kılınabilecek tesbih namazı gibi, istiğfar namazı gibi fazileti yüksek olan ibâdetlerin de usulüne uygun bir şekilde yapılması tavsiye edilir.

Cenâb-ı Hak, Feyyaz-ı Mutlak, bu geceden ziyadesiyle müstefid olmaya muvaffak eylesin. Affedilenler zümresine hepimizi ilhak eylesin. Bu geceyi Ümmeti Muhammed ve insanlık adına hayırlara vesile eylesin.

Selâm ve duâ ile...

- DİPNOT -

- 1 - (Fezail-il Evkat s:126)
- 2 - (Ettergib vetterhib c:2 s:118)
- 3 - (Zavuşşems c:2s:159)
- 4 - (Zavuşşems c:2s:160)
- 5 - (Zavuşşems c:2s:161)
- 6 - (Mirkatül mefatih c:2s:282)
- 7 - (Zavuşşems c:2s:160)
- 8 - (Tahtavî 326)
- 9 - (Tahtavî 326)

Salavât-ı Şerîfenin Fazilet ve Önemi

Vaktimizi boş lakırdılarla, lüzumsuz mevzularla geçirmeyip, salavatla meşgul olmaya gayret edelim. Çünkü bu dünyada çok salavat getirenler, ahirette Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'e en yakın kimselerden olmaya hak kazanırlar. Ahirette Ona yakın olmak demek; Cennete yakın, Cehenneme ise uzak olmak demektir.

Mustafa ÖZŞİMŞEKLER
mozsimssekler@hotmail.com

Bir hadîsi şeriflerinde Efendimiz "Receb Allah'ın ayı, Şaban Benim ayım, Ramazan da ümmetimin ayıdır." buyurmuştur. Şaban ayı madem Efendimizin ayı, öyleyse bu ayda Onu sık sık hatırlayıp analım ve bol bol salavât-ı şerife getirelim. Elbette salavat getiriyoruzdur, ama özellikle Şaban ayında, Efendimizin ayı olması hasebiyle daha fazla salavat getirmeli, hatta salavât-ı şerifeyi adeta vird edinmeliyiz.

Salavat getirmeyi bilmeyenimiz elbette yoktur; ama onun kıymetini ve faziletini, bize ne faydalar sağlayacağını bilmeyenimiz sanırım çoktur. Bu vesileyle, âyet ve hadislerle, bir takım kıssalarla, Efendimize salavât getirmenin önemi ve lüzûmundan kısaca da olsa bahsedelim.

Öncelikle şunu bilelim ki; okuduğumuz her salavât-ı şerife Efendimize mutlaka ulaşıyor ve bundan haberdar ediliyor. Bunun için Allâh-u Teâlâ'nın görevlendirdiği melekler vardır. Bu salavâtı alıp Efendimize götürürler ve "falanca oğlu filancanın Size selamı var" derler. Nitekim Efendimiz: "Yeryüzünde Allah'ın seyyah melekleri vardır. Onlar ümmetimin selâmını (anında) Bana tebliğ ederler." (Nesai, sehv 46) buyurmuştur.

Bu ne büyük bir nimettir ki, en büyük Şefaatchimiz bundan haberdar oluyor. Demek ki ne kadar çok salavat getirirsen, Efendimize arz edilen listede o kadar çok ismin geçecek. Böylece arada bir nevi ünsiyet ve yakınlık hasıl olur ki, bu ne büyük bahtiyarlık ve ne büyük bir ahiret sermayesidir.

Öyleyse vaktimizi boş lakırdılarla, lüzumsuz mevzularla geçirmeyip, salavatla meşgul olalım. Çünkü bu

dünyada çok salavat getirenler, ahirette Efendimize en yakın kimselerden olmaya hak kazanırlar. Zira Abdullah İbni Mesud (*Radıyallâhü Anh*)'ın naklettiği bir hadîsi şerifte Efendimiz: **“Ahirette Bana insanların en yakını, Bana en çok salavat okuyanlardır.”** buyurmuştur. Ki o mahşer gününde herkesin “Nefsî, nefsî” dediği ve kendisinden başka hiç kimseyi düşünemediği o hengâmede, o can pazarında, “Makâm-ı Mahmud”un sahibi olan Hz. Muhammed Mustafa (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)'e yakın olmak, hiç şüphe yok ki ne büyük bir kurtuluştur. Mahşerde Ona yakın olmak demek; Cennete yakın, Cehenne- me ise uzak olmaktır.

Salavât-ı şerifeye devam etmek, sadece ahirette de- ğil, dünyada da insanı zor durumdan kurtarıp selame- te ulaştırır. Kitaplarda bununla alâkalı pek çok ibretli kıssalar nakledilmiştir.

Rivayet edilir ki:

“Tebe-i tâbiinin büyüklerinden olan, aynı zamanda büyük bir fâkih ve muhaddis olan Süfyan-ı Sevrî haz- retleri, bir hac mevsiminde mukaddes topraklarda iken bir adam dikkatini çekti. Bu adam devamlı Pey- gamber Efendimize salavât-ı şerife okuyordu. Öyle ki Arafat'ta, Müzdelife'de ve sair mübarek mekânların hepsinde dilinden salavât-ı şerifeyi düşürmüyordu. Halbuki her makamın kendine has bir duâsı vardı.

Süfyan-ı Sevrî hazretleri o kimseye yanaşarak sordu:

- Ey fûlan kişi! Her makamın bir duâsı ve tesbihi vardır. Halbuki sen; duâyı, tesbihi ve tehlili bırakmış, bütün makamlarda salavât-ı şerife okuyorsun. Okuna- cak duâları bilmediğin için mi böyle yapıyorsun, yoksa bu hususta bildiğin başka bir şey mi var?

- Özür dilerim, sizin kim olduğunuzu öğrenebilir miyim?

- Bana Süfyan-ı Sevrî derler.

Adam bu ismi duyunca hemen yumuşadı ve hürmet- lerini beyan ettikten sonra:

- Eğer bu zamanın seçkin bir simâsı ve büyük bir âlim olmasaydınız, size halimi anlatmaz ve sırrımı da açıklamazdım, diyerek başından geçenleri anlatmaya başladı:

- Babamla birlikte Hac etmek üzere Horasan di- yarından yola çıktık. Yolculuk gerçekten zor ve me- şakkatli geçiyordu. Babamın yaşı bir hayli ilerlemiş olduğundan, bu meşakkatlere tahammül edemedi ve yolda hastalandı. Bir konaklama yerinde mola verilin-

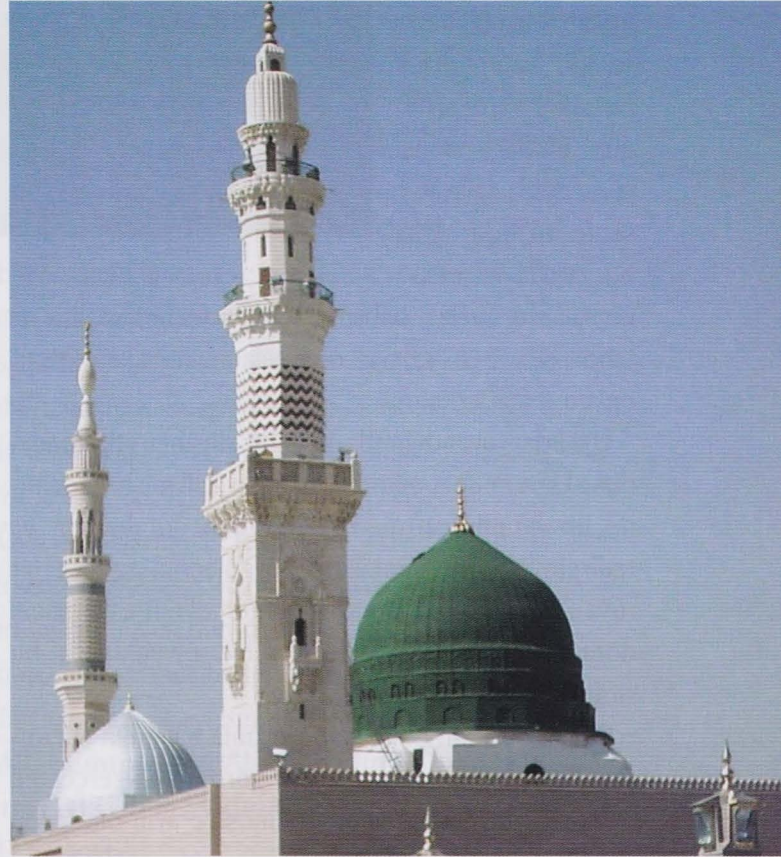
ce orada babamın tedavisiyle meşgul oldum, fakat ne yaptım çare olmadı ve emri Hak vaki olup babam orada vefat etti.

Böyle bir durumda benim ne kadar zor durumda kaldığımı sanırım tahmin edersiniz? Memleketimizden çok uzaklarda, gurbet elde babamı kaybediyordum. Yolculuğa beraber çıkmıştık, fakat tek başıma Hac edecek ve tek başıma memleketi geri dönecektim.

Kafile yola çıkmadan evvel, bir an önce babamın teçhiz ve tekfin işlerini halletmek üzere dışarı çıktım. İşleri halledip geri döndüm, babamın üzerindeki ör- tüyü kaldırıncaya bir de ne göreyim? Aman Ya Rabbi! Babamın yüzü zift gibi kararmış simsiyah olmuş...

Öyle üzüldüm, öyle perişan oldum ki anlatamam. Babamın böyle bir halde ahirete gitmesine mi ya- nayım, yoksa milletin neler söyleyeceğine mi?.. Bu yaban ellerinde derdimi kime anlatacak, bu durumu kime, nasıl açıklayacaktım? Öyle ya, böyle adamın cenazesini kim kılardı ki... Son derece çaresizlik ve üzüntü içerisinde ağlamaya başladım. İşte bu halde ağlaya ağlaya uyumuşum.

O esnada bir rüya gördüm. Ben yine babamın ba- şında üzüntülü bir şekilde ne yapacağımı bilemez bir halde beklerken, yanıma yüzü pırl pırl parlayan nur gibi bir zat geldi. Babamın üzerindeki örtüyü hafifçe



kaldırdı ve elini babamın yüzüne sürdü. Sonra örtüyü tekrar kapatıp bana döndü ve tatlı bir şekilde tebesüm ederek: “Üzülme! Allâh-u Teâlâ bu belayı başınızdan izale etti.” dedi ve dönüp gitti.

Ben hemen babamın üzerindeki örtüyü kaldırıp baktım ki, ne göreyim? Babamın yüzündeki o karalık gitmiş ve ayın on dördü gibi parlıyordu. Öylesine sevindim, öylesine mutlu oldum ki anlatamam. Derhal o zatın peşinden koşup durumu öğrenmek istedim. Ona ulaşınca:

- Ey Allah'ın güzel kulu! Beni gurbet elde çaresizlikten kurtardın. Kimsin Sen?

- Beni tanımadın mı? Ben Allah'ın Resûlü (Muhammed Mustafa)'yım (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*).

Bunu duyunca derhal Efendimizin mübarek ayaklarına kapandım ve bu olanların sebebi hakkında beni aydınlatmasını rica ettim. Bunun üzerine Efendimiz Aleyhissalâtü Vesselâm buyurdu ki:

“Senin baban, bazı haramları irtikâb eden bir kimse idi. Lakin güzel bir adeti vardı. Her gün mutlaka Bana yüz defa salavât-ı şerife okurdu. İşte bu salavat hürmeti-

ne Allâh-u Teâlâ babanın sûretini tekrar eski haline tebdil etti. Ben, salavat okuyanların imdadına koşar, onlara şefaate ederim.”

Uykudan uyandığım da hâlâ bu rüyanın etkisindeydim. Üzerimdeki ağırlık tamamen kalkmıştı ve içimde bir ferahlık vardı. Fakat birden duraksadım ve tedirgin oldum. Çünkü bu gördüklerim sadece bir rüya idi. Acaba babamın yüzü gerçekten eski haline dönmüş müydü, yoksa değişen bir şey yoktu da, bu sıradan bir rüya mıydı?

Büyük bir tedirginlik ve heyecanla babamın yüzündeki örtüyü kaldırdığım zaman gördüm ki, gerçekten babamın yüzü eski haline dönmüş ve ayın on dördü

gibi pırl pırl parlıyordu. Rabbime öylesine şükrettim, öylesine hamdettim ki... Benden babamın vefatının üzüntüsü tamamen gitti ve yerini tamamen sevince bıraktı.

İşte ben o zamandan beri, farzları edâ ettikten sonra devamlı Efendimiz Aleyhissalâtü Vesselâm'a salavat getirmekle meşgul olurum.”

Şimdi bu ibretli kıssayı okuduktan sonra, bu konuda başka hiçbir şey söylenirse bile, salavâtı şerife getirmenin ne kadar lüzumlu ve önemli olduğunu anlamak açısından yeter de artar bile...

Kur'an-ı Kerîm'e baktığımızda, Mevlâ Teâlâ hazretleri: “Namazınızı kılınız, zekâtınızı veriniz” şeklinde pek çok emri doğrudan verdiğini görüyoruz. Amma

Efendimize salavâtı şerife getirmeyi emrederken farklı bir üslup kullanıyor ve buyuruyor ki: “**Muhakkak ki, Allâh-u Teâlâ ve melekleri Nebiye salât ederler. Ey iman edenler siz de Nebiye salât ve selâm edin.**” (Ahzab: 56) âyeti kerimede açıkça görüldüğü üzere Mevlâ Teâlâ Hazretleri, ewela bizzat Kendisinin, sonra meleklerin salât ettiğini beyan buyurup,

sonra bütün müminlere salavâtı emrediyor.

Böylece âyeti kerimede bu ifadeden, salavat getirmenin ehemmiyetini ve önemini daha iyi anlamış oluyoruz. Ayrıca Efendimiz (*Aleyhissalâtü Vesselâm*)'ın ismini işiten her mü'mine, salavat getirmenin vâcib olduğuna bu âyet delalet ediyor. Dolayısıyla Efendimiz (*Aleyhissalâtü Vesselâm*)'ın ismi geçti mi, tâzim ve hürmetle hemen salavat getirmeliyiz. Bir hadîsi şerifte Efendimiz (*Aleyhissalâtü Vesselâm*): “**Gerçek cimri, yanında zikrim geçtiği halde Bana salavat okumayandır.**” buyurmuştur. Hakikaten de, hidayetimizin yegâne sebebi olan Resûlullah'a, ismi geçtiğinde, şu iman nimetinin bir teşekkürü olarak salavat getir-



memek ne büyük bir cimriliktir...

Bu cimriliği ve nankörlüğü yapanlar için Efendimiz buyurdu ki: **“Yanında adım zikrolunup ta Bana salavat getirmeyen kimsenin burunu sürtülsün.”** (Tirmizi, Daavat, 100)

Salavat okuyanları ise Efendimiz şöyle müjdeliyor: **“Kim Bana (bir kere) salât okursa Allah da ona on kere salât okur ve on günahını affeder, (mertebesini) on derece yükseltir.”**

Bu âyetteki maksatlardan biride; Allah-u Teâlâ kullarına, Peygamberinin yücelerin yücesindeki mevkiini haber veriyor ve Onu Kendisine yakın meleklerin yanında övdüğünü, meleklerin de Onun için mağfiret dilediklerini beyan ediyor. Ki ulvi ve süflî âlemin varlıkları Ona övgü ve senâda ittifak edip birleşsinler.

Salat nedir? denilirse; İmam-ı Mücahid'e göre Allahtan salat, tevfik ve ismettir. Meleklerden yardım, ümmetten ise itibadır.

Seyyid Şerif'e göre ise salat; Allah'tan rahmet meleklerden istiğfar, müminlerden hayır duâdır.

Salavat getirmenin Fikhî hükmüne gelince; ömürde bir defa getirmek vaciptir. Salavat getirmeyenin zimmetinde bu bir borç olarak kalır, mutlaka getirmek gerekir. Bazı âlimlere göre ise, “her sohbet meclisinde en az bir kere getirmek vaciptir” ki, fetva bunun üzerinedir.

Denildi ki: Tıpkı tilavet secdesi gibi, bir mecliste bir kere salavat getirilmesi yeterlidir.

Tabi şunu da ifade edelim ki; mesela bir mecliste secde âyeti, birkaç kere tekrarlanarak okunursa bir secde yapmak yeterlidir, fazlası mekruhtur. Amma salavât-ı şerife de ise, Efendimiz'in her ismi tekrarlanışında salavat getirmek müstahsendir. Güzel görülmüştür.

Ebu Saidi'l-Hudri (*Radıyallâhu Anh*) buyurdu ki: **“Bir cemaat bir mecliste Efendimize salavat getirmezse, Cennete girseler dahi, bundan sebep yine pişmanlık duyacaklardır”**

Hasan-ı Basrî Hazretleri derki: “Rüyamda Ebu İsmeti gördüm ve kendisine ‘Rabbim Sana nasıl muamelede bulundu?’ diye sordum, şu cevabı verdi. ‘Rabbim beni bağışladı.’ ‘Hangi sebepten dolayı?’ dedim. ‘Ben ne zaman bir Hadis-i Şerif zikrettimse mutlaka Efendimize salât-ü selâm getirdim ve bunun sayesinde Allah beni bağışladı.’ dedi.

Amr İbni Rabia (*Radıyallâhu Anh*) anlatıyor: Efendimiz (*Aleyhissalâtu Vesselâm*) buyurdu ki: “Bana salât okuyan bir mü'min yoktur ki ona melekler rahmet duâsı etmemiş olsun. Bu Bana salavat okuduğu müddetçe devam eder. Öyleyse kul bunu ister az, ister çok yapsın!”

Ubey İbni Ka'b hazretleri bir keresinde Efendimiz (*Aleyhissalâtu Vesselâm*)'a sordu.

- Ey Allahın Resûlü! Ben Sana çok salavât getiriyorum, buna vaktimin ne kadarını ayırayım?

- Dilediğin kadarını?

- Dörtte biri nasıl?

- Dilediğin kadar yap, artırırsan senin için daha hayırlıdır.

- Yarı olsa?

- Dilediğin kadar yap artırırsan senin için daha hayırlıdır.

- Üçte ikisi nasıl?

- Dilediğin kadar yap artırırsan senin için daha hayırlıdır.

- Bütün vakitlerimde Sana salât okusam?

- Bu takdirde üzüntün gider, günahın mağfiret olunur (yani o zaman zaten bütün sıkıntıların gider, duâ etmene de gerek kalmaz). Bir başka rivayette ise: “O zaman Allah bunu senin için dünya ve ahirette zor olan şeylere kâfi kılar.” buyurdu.

Demek çok salavat getirmek; günahların affedilmesine, insanın üzüntü ve sıkıntılardan kurtulmasına sebeptir.

Tüm bu hadîsi şeriflerden hareketle, tasavvuf erbâbı mâlum farzları ve sünnetleri yerine getirdikten sonra, kişi gücü yettiğince ve bu durum kendisini dünya işlerinden alıkoymayacak şekilde, vaktinin tamamını Peygamber (*Aleyhissalâtu Vesselâm*)'a, salavatla meşguliyete ayırmasını müstehap saymışlardır.

Öyleyse dillerimiz, Efendimize salavat getirmekle her daim ıslak kalsın. Rabbim getirdiğimiz salavâtlar hürmetine, bizleri dünyada da ahirette de her türlü sıkıntı, bela ve musibetten uzak eyleyip, Habibinin şefaatine mazhar eylesin. Amin!

Allâhümme Salli Alâ Seyyidinâ Muhammedin ve alâ Âli Seyyidinâ Muhammed.

Fî Emânillah!



İslâm Hukûkuna Göre; Kocanın, Hanımı Üzerindeki Hakları

Şayet koca, hanımından İslâm'ın yasak etmiş olduğu herhangi bir işi talep edecek olursa, o işi yapmak hanımına vâcip değildir. Bilakis kocasının talebini yerine getireyim diye, İslâm'a muhalif olan herhangi bir işi yapmak haramdır. Zira Yararıya isyanda yaratılmış itaat olmaz.

Fatih KALENDER
bilgi@arifandergisi.com

Bizleri yoktan var edip insan olarak yaratan Rabbimiz'e hamd eder, insan olarak yaşamının keyfiyetini bizlere öğreten Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'e, Âl ve Ashabına Salât ve Selâm ederiz.

Geçen ayki yazımızda kadının, kocası üzerindeki haklarını ele alıp gücümüz nisbetince incelemeye gayret etmiştik. Bu ayki köşemizde de yazımızın devamı olarak kocanın, hanımı üzerinde olan haklarını siz değerli okuyucularımıza sunmaya gayret edeceğiz. Muvaffakiyet, Allâh-ü Teâlâ Hazretlerindedir.

Kocanın, hanımı üzerinde olan haklarının ehemmiyetini, Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) birçok hadîsi şeriflerinde beyan etmişlerdir. Bunlardan bazıları şunlardır.

Ebû Hüreyre (Radiyallâhü Anh) anlatıyor; Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'e "Hangi kadın daha hayırlıdır?" diye sorulduğunda; "Kocası bakınca onu sü-

rura gark eden, emredince itaat eden, nefis ve malında, kocasının hoşuna gitmeyen şeyle ona muhalefet etmeyen kadındır." diye cevap vermişti¹.

Ebû Hüreyre (Radiyallâhü Anh)'in rivâyet etmiş olduğu başka bir hadîsi şerifte de Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem); "**Şayet ben bir insanın başka bir insana secde etmesini emrederdim; kadına, kocasına secde etmesini emrederdim**"² buyurmuştur. (Buradaki secdeden kastedilen; ibadet secdesi değil, tahiyye dediğimiz saygı secdesidir. Böyle olduğu halde bile, kula secde yapmak İslâm hukûkuna göre kesinlikle câiz değildir. Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in böyle buyurması; koca hakkının önemine işaret etmek içindir.)

Başka bir hadîsi şerifte de Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem); "**Nefsim, (kudret) elinde olan Allah'a yemin ederim ki! Kadın, kocasının hakkını eda etmediği müddetçe Rabbisinin hakkını eda etmiş olamaz.**"³ buyurmuştur.

Ümmü Seleme (*Radyallâhü Anhâ*)'nın rivâyet etmiş olduğu başka bir hadîsi şerifte de Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*); **“Hangi kadın, kocası kendisinden razı olarak vefat ederse, cennete girer.”**⁴ buyurmuştur.

İslâm hukukuna göre evin mâlî yükümlülüğü kocaya aittir. Bundan dolayı kadının, kocası üzerinde nafaka vb. mâlî hakları olduğu gibi; kocanın, hanımı üzerinde -miras dışında- herhangi bir mâlî hakkı bulunmamaktadır. Allâh-ü Teâlâ Hazretleri kocanın, hanımı üzerindeki hakları ile alâkalı olarak şöyle buyurmuştur: **“Allah’ın, insanlardan bir kısmını diğerlerine üstün kılmaması sebebiyle ve mallarından harcama yaptıkları için erkekler, kadınların yöneticisi ve koruyucusudurlar. Onun için salih kadınlar, itaatkârdır. Allah’ın kendilerini korumasına karşılık gizliyi (kimse görme de namuslarını) koruyucudurlar. Başkaldırmasından endişe ettiğiniz kadınlara öğüt verin, onları yataklarında yalnız bırakın ve (bunlarla yola gelmezlerse; vücutlarında iz bırakmayacak ve canlarını yakmayacak bir şekilde) dövün. Eğer size itaat ederlerse artık onların aleyhine başka bir yol aramayın; çünkü Allah yücedir, büyüktür.”**⁵ Kocanın, hanımı üzerinde olan haklarını icmâlî olarak içinde barındıran bu âyeti kerimeden, İslâm hukukçuları belli başlıklar altında “koca hakları”ni çıkararak şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Hanımın, kocasına itaat etmesi”, “Kendisi için hazırlanmış olan evde ikamet etmesi”, “Eviden kocasının izni olmadan çıkmaması”, “Kocasının izni olmadan evine kimseyi almaması” ve “Kocanın, hanımını edeplendirme velâyeti”.⁶ Ancak bu haklar bazı kayıtlarla kayıtlanmıştır. Yazımızda, bu hakları müstakil başlıklar halinde ele alıp âlimlerimizin görüşleri doğrultusunda değerlendirmeye gayret edeceğiz.

Hanımın, kocasına itaat etmesi:

İslâm şeriatı; kadının, kocasının emirlerine itaat etmesini, üç şartın tahakkuk etmesiyle vacip kılmıştır. Bu üç şarttan herhangi biri tahakkuk etmediği müddetçe kadının, kocasına itaat etmesi vacip değildir.

1- Kocanın hanımından yapmasını istemiş olduğu iş ‘zevciyyet’ dediğimiz karı-kocalık işleriyle alâkalı olmalıdır. İlişki için yatağa çağrılan kadının, kocasına itaat etmesi vaciptir. Nitekim bu konuyla alâkalı birçok hadîsi şerifler vardır. Ebû Hüreyre (*Radyallâhü Anh*) anlatıyor; Resûlullah (*Aleyhissalâtü Vesselâm*) buyurdular ki: **“Nefsim, kudret elinde olan Zât-ı Zülcelâl’e yemin ederim ki! Bir erkek, hanımını yatağa**

davet ettiğinde kadın imtina edip gelmezse, kocası ondan râzı oluncaya kadar semada olan (melekler) ona gadab ederler.” Bir başka rivâyette şöyle denmiştir: **“Erkek kadını yatağına çağırır, kadın da gelmeye yanaşmaz ve erkek öfkelenmiş olarak sabahlarsa, melekler sabaha kadar (bir rivâyette yatağa gelinceye kadar) kadına lânet okurlar.”** Bir başka rivâyette de: **“Kadın küskünlükle kocasının yatağından ayrı olarak sabahlarsa, melekler onu lânetler.”**⁸ buyurulmuştur.

Şayet kocadan sâdir olan emir, kadının kendi şahsî malını tasarruf etmesi gibi husûsî işleriyle alâkalıysa, kadının bu konuda kocasının emrine imtisal etmesi vacip değildir. Nitekim geçen ayki köşemizde de ifade ettiğimiz gibi evlilik, tarafların husûsî mülkiyetlerinde ortaklığı gerektirmez. Nasıl ki kadın, kocasının malında evlenmek suretiyle ortak olamıyorsa; koca da hanımının husûsî malında nikâh sebebiyle ortak olamaz. Dolayısıyla kocanın, hanımının şahsî malında (koca olmasından dolayı) herhangi bir yaptırımı Hanefî fihhına göre yoktur.

2- Kocanın, hanımından yapmasını veya yapmamasını istediği iş İslâm’ın emirlerine muvâfik olması lâzımdır. Şayet koca, hanımından İslâm’ın yasak etmiş olduğu herhangi bir işi talep edecek olursa, o işi yapmak hanımına vacip değildir⁹, bilakis kocasının talebini yerine getireyim diye İslâm’a muhalif olan herhangi bir işi yapmak haramdır. Zira **Yaratıcıya isyanda yaratılmışa itaat olmaz.**¹⁰ Ancak nâfile oruç gibi ibadetleri, kadının, kocasının rızasını almadan yapması doğru değildir. Nitekim bir hadîsi şerifte Efendimiz (*Aleyhissalâtü Vesselâm*); **“Bir kadın, kocası yanında olduğu halde izni olmadan nâfile oruç tutamaz.”** buyurmuşlardır.

3- Kadının, kocasına itaat etmesinin vacip olabilmesinin son şartı da, geçen ayki köşemizde açıkladığımız “koca üzerine vacip olan sorumluluklar”ını yerine getirmesidir. Şayet koca, hanımının nafakası gibi üzerine vacip olan yükümlüklerini, yani kendi sorumluluklarını karşılamıyorsa kadının, kocasına itaat etme mecburiyeti yoktur.

Kendisi için hazırlanmış olan evde ikamet etmesi, evinden kocasının izni olmadan çıkmaması ve kocasının izni olmadan evine kimseyi almaması:

İslâmîyet; kadının, kocası tarafından hazırlanmış evde yerleşmesi ve kocasının izni olmadan dışarı çıkamamasının vacip olmasını iki şartın tahakkuk etmesine bağlamıştır.

1- Mâlum olduğu üzere nikâh akdi sebebiyle erkeğin hanımına vermekle yükümlü olduğu mehir vardır. Mehirin mahiyeti ve oluşumuyla alâkalı bilgiyi geçen ayki yazımızda işlemiştik. Bu mehir, müeccel (vadeli) veya muâccel (peşin) olabildiği gibi bir kısmı peşin, diğer bir kısmı da vadeli olabilir. Kadın mehirden peşin olarak konuşulan miktarını almadığı müddetçe veya peşin miktar konuşulmamışsa ikisinin bulunmuş olduğu yerdeki örfün durumu doğrultusunda (yani ikisinin bulunduğu beldedeki örf, mehirden belli bir kısmının peşin olarak verilmesini tayin ediyorsa ve koca da o miktarı peşin olarak vermediyse) kadının kendisi için hazırlanmış olan evde ikamet etmesi vacip değildir. Peşin miktarının örfen değerlendirilmesi, tarafların belli bir ödemeyi konuşmalarını durumundadır. Şayet taraflar vade veya peşin üzerine anlaşılırsa örf bakılmaz.

Yukarıdaki izah doğrultusunda kadın, tahakkuk eden mehrinin peşin olan kısmını almadığı müddetçe, kendisini kocasına teslim etmemeye, kocasının evinden dışarıya çıkmaya ve kocasıyla beraber sefere gitmemeye hakkı vardır. İmâm Ebû Yusuf ve İmâm Muhammed'e göre kendisini bir kere rızasıyla teslim etmesiyle bu haklardan feragat etmiş olur, dolayısıyla itaatsizlik yapmaya hakkı yoktur. İmâm-ı A'zam'a göre kendisini teslim etse bile bu hakları vardır; yani bu konularda itaat etme mecburiyeti yoktur. Hanefî fukahasının bir kısmı sefer konusunda İmâmı A'zam'ın görüşü doğrultusunda fetva verirken, cinsî münasebet konusunda da İmâm Ebû Yusuf ve İmâm Muhammed'in görüşü doğrultusunda fetva veriyorlar. Yani kadın kendini rızasıyla kocasına bir kere teslim etmişse bu konu-

da daha muhalefet etmeye hakkı yoktur.¹²

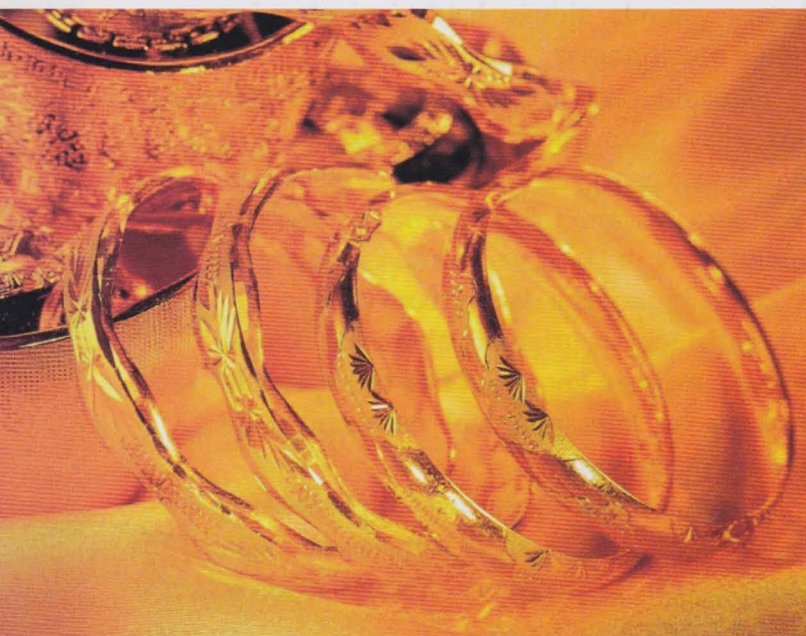
2- Kocasından izinsiz evden çıkmaması veya kocasının rızası olmadan eve birilerini almaması, kadının akrabalık bağlarının kopmaması şartıdır. Şayet kadının bu konuda kocasına itaat etmesi akrabalık bağlarını kesiyorsa; kadın, akrabalarını ziyaret için evinden çıkarak kocasına muhalefet edebilir. Ancak akrabalığın yakınlık derecesine göre evden çıkacağı veya eve alacağı günlerin miktarı farklı olmaktadır. Şayet kadının mahremi babası ise haftada bir kere kocası izin vermese de ziyarete gidebilir. Babasının dışındaki mahremlerine ise bir görüşe göre ayda bir, diğer bir görüşe göre ise senede bir kocasından izinsiz çıkabilir. Ancak fıkıh kitaplarımızda tercih olunan görüşün senede bir olmasıdır.

Kadının, kocasından izinsiz akrabalarının yanında geceleme câiz değildir. Kocasının izin vermese bile kadının mahremleri, kadının evine yukarıdaki ihtilaf doğrultusunda belli zamanlarda gelebilirler. Ancak İmâm Ebû Yusuf'tan gelen bir rivâyete göre kadının mahremlerinin, kadının yanına gelmelerinde meşakkat yoksa; kadının, kocasının izni olmadan onların yanına gitmesi câiz değildir.¹³ Tabi bu meselelerin değerlendirilmesinde anne-babanın veya diğer mahremlerin seferî mesafede olup olmamalarını da göz ardı etmemek gerekir. Zira kadının, kocasının izni olmadan belli zamanlarda bunların yanlarına gidebilmesi; bunların seferî mesafede olmamalarına ve yol emniyetinin bulunmasına bağlıdır. Şayet anne-baba veya diğer mahremler seferî mesafede olurlarsa kadının, kocası olmadan veya mahremsiz olarak onların ziyaretine gitmesi câiz değildir. Şayet kadının anne veya babasından herhangi biri hasta olup bakıma da muhtaç olsa, başka bakacak kimsesi de olmasa, kadın, kocası izin vermese bile bakıma muhtaç olan anne veya babasının hizmetine (velev ki anne-baba Müslüman olmasa bile) ihtiyaç miktarınca gitmesi câizdir.

"Kadının ev işlerini yapması kocasına karşı bir borç mudur?" sorusuna Hz. Peygamber (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'in kızı Hz. Fatıma'ya bir öğüt olarak; evin içindeki işlerin kızına, dışarıdaki işlerin de damadı Hz. Ali'ye ait olacağını söylemesi, bize genel davranış biçimini göstermektedir.¹⁴

Koca için hanımını edeplendirme velâyeti:

Erkeklerin maddî ve mânevî özellikleri ile ekonomik rolleri onların aile reisi olmalarını tabii kılmıştır. Aile küçük bir toplumdur. Toplum ise düzenle, nizama yaşar. Düzen ise bir reisi, bir idareciyi zarûf



kılar. İslâm dininde, devlet başkanından aile reisine kadar her idareci ilahî talimata göre hareket etmek, yönetmek mecburiyetindedir; şu halde onlara itaat, bu talimata itaat demektir. İdare eden veya edilen, bu talimatın dışına çıkar, itaatsizlik ederse müeyyide uygulanır¹⁵.

Kadının, kocasına itaat etmemesini meşrû kılacak bir gerekçesi olmaksızın itaat etmemesi durumunda erkeğin, hanımını edeplendirmeye hakkı vardır. Yazımızın başında naklettiğimiz Nisa Sûresinin 34. âyet-i kerimesinde İslâmiyet, bu edeplendirme velâyetini şu şekilde sıralamıştır: İlk olarak koca, hanımına yumuşaklık ve güzel sözler ile Allâh-ü Teâlâ Hazretlerinin kadın üzerine, kocasına itaati vacip kıldığını, isyan etmesi durumunda hem günaha düçar kalacağını, hem de aile bağlarının kopmasına sebebiyet vereceğini ifade ederek nasihat etmelidir. Şayet bu nasihat fayda vermezse ikinci olarak, yatak boykotu dediğimiz "kadınla aynı yatakta geceleme" merhalesine geçer. Hanefî fukahasının bir kısmı yatak boykotunu "gece hanımla konuşmamak" olarak açıklarken bir kısmı da "cinsî ilişkiye girmek" şeklinde ifade etmişlerdir¹⁶. Bu merhale de fayda vermeyecek olursa, üçüncü merhale olan "iz bırakmaksızın ve de ızdırap vermeksizin hafif bir şekilde dövme" merhalesini uygular. Hangi sebeple olursa olsun erkeğin hanımını şiddetli ve elem verici bir şekilde dövmeye hakkı yoktur. Kur'an-ı Kerîm'i bize tebliğ eden Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in, hanımlarını hiç dövmediği ve "sizin en hayırlınız hanımlarınıza karşı en hayırlı olanınızdır"¹⁷ buyurması da göz ardı edilmemelidir. Bu üç merhale de fayda vermeyecek olursa Nisa Sûresinin 35. âyet-i kerimesi doğrultusunda sulh için hakemlik müessesesine gidilir.

KARI KOCA ARASINDAKİ MÜŞTEREK HAKLAR:

Hukûk-u müşterek dediğimiz karı-koca arasında ortak haklar vardır. Bunların en önemlisi dört tanedir:

1- Tarafların birbirlerine karşı iyi geçim içinde olmaları, içten ve dıştan birbirlerine karşı halis olmaları ve bütün gayretlerini birbirlerini hoşnut etmek üzere harcamaları, birbirlerine olan haklarındandır. Bu şekilde davranmak suretiyle hayat sıkıntılarını beraberce göğüslemiş olurlar ki, bu da hayat ortağı olmanın neticesidir.

2- Hürmet-i musâhara dediğimiz; tarafların birbirleriyle evlenmesinden kaynaklanan akrabalık (sıhriyet) bağıdır. Zira evlilik vâki olmadan önce kadının

akrabalarının, kocaya; kocanın akrabalarının, kadına nâmahrem olduğu halde, evlilik vâki olduktan sonra arada sıhriyet oluşarak mahremiyet tahakkuk ediyor. Sıhriyet sebebiyle kendileriyle evlenilmesi yasak olanlar dört gruptur. a-) Usûlün eşleri yani üvey anne ve üvey nine. Üvey ninenin anne veya baba tarafından olmaları, durumu değiştirmez. b-) Fürûun eşleri yani gelinler. c-) Eşin usulü yani kayın valide ve eşin her iki taraftan nineleri. d-) Eşin fürûu, yani üvey kızlar veya bu durumda olan kız torunlar. Lâkin bu son grupta evlenme yasağının olması sadece nikâhla değil, evliliğin zıfıfla da fiili olarak başlaması halindedir.

3- Şer'î bir mani olmaksızın birbirlerine varis olmaları da ortak olan haklardandır. Kocasını ölen bir kadın, kocasının malına varistir. Ölenin, çocuğunun veya oğlunun çocuğu olmaması durumunda dörtte bir, çocuğunun veya oğlunun çocuğunun olması durumunda da sekizde bir alır. Karısı ölen adam da aynı şekilde karısının malına varistir. Ölenin, çocuğunun veya oğlunun çocuğu olmaması durumunda malın yarısını, çocuğunun veya oğlunun çocuğu olması durumunda da dörtte birini alır.

4- İslâmiyet'in mubah kıldığı çerçevde eşlerin birbirlerinden istifade etmesi de müşterek olan haklarındandır.

Mevlâ Teâlâ Hazretleri, Ümmeti Muhammed'e aile huzurunu elde ederek dünya ve âhiret saadeti nasip eylesin.

Selâm ve muhabbetlerimle.

- DİPNOT -

1 - Nesaî, nikâh : 3179

2 - Tirmizî, Rada : 1079

3 - İbn-i Mâce, Hakk'u'z-Zevci ale'l-Mer'e: 1843

4 - Tirmizî, Rada :1081

5 - Nisâ Sûresi: 34

6 - Ahvalü'ş-Şahsiyye, Muhammed Muhyiddin Abdülhamit, s:116

7 - Bedaiu's-Sanai, Vucubu Daati'z-Zevc.

8 - Buhârî: 2998, Müslim: 2596, Ebu Davut:2141

9 - el Ahvalü'ş-Şahsiyye, Muhammed Muhyiddin Abdülhamit, s:116-117

10 - el Fikhü'l-Mukaren li'l-Ahvali'ş-Şahsiyye Bedran, Ebu'l-Ayneyn Bedran s:272

11 - Ebu Davud, Savm :2102

12 - el Fetava'l-Hindiyye Kitabu'n-Nikah, Fi men'i'l-Mereti Nefseha.

13 - el Ahvalü'ş-Şahsiyye, Muhammed Muhyiddin Abdülhamit dipnot: 117

14 - İlmihal, İSAM, c:2, s:221

15 - Suudi kralı tarafından hazırlatılan Kur'an-ı Kerim Meali

16 - Bedaiu's-Sanai, Velayeti't-Te'dîb

17 - Tirmizî, Rada 1082



Aydınların Osmanlı'ya İhaneti: Boer Savaşı, II. Abdülhamîd ve Jön Türkler

İngilizlerin, Boer adı verilen Hollanda asıllı Avrupalıların, Güney Afrika'nın Transvaal Bölgesi'ndeki hâkimiyetlerine son vererek, bu bölgedeki altın ve elmas yataklarına el koyma düşüncesi ile başlayan ve 1899-1902 yılları arasında üç yıl süren Boer Savaşı, "Kara" Afrika'nın en güneyinde, "beyazlar" arası bir savaş olarak dünya tarihine geçmiştir.



Ahmet BOZDOĞANLI
bilgi@arifandergisi.com



İngilizlerin, Boer adı verilen Hollanda asıllı Avrupalıların, Güney Afrika'nın Transvaal Bölgesi'ndeki hâkimiyetlerine son vererek, bu bölgedeki altın ve elmas yataklarına el koyma düşüncesi ile başlayan ve 1899-1902 yılları arasında üç yıl süren Boer Savaşı, "Kara" Afrika'nın en güneyinde, "beyazlar" arası bir savaş olarak dünya tarihine geçmiştir. Ancak halkın beşte dördünü siyahların oluşturduğu bir bölgede, kendi hâkimiyetini kurmaya çalışan iki beyaz emperyalist güç de, sözde siyahları savaşa katmama sözlerine rağmen, kendi köleleri olan siyahları her konuda kullanmaktan kaçınmamışlardır.

1900 yılında Orange ve Transvaal Cumhuriyetleri'nin İngiltere tarafından alınmasına rağmen savaş sona ermemiş; Boerlerin başlattığı gerilla savaşına karşılık İngiltere, Boerler'le

birlikte, onlarla işbirliği yapmakla suçladığı siyahları da toplama kamplarına koymuş; kamplardaki Boerler, Avrupalılardan zaman zaman yardım görürken, taraf olmadıkları bir savaştan dolayı kamplara konan binlerce siyah, açlığa ve ölüme terkedilmiştir. İngiliz Yönetimi 1902'de savaşı kazanmasına rağmen, 1907'de Orange ve Transvaal'i Boer Generallerinin yönetimine bırakmış; 1910'da da onlarla birlikte, Louis Batha adlı bir Boer Generalinin başkanlığında, ırkçılığı ile yıllarca siyahlara kan kusturan Güney Afrika Birliği (Güney Afrika Cumhuriyeti)'ni kurmuştu¹.

Sultan II. Abdülhamid ve Osmanlı Yönetimi, bu savaşa açıkça taraf olmakla birlikte, güçlenmesi ile Osmanlı Devleti'ne daha da zararlı olabileceğini düşündükleri İngiltere'nin, buradaki meşguliyet ve mağlûbiyetinin, bu devletin Müslüman sömürgelerdeki baskı ve gücünü biraz daha azaltacağını, Os-

manlı Devleti'nin de iç işlerine karışmasına daha az vakit bulacağını düşünmekte ve bu sebeple de savaşı büyük bir merakla takip etmektedir. Nitekim Londra Büyükelçiliğinin 28 Teşrinievvel 1899 tarihli mektubunda İngiliz Standard gazetesinde yer alan "Transvaal'deki İngiliz askerlerin mağlup oldukları ve bir İngiliz bölüğünün esir düştüğü" haberini büyük bir memnuniyetle karşılamıştır². Buna karşılık Güney Afrikalı Müslümanlara uzun süre "inanç ve ibadet" hürriyeti vermeyen Boerler'in başarılı olması da Osmanlıların yararına olmayacağı için, başta Malûmat Dergisi ve İkdâm Gazetesi olmak üzere Osmanlı basını, her iki tarafın da büyük kayıplar verdiği, bölgenin asıl sahibi olan "siyah Afrikalılara" rağmen, onlar için anlamsız bir savaşın, onların katliamına sebep olduğunu sık sık vurgulamaktadır. Savaş sonunda Sultan, İngilizlerin Güney Afrika'daki başarılarını siyaseten bir telgrafla kutlamış, Kraliçe Victoria'ya iyi dileklerini belirtmiş, Kraliçe Victoria da 7 Haziran 1900'de buna teşekkür telgrafıyla cevap vermiştir³.

AYDIN JÖN TÜRKLER'İN TARİHİ HATALARI

Böyle bir ortamda, daha sonra Arnavutluk'taki ayrılıkçı faaliyetleri için Yunanistan ve Patrikhane'den bile para alan Jön Türklerin önemli liderlerinden İsmail Kemal'in başını çektiği ve içlerinde özellikle Servet-i Fünûn Dergisi'nin yazı kadrosunda yer alan ve Güney Afrika'daki İngiliz Sömürge Valisi Cecil Rood'u tüm dünyaya ve özellikle Türk gençlerine örnek gösterecek⁴ ve yıllar sonra 1908'de II. Meşrutiyet'in ilânı ile 23 Temmuz 1908 sonrası İstanbul'a dönen İngiliz elçisi Maletin arabasının atlarını sökerek, onu Beyoğlu'ndaki İngiliz Büyükelçiliği'ne kadar taşıyacak olan⁵ bir anlayışın ve idealin temsilcisi, sözde aydınların da yer aldığı bir grup Osmanlı vatandaşı, İstanbul'daki İngiliz Büyükelçisi Sir Nicolos O'conar'a ilettikleri mesajla onunla görüşme talebinde bulunmuşlar. O'conar'ın "Jön Türklerle görüşmesinin siyasî sonuçları açısından mümkün olamayacağını" söylemesine rağmen, kendilerinin farklı olduğunu belirten girişimciler, yalnız "İngiltere'ye olan sempatilerini" belirtmek için bir ziyaret yapacaklarını belirterek, onu görüşmeye ikna etmişlerdir⁶. İngiliz Büyükelçisi'nin verdiği bilgiye göre, 20 Kasım 1899'da saat 6'da, 4'ü âlim olmak üzere 10 kadar Osmanlı vatandaşı kendisini ziyaret ederek, bir süre görüşüp, 29 im-

zalı bir de mektup takdim etmişlerdir.

UTANÇ MEKTUBU

Bu mektupta özetle şöyle deniliyordu:

"Tarih boyunca harekât ve fetihlerinde hürriyet ve adalet gibi iki vecibe-i insâniyeyi güçlendirmek ve yaymak için en çok fedakârlıklar göstermiş, en fazla başarı göstermiş bir hükûmet-i muazzama olması sebebiyle, saygıdeğer İngiliz Devleti'ni 'Medeniyetin Önderi' unvan-ı ceflesiyile tebrik etmek gerekir.

Özellikle bir asırdan beri Osmanlı Devleti'nin hakkını müdafaa ve istikbalini te'minde mânen ve maddeten ortaya koyduğu hayırlı mesai ve yardımları ile, Osmanlıların kalbinde ebediyen kâim ve dâim olacak bir muhabbet duygusu meydana getirmiş olan İngiliz Devleti'nin, öncelikli olarak millî menfaatlerini diğer milletlerin saadetinde arama gibi, âlicenap bir fikre dayanan siyasî tavrını takdir etmek vazifesi herkesten çok Osmanlılara düşer.

Kuzey kısımları İslâmiyet içinde münevver iken, diğer kısımları cehalet ve bedevîliğin karanlığı içinde yuvarlanan Afrika kıtasının güneyine bakacak olursak, insan ticareti gibi gayr-i meşru menfaatlerin arkasından oralara kadar koşan mutaassıp milletlerin, gaddarca zulmüne marûz kalmış zenci kabilelerle, İngiltere'nin mücadelesiyle hürriyet ve adâlete kavuşan binlerce Müslüman'ın durumu göz önüne getirilirse, bütün dünyaya adâlet ve hürriyet nûrları yaymayı yegâne politika olarak benimseyen Büyük İngiltere Devleti'nin, Güney Afrika Cumhuriyeti [Boerler]'e karşı verdiği savaşta başarıya ulaş-





1. Jön Türk Kongresi'ne katılanlar

masını temenni etmek insanî bir vazifedir. İşte bu mukaddes vazifeyi Osmanlı gençleri adına bildirir, hissiyat-ı ihtirâmkâranemizin kabulüyle, İngiltere'ye arzını niyaz eyleriz.”

İHANET BELGESİNE İMZA KOYANLAR

Bu ilginç mektupta Arnavut İsmail Kemal'den başka, Servet-i Fünûn muharrirleri; şair Hüseyin Siret, Hocazâde Mehmed Ubeydullah (Ubeydullah Hoca), İsmâil Safa (Peyami Safa'nın babası, edebiyat muallimi), romancı Mehmed Rauf, şâir Tevfik Fikret, romancı ve Sabah gazetesi muharriri Samipaşazâde Sezâi, yazarlar; Mahmud Nedim, Abdülkerim, Recâizâde Mahmud Ekrem ile Ergani Sancağı defterdârı İsmâil Hakkı (sonraları Amasya mebusu), Berlin Sefâreti eski ikinci kâtibi Ahmed Şükrü, Hâriciye Nezâreti çalışanlarından Hüsâmeddin, hukuk doktoru Rifat Müeyyed, Şûrâ-yı Devlet çalışanlarından Rüştü, askerî memur Mehmed Nazmi, İstanbul Polis Müdürlüğü'nün tercümânlarından Kemâleddin, Ticaret Mektebi me'zûnu Mehmed Cavit (İttihatçıların meşhûr mâliye vekili), Mâliye Nezâreti dava vekili Ağa Hasib, Bağdat ulemâsından Zührevîzâde Cemâl Sıtkı, Bağdat Müftüsü Hüseyin Hüsnü, Musul ulemâsından Mütevellîzâde Abdülmecit, Bahriye zâbitleri Tâhir, Zülfikar, Hamdî ve Rifat ile işleri belirtilmeyen Ahmed Sâfi ve Beyzâde Mahmud Nedim'in imzaları vardı. Bu mektubu Londra'ya gönderen Sir O'conar, İngiltere yönetiminden, bu konunun gerekirse Osmanlı Hükûmeti'ne haber verilmesini de istemiştir⁷.

OSMANLI HÜKÜMETİNİN SERT TEPKİSİ

Abdullah Cevdet, İshak Sükûtî ve Halil Muvaffak gibi İttihat ve Terakki'nin Cenevre merkezindeki bazı üyelerinin de hislerine tercüman olduğu, aralarındaki haberleşmeden anlaşılın bu mektuptan, Osmanlı Hariciye Nazırı Tevfik Paşa'yı İstanbul'daki İngiliz Büyükelçisi Sir O'conar haberdar etmiştir.

İngiliz Büyükelçisi'nin “Türk-İngiliz dostluğunun bir işareti” olarak takdim etmek istediği mektuba Tevfik Paşa'nın tepkisi sert olmuş; Paşa diplomatik bir dille İngilizlerin Güney Afrika'daki başarılarının kendilerini de mutlu ettiğini; ancak böyle bir girişimin Türk-İngiliz ilişkilerini olumsuz etkileyebileceği uyarısında bulunmuştur. İngiliz Dışişleri'nin bu mektubu verenlerin cezalandırılmasından rahatsızlık duyacağını Londra'daki Türkiye Büyükelçiliği'ne hatırlatmasına rağmen, olayı yönlendiren ve bildiriye kaleme alıp, imza toplayanlardan Şair Hüseyin Siret Adıyaman'a, İsmail Safa Sivas'a ve Hoca Ubeydullah Tâif'e sürgün edilmişlerdir.

Mektup ve etkileri İstanbul'daki Alman, Fransız ve Avusturyalı diplomatlarca da kendi ülkelerine bir raporla belirtilmiştir. Fransız Sefiri Münster ve Alman Büyükelçisi Marshall, İstanbul'da aydınlar arasında artmakta olan İngiliz te'sîrinin II. Abdülhamîd'i tedirgin ettiğini belirtirlerken; Avusturya Büyükelçisi'ne göre, “geniş bir hareketin küçük bir parçası” olan bu komplonun arkası gelecektir. Çünkü birçok devlet görevlisi ve âlim de komploculara destek vermektedir. Hatta mektubu 3 bin İstanbullunun imzaladığı yolunda asılsız haberler, Avrupa gazetelerinin sayfalarını doldurmuştur⁸. Londra'da yayınlanan Daily Mail, Morning Herald ve Standart adlı İngiliz gazetelerinin 20 Mart 1900 tarihli nüshalarında, “Genç Türklerin Güney Afrika'daki başarıdan dolayı İngiltere'yi tebrik ettiklerini” yazmalarını Babiâli, İngiltere'nin Genç Türklerle desteği şeklinde yorumlayarak tepki göstermiş; ancak yapılan araştırma ile mektubun Jön Türklerin Cenevre'deki merkezi tarafından yazıldığı anlaşılmıştır. Bu belgeden açıkça anlaşılacağı gibi, Jön Türklerin İstanbul kanadı yanında, Cenevre kanadı da İngilizlere “bağlılık ve muhabbetlerini arz” etmişlerdir.⁹

İTİRAFLAR

Bu olayın bizzat içinde yer alan Hüseyin Siret, Ahmed İhsan ve Hüseyin Cahit, hatıralarında bu olaya da yer vererek ilginç yorumlar yapmışlardır. Hüseyin Siret hatıralarında, “Kırım Savaşı'nda bize dost olan İngiltere'ye karşı II. Abdülhamîd'in düşmanca siyasetine milletin iştirak etmediğini İngiliz yönetimine göstermek için İngiliz Büyükelçisi'ne gittiklerini” söylerken¹⁰; Yıldız Mahkemeleri'ndeki sorgusunda “kendilerini İsmail Kemal'in yönlendirdiğini; verilen

metnin düzeltilmesinde ve bazı insanlara imzalatılması dahil olmadığını" belirtmiştir.¹¹

Servet-i Fünûn Dergisi'nin sahibi Ahmed İhsan (Tokgöz) ise, II. Abdülhamîd'in baskıcı yönetiminden bıkan Türk aydınlarından bazılarının, özellikle Edebiyat-ı Cedide çevresinin, kendisi de dâhil olduğu hâlde, II. Abdülhamîd'in İngiltere'ye karşı olması ve İngiltere'nin uluslararası medyadaki propagandalarının da etkisiyle, yanlış bir görüşle o zaman dünyanın en "özgürlükçü ve insan sever" ülkesi olarak gördükleri İngiltere'ye sevgi ve bağlılık gösterisinde bulduklarını; Boer Savaşları'nda da en az İngilizler kadar İngiliz yanlısı olduklarını anlatır.

Ahmed İhsan'a göre bu olaydan sonra, İngilizlerin tepkisi nedeniyle fazla aceleci davranmayan II. Abdülhamid, önce İsmail Safa, Hüseyin Siret ve Ubeydullah Efendi'yi sürgüne göndermiş; ardından da Hüseyin Cahit'in bir makalesini gerekçe göstererek Servet-i Fünûn'u kapatmış; "Saray'ın en güçlü yumruğu Servet-i Fünûn'un başına inmişti."¹²

Servet-i Fünûn kadrosunda bulunduğu ve olayı bildiği hâlde, Âli Paşa'nın damadı Nazım Paşa'nın uyarısı ile imzacılar arasında yer almayan Hüseyin Cahit Yalçın'a göre; İsmail Kemal'in İngilizlere kişisel konumunu yüksek göstermek için tertiplemediği bu olaya, "İngiltere'nin müdahalesini sağlayarak, meşrutiyeti ilân ettirebiliriz" gibi çocukça hayallerle Servet-i Fünûn'cular da katılmış; Tevfik Fikret'in kaleme aldığı, İsmail Safa'nın imzalarını topladığı mektubun, İngiliz Büyükelçiliği'ne sunulmasını, Gazeteci İsmail Zühdü, Yıldız'a ihbar etmiş; Hüseyin Siret ve İsmail Safa'nın sürgüne gönderilerek "kurban" olmalarına sebep olmuştur.¹³

YORUMLAR

Günümüz araştırmacıları ve edebiyatçıları da bu olaya eserlerinde temas etmişlerdir. Bunlardan Sina Akşin, bir yandan "Türklerin İngilizcilik yapmasını ve hele Boerler'e karşı kazanılan emperyalistçe başarılar karşısında sevinmelerini çok garipserken"; diğer yandan da, "II. Abdülhamîd'in bu kişileri tutuklatıp, sürgüne göndermesini hayli aşırı sayılabilecek bir tepki" olarak yorumlamıştır.¹⁴ Bir başka akademisyen Şerif Mardin ise, İngiltere'nin tenkil siyaseti izlediği bir zamanda, Jön Türklerin İngiltere Büyükelçiliği'ne gidip, bu devletin parlamentosunu "parlamentoların anası" olarak selamlanmasını "çok büyük bir gaf" olarak değerlendirmiştir.¹⁵

Son dönemin meşhur fikir adamlarında Peyami Safa, babasının Sivas'a sürgün edilmesini -aslında 250 lira maaşla görev yerinin İstanbul'dan Sivas'a naklini- ve orada rahatsızlanarak ölmesini bahane ederek,¹⁶ (17 Nisan 1901'de babasının ölümü sonrası İstanbul'a dönmesi için kendilerine 300 liralık yardım da yapan)¹⁷ Sultan II. Abdülhamîd'e her fırsatta saldırırken; son devrin iki meşhur fikir ve aksiyon adamı Hüseyin Nihal Atsız ve Necip Fazıl Kısakürek, onun bu tavrını şiddetle tenkit etmişlerdir. Nihal Atsız; Türk Tarihinde Meseleler adlı eserinde, Peyami Safa'ya "İngiltere'yi sömürgecilik faaliyetlerinde tebrik etmenin hangi hürriyetçilikle bağdaştırılabileceğini" sorarak, İsmail Safa'nın Sultan II. Abdülhamid tarafından haklı olarak sürüldüğünü yazarken;¹⁸ Necip Fazıl ise, II. Abdülhamîd'in bu olayda çok daha insafli davranıp, "vatana ihanet ve idamlık çapta" çok büyük bir suç "sanatoryum" haline dönüştürerek, sürgün cezasıyla cezalandırdığını vurgulamıştı.¹⁹

- DİPNOT -

- 1 - Hüner Tuncer, Irkçılıktan Özgürlüğe Güney Afrika, İstanbul, 1997, Ümit Yay. s. 74-75
- 2 - Y.A. Hus., 400/127
- 3 - Y.PRK. NMH. 8/24
- 4 - Ahmed Şuayb, "Ulûm-u Siyâsiyye ve İctimâiyye", Servet-i Fünûn, No. 488 (6 Temmuz 1316), s. 310-313
- 5 - Ahmet İhsan Tokgöz, Matbuat Hatıralarım, (Haz. Alpay Kabacalı), İstanbul 1993, s. 87
- 6 - M. Şükrü Hanioğlu, Bir Siyasal Örgüt Olarak Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti ve Jön Türkler (1889-1902), İstanbul 1985, s. 335-337
- 7 - M. Şükrü Hanioğlu, A.g.e. s. 573-575; BOA, YEE, 19/1428/130/58
- 8 - M. Şükrü Hanioğlu, A.g.e. s. 336-337
- 9 - Y.A. Hus. 405/25
- 10 - İbnülemin Mahmud Kemal İnal, Son Asır Türk Şairleri, İstanbul 1970, s. 1688-89
- 11 - YEE, 19/1428/130/58
- 12 - A. İhsan Tokgöz, A.g.e. s. 86-88
- 13 - Hüseyin Cahit Yalçın, Edebiyat Anıları, (Haz. Rauf Mutluay), İstanbul 1975, s. 131-133
- 14 - Sina Akşin, Jön Türkler ve İttihat ve Terakki, İstanbul 1987, s. 41
- 15 - Şerif Mardin, Jön Türklerin Siyasî Fikirleri, 1895-1908, İstanbul 1983, s. 52
- 16 - Alaattin Karaca, İsmail Safa, Ankara 1990, Kültür Bakanlığı Yay. s. 14-15
- 17 - Y. MTV. 213/206
- 18 - Alaattin Karaca, A.g.e. s. 15
- 19 - Necip Fazıl Kısakürek, Ulu Hakan II. Abdülhamîd Han, İstanbul 1981, s. 323-325



BERAT GECESİ

Şaban-ı Şerif ayının on beşinci gecesi "Berat Gecesi" olarak İslâm âleminde idrak edilmektedir. Âlimler, bu mübarek gece için birçok isimler zikretmişlerdir. Bu gecenin birçok isminin olması ise, bu isimlerle müsemma olan gecenin, şerefine delalet eder.

Adem ŞENER
bilgi@arifandergisi.com

Mânevî duyguların zirveye ulaştığı mübarek üç ayların ikinci ayı olan Şaban-ı Şerif ayının on beşinci gecesi "Berat Gecesi" olarak İslâm âleminde kutlanmaktadır.

"Berat" kelimesi; lügat manası olarak borçtan, hastalıktan, suç ve cezadan kurtulmak manasına gelmektedir. Dinî terim olarak ise günahlardan arınmak, temize çıkmak, ilâhî af ve rahmete nail olmak manasına gelmektedir.

Âlimler, Şaban-ı Şerif ayının on beşinci gecesi için birçok isimler zikretmişlerdir. Bu gecenin birçok isminin olması, bu isimlerle müsemma olan gecenin şerefine delalet eder.

1- **Leyletül Beraat (Berât Gecesi):** Bu geceye Berât Gecesi isminin verilmesinin sebebi, bu gece içinde iki berât fermanınin verilecek olmasından dolayıdır:

a) Bu gece içerisinde tevbe eden günahkârlara Allâh-ü Teâlâ tarafından kurtuluş fermanı verilir.

b) Bu gece içerisinde Allâh-ü Teâlâ'nın veli kullarına ziyana uğramaktan yana kurtuluş fermanı verilir.

2- **Leyletül Mübarek (Mübarek Gece):** Allâh-ü Teâlâ Duhan Sûresi'nde bu gece için "Mübarek Gece" tabirini kullanmış ve: "**Muhakkak ki biz, Kur'an-ı Kerim'i mübarek bir gece (olan Berat gecesinde) indirdik**" buyurmuştur.

3- **Leyletür Rahmet (Rahmet Gecesi):** Allâh-ü Teâlâ'nın rahmeti bu gecede artar. Bu gece rahmet ve mağfiret gecesidir.

4- **Leyletül Kismet (Kismet Gecesi):** Bu gece içinde rızıklar takdir edilip eceller belirlendiğinden dolayı bu geceye bu isim verilmiştir.

5- **Leyletüt Tekfir (Günahları Örtten Gece):** Bu gecede bir senelik günahlara keffâret bulunmaktadır.

a) **Leyletül İcâbet (İcâbet Gecesi):** Bu gecede yapılan duâlar geri çevirmeyip ka-

bul edildiğinden dolayı kendisine bu isim verilmiştir.

6- Leyletü İ'dül Melâike (Meleklerin Bayram Gecesi): Bu gece, semâdaki meleklerin bayram gecelerinden birisi olduğu için kendisine bu isim verilmiştir.

7- Leyletüş Şefaât (Şefaât Gecesi): Bu mübarek gece içerisinde Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) e şefaât hakkının tamamı verildiği için kendisine bu isim verilmiştir. Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) Şaban-ı Şerif ayının on üçüncü gecesi ümmeti için şefaât etme hakkı istedi ve ümmetinin üçte birine şefaât etme yetkisi kendisine verildi. On dördüncü gecede tekrar şefaât izni istedi ve ümmetin üçte ikisine şefaât izni verildi. Berat Gecesi'nde ise ümmetin tamamına şefaât hakkı kendisine verilmiştir. Ancak Allâh-ü Teâlâ'ya şirk koşanlar bu şefaâttan mahrum kalacaklardır.

8- Leyletüs Sak (Vesika Gecesi): Bu gece içerisinde geçmiş bir senelik yapılan ameller (iyi veya kötü) Mevlâ Teâlâ'ya arz edilir. Gelecek bir senelik işler kayit edilir.

9- Leyletül Câize (Hediye Gecesi): Bu gece içerisinde ibâdet edenlere verilecek olan hediyelere işaretle kendisine bu isim verilmiştir.

10- Leyletür Rûchan (Tercih Gecesi): Bu gecenin Kadir Gecesi dışındaki diğer bütün gecelerden fazilet bakımından üstün olup tercih edildiği ve kendisinde ibâdet eden kulların da diğer kullara tercih edilerek affedildiği için kendisine bu isim verilmiştir.

11- Leyletüt Ta'zim (Tazim Gecesi): Allâh-ü Teâlâ'nın bu geceyi diğer gecelere karşı büyük saymasından ve bu gece içinde ibâdet eden kulların da diğerlerinden üstün tutulmasından dolayı kendisine bu isim verilmiştir.

12- Leyletül Kadr (Kadir Gecesi): Bu gecenin kadir ve kıymetinin çok olması sebebiyle kendisine bu isim verilmiştir.

13- Leyletül Ğufrân (Mağfiret Gecesi): Bu gece içerisinde günah sahibi kullar affedildiği için kendisine Mağfiret Gecesi ismi verilmiştir.

BERAT GECESİ'NİN FAZİLETİ

Berat Gecesi kendisinde birçok faziletleri bulunduran mübarek bir gecedir. Bu gecenin fazileti hakkında Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmaktadır:

Hz. Aişe (Radıyallâhü Anhâ)dan rivâyet edilen bir hadîsi şerifte Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmaktadır: "Cebrail (Aleyhisselâm) bana gelip şöyle vahyetti:

"Bu gece, Şaban-ı Şerif ayının on beşinci gecesidir. Allâh-ü Teâlâ, bu gece içerisinde Kelb kabilesinin koyun sürülerinin tüyleri kadar insanı Cehennemden azat eder. Ancak bu gecede Allâh-ü Teâlâ, şu kimselere rahmet nazarıyla bakmaz:

- 1- Müşrik,
- 2- Müslüman kardeşine kin tutan,
- 3- Akrabalık bağlarını kesen,
- 4- Büyüklük taslayan,
- 5- Anne babasına âsi olan,
- 6- İçki içmeye devam eden."

Abdullah İbn-i Amr (Radıyallâhü Anhümâ)'dan rivâyet edilen bir hadîsi şerifte Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmaktadır: "Allâh-ü Teâlâ, Şaban-ı Şerif ayının yarı gecesinde (Berat Gecesi) yaratıklarına muttâlî olup, Müslüman kardeşine kin tutan ve intihar eden kimseler hariç, bütün kullarını bağışlar."

Râşid İbn-i Said (Radıyallâhü Anh)dan rivâyet edilen bir hadîsi şerifte Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmaktadır: "Şaban-ı Şerif ayının yarı gecesi (Berat Gecesi), Allâh-ü Teâlâ ölüm meleğine, o sene öldürmek istediği her canlının ruhunu kabzetmesini vahyeder. (Bir sene içinde öleceklerin isimlerini bildirir.)"

BERAT GECESİNİN ÖZELLİKLERİ

1- Her hikmetli iş bu gecede ayrılır, tanzim edilir ve vazifeli meleklerle ibraz edilir. Artık bu vakitten sonra tebdil ve tağyir yoktur. Bu geceye kadar, Levh-i Mahfuz'da iken Allâh-ü Teâlâ'nın dilemesi ile değişiklik mümkündür. Zira Allâh-ü Teâlâ, oradan dilediğini mahveder, dilediğini de sabit kılar.

İbn-i Şeyh (Kuddise Sirruhû) buyurmuştur ki: " 'Her hikmetli iş' ile kastedilen, o geceden gelecek seneye kadar vaki olması hükmedilen hayır, şer, rızık, ecel ve kulların her türlü işleridir. Saadet ve şekâvet bunun dışındadır. Çünkü bunlar, Levh-i Mahfuz'da yazılmış bulunan ezeli hükümlerendir."

Rivâyet olduğuna göre, hükmedilen işlerin nüshalarının Levh-i Mahfuz'dan çıkartılmasına Berat Gecesi'nde başlanır ve Kadir Gecesi'nde bitirilir.

Bu nüshalar dört meleğe tevdi edilir:

- a) Rızıklar ile ilgili nüsha Mikâil (Aleyhisselâm) 'a,
- b) Harpler, zelzeleler, yere batma, ay tutulması, yıldırım, vs. hadiselerin nüshası Cebrâil (Aleyhisselâm)a,
- c) Ameller nüshası büyük bir melek olan ve semanın görevlisi olan İsmâil'e,

d) Musibetler ve ruhların kabzı nüshası da Azrâil (Aleyhisselâm)a verilir.

2- Berat gecesinde yapılacak olan ibâdetlerin fazileti diğer gecelere göre daha fazladır.

Hz. Ali (Radyallahü Anh)dan rivâyet edilen bir hadîsi şerifte Peygamber Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmaktadır: “Şaban-ı Şerif ayının on beşinci gecesi (Berât Gecesi) olunca, o geceyi ibâdetle ve gündüzünü de oruçla geçiriniz. Çünkü Allâh-ü Teâlâ'nın rahmeti, o gece güneşin batmasından sonra dünya semasına iner. Allâh-ü Teâlâ şöyle nida eder: “Bağışlanmak isteyen yok mu, günahlarını bağışlayayım. Rızık isteyen yok mu, rızık vereyim. Bir derde mübtela olan yok mu, afiyet vereyim. Şunu isteyen yok mu, vereyim, şunu isteyen yok mu, vereyim...’ Bu hâl, güneş doğunca ya kadar devam eder.”

3- Bu gece, rahmet ve mağîret gecesidir. Allâh-ü Teâlâ'nın rahmeti bu gece içerisinde artar. Allâh-ü Teâlâ, sadece havas ehline mahsus olmayan ve bir vakit ile de sınırlı bulunmayan umûmi bir şekilde rahmet sıfatı ile tecelli eder ve inâyet nazarı ile dünya semasına nazar eder ki, bu rahmetiyle tecelli etmesi ve inâyet nazarı, dünya ehlinin fütûhat kapılarını, duâ cihetlerini, amellerin çıktığı ve ruhların yükseldiği yeri kuşatır.

4- Bu mübarek gece içerisinde Peygamber Efendimiz'e (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şefaathakının tamamı verilmiştir. Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Şaban-ı Şerif ayının on üçüncü gecesi ümmeti için şefaathak etme hakkı istedi ve ümmetinin üçte birine şefaathak etme yetkisi kendisine verildi. On dördüncü gecede tekrar şefaathak izni istedi ve ümmetin üçte ikisine şefaathak izni verildi. Berat Gecesi'nde ise ümmetin tamamına şefaathak hakkı kendisine verilmiştir. Ancak Allâh-ü Teâlâ'ya şirk koşanlar bu şefaathakten mahrum kalacaklardır.

5- Zemzem suyu bu gece çoğalır. Ki bu gece de zemzem suyunun çoğalması ile hakikat ehlinin kalplerindeki İlahî ilimlerin çoğalmasına da işaret vardır.

BERAT GECESİNİ İBÂDETLE GEÇİRMENİN FAZİLETİ

Şaban-ı Şerif ayının on beşinci, gecesi olan Berat Gecesi'nde gafil olmamalı ve bu geceyi ibâdet ile geçirmelidir.

Muaz İbn-i Cebel (Radyallahü Anh)'dan rivâyet edilen bir hadîsi şerifte Peygamber Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmaktadır: “Beş gece var-

dır ki, bu beş geceyi ihya eden kimseye Cennet vâcib olur. Bu beş gece:

- 1- Terviye gecesi (Zilhicce ayının sekizinci gecesi),
- 2- Arefe gecesi (Zilhicce ayının dokuzuncu gecesi),
- 3- Kurban Bayramı gecesi,
- 4- Ramazan Bayramı gecesi,
- 5- Şaban-ı Şerif ayının on beşinci gecesidir.”

Hz. Enes İbn-i Mâlik (Radyallahü Anh)'dan rivâyet edilen bir hadîsi şerifte Peygamber Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmaktadır: “Dört gece vardır ki, geceleri günleri gibi, günleri de geceleri gibi faziletlidir. Allâh-ü Teâlâ bu gecelerde yapılan yeminleri doğru çıkarır, canları azat eder ve bol bol mükâfatlar ihsan eder. Bu dört gece şunlardır:

- 1- Kadir gecesi ve sabahı,
- 2- Şaban-ı Şerif ayının on beşinci gecesi ve sabahı,
- 3- Arefe gecesi ve sabahı,
- 4- Cuma gecesi ve sabahı.”

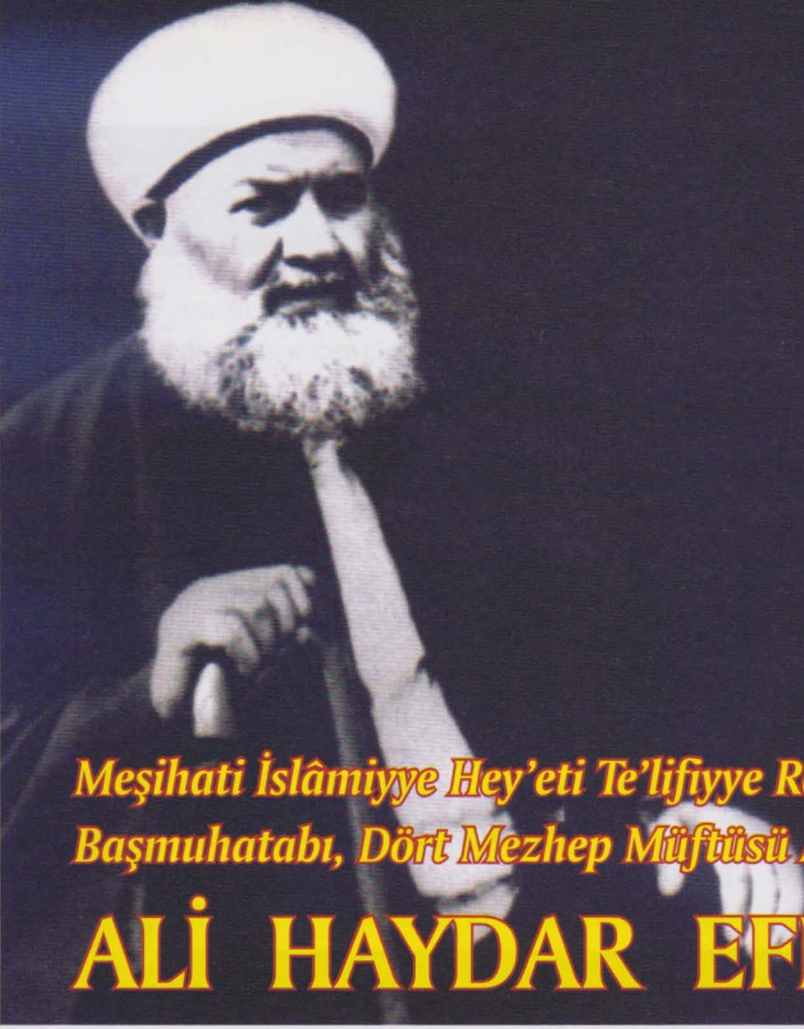
Hz. Amr İbn-i Osman İbn-i Kesir (Radyallahü Anh)'dan rivâyet edilen bir hadîsi şerifte Peygamber Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmaktadır: “Her kim Şaban-ı Şerif ayının yarı gecesini (Berat Gecesi) ve iki bayram gecelerini kıyamla (ibâdetle) geçirirse, kalplerin öldüğü günde o kimsenin kalbi ölmez.”

Bu derece önemli bir gece olan Berat Gecesi'ni bizler gerektiği şekilde idrak ederek Rabbimizin rızasını kazanmaya gayret göstermeliyiz. Bu gece içerisinde bol bol duâlar etmeli, istiğfarda bulunmalı, bu geceye mahsus namazları kılmalı, Kur'an-ı Kerîm okumalı, çokça salavat getirmeli, dünya üzerindeki bütün Müslümanların hayrı ve berâatlarını alabilmeleri için duâlar etmelidir.

Ayrıca bu geceyi oruçla karşılamaya özen göstermeli, bu gecenin gününü de oruçla geçirmeye gayret etmelidir. Berât gecesinin gününde kabir ziyaretlerinde bulunmalı, fakir fukara gözetilmeli, yetim ve kimsesizlerin gönlü hoş tutulmalı, ihtiyaç sahiplerine yardımcı olunmalı, akraba ziyaretlerinde bulunulmalı veya en azından telefon ile aranılıp hal ve hatırları sorulmalıdır.

Bu geceyi ve bunun gibi diğer mübarek geceleri bir ganimet bilmeli ve bu geceleri kendimize bir dönüm noktası olarak belirlemeliyiz. Bu gecelerde dünyaya dalmış olan nefislerimize çeki düzen vermeli, hevâ ve heves zincirinden kurtularak Kur'an ve Sünnet çizgisine kendimizi raptetmeliyiz.

سنة ١٢٦٦



Meşihati İslâmiyye Hey'eti Te'lifyiye Reisi, Huzur Dersleri Başmuhatabı, Dört Mezhep Müftüsü Ahıskalı

ALİ HAYDAR EFENDİ (Kuddise Sirruhu)

Ahıskalı Ali Haydar Efendi (Kuddise Sirruhu) zâhirî ilimlerin hepsini ikmal etmiş, varılacak noktanın en üst kademesine ulaşmış olan derin ilim sahibi bir mütefekkindi. Dört mezhebe vukûfiyeti vardı ve her birinde fetva verecek selâhiyette idi. Bulunduğu görevlerde fasılasız olarak ardı ardınca terfi edip hızla yükselmesi, Onun mâlik olduğu ilmî kudretin en önemli nişânesidir.

Süleyman EMİN
bilgi@arifandergisi.com

Kutbu'l-İrşad, Gavsü'l-Evtad, Ârif-i Billah, Vâsılı İlallah, Ulemâi Kirâm'dan Fatih Mûcîz Dersi Âm'ı, Meşihâti İslâmiyye Hey'eti Te'lifyiye Reisi, Aliyyü'l-Haydar el-Ahiskavî hazretleri, Batum'un Ahıska kazasında Hicrî 1288 (M: 1870) senesinde dünyaya teşrif etti. Henüz iki yaşına gelmişti ki, annesini kaybetti ve anadan yetim kaldı. Hikmeti İlâhî dört yaşına gelince de, zâhid ve müttakî bir zat olan babası Mehmed Şerif Efendi'yi Yüce Dosta uğurladı. Böylece küçük yaşında hem anadan hem babadan yetim kalmış oldu.

Ali Haydar Efendi ilk ilim tahsilini memleketinde, Ahıska'daki civar medreselerde yaptı. Fakat o sıralarda medreselerde adeta bir matem havası vardı. Çünkü şanlı Kafkasya diriliş hareketinin

öncüsü olan, Nakşî şeyhlerinden Şeyh Şâmil'in esareti ve ardından Kafkasya'yı terk etmesi, orada toplumsal olarak büyük bir kırılmaya sebep olmuştu. Ayrıca medreselerin çoğu yıkılmış, müderrisleri şehit olmuştu. Bu yüzden ilim tahsiline devam etmek isteyen pek çokları Anadolu'ya hicret ediyor, kimi Trabzon'a, kimi Erzurum'a gidiyordu.

Ali Haydar Efendi'de 1894'te Erzurum'a gitti ve oradaki zamanının en önemli ilim merkezlerinden olan Bakırcı Medresesi'ne girip ilim tahsiline devam etti. Burada eğitimini tamamlayan Ali Haydar Efendi, ilimde daha da zirvelere ulaşabilmek için İstanbul'a geldi ve o devrin en önemli ve ciddi bir eğitim kurumu olan Fatih Medresesi'ne kaydoldu. Buradaki tahsilini ikmal edince, zamanın meşhur âlimlerinden olan, Beyazıt dersiâmlarından, Çarşambalı Hoca Ahmet Hamdi Efendi'nin derslerine iştirak etti. Ve 1901 senesinde Ondan icâzet aldı. Ardından devrin kadınlarını yetiştiren

şimdiki Hukuk Fakültesi'nin ilk şekli olan "Medresetu'l-Kudat"a devam etti.

Ali Haydar Efendi bir taraftan okuyor, diğer taraftan okutuyordu. Fakat Medresetu'l-Kudat'taki tahsilini 1906 yılında ikmal ederek diploma aldıktan sonra, bütün mesâisini ders vermeye ayırdı. Bundan böyle Ali Haydar Efendi, Fatih dersiâmları arasında yerini almış oluyordu.

Ali Haydar Efendi önce Sadi Bey Medresesi üçüncü müderrisliği görevine getirildi. Ardından Dâr'ul Hilâfet-i Aliyye Medresesi kısm-ı âli fıkıh müderrisliği yaptı. Sonra Fetvahâne Müsevitliğine getirildi. Ardından da Hey'et-i İftaiyye reisliği yaptı. Bu görevlerde bulunduğu sırada gösterdiği ilmî kudretiyle dikkatleri üzerine çekti ve 1914 yılında da Sahn-ı Seman medreseleri fıkıh müderrisliğine tayin edildi.

1915 yılında da, şeyhülislâmlıkta yeni kurulan Telif-i Mesâil heyetinin resiliğine tayin edildi. İlimiyle, irfanıyla parmakla gösterilen ve başarı grafiği her geçen gün hızla yükselen Ali Haydar Efendi, 1916 yılında ise Huzur Dersleri Başmuhataplığına getirilerek, devrinin en mümtaz ilim meclislerinde yer aldı. Bu dersler, saltanatın kaldırıldığı 1923 yılına (Osmanlı devletinin hitamına) kadar devam etti.

Ahıskalı Ali Haydar Efendi (*Kuddise Sirruhu*) zâhirî ilimlerin hepsini ikmal etmiş, varılacak noktanın en üst kademesine ulaşmış olan derin ilim sahibi bir mütefekkir-di. Dört mezhebe vukûfiyeti vardı ve her birinde fetva verecek selahiyette idi. Bulunduğu görevlerde fasılasız olarak ardı ardınca terfi edip hızla yükselmesi, Onun mâlik olduğu ilmî kudretin en önemli nişânesidir.

Ali Haydar Efendi (*Kuddise Sirruhu*) tebliğ ve davete çok büyük önem verirdi. Bunun önemi hakkında buyurmuştur ki:

"Dîni Mübîni İslâm'ın devamı ve bekâsı, emri bil mâruf ve nehyi anil münkerin devamına; Dîni Mübîni İslâm'ın inkırâzı (yıkılması) ise, emri bil mâruf ve nehyi anil münkerin terkine bağlıdır!

Önceleri tasavvuf ve tarikata karşı mesafeliydi.

Ali Haydar Efendi ilk başlarda tasavvuf ve tarikata karşı gayet mesafeli duruyordu. Hatta bazı kere vazalarında tarikatın aleyhinde ifadeler kullanıyor, tekeleri tenkit ediyordu. Çünkü karşılaştığı ve ziyaret ettiği tekkelerin birçoğunda, Şeriat'a muhalif işlerin yapıldığına ve bunun meşrû kabul edildiğine bizzat şâhid olmuştu. Bu durumda asıl gayesinden sapmış ve bid'atlara boğulmuş olan tarikat adı altındaki bu tür faaliyetlere nasıl iyi diyebilirdi.

O aslında hakiki şeyhlere değil, müteşeyyihlere karşıydı. Yoksa "Şeraitsiz tarikat olmaz" diyen, Peygamber Efendimizin sünnetini ihyâ etmeyi şiar edinen, Şâh-ı Nakşibend gibi, İmâm-ı Rabbânî gibi mânevîyat sultanlarının yolu olan tarikat ve tasavvufa karşı olabilir miydi? Zaten Onun da tek derdi ve gayreti Kur'an ve Sünnetin ihyasıydı. İşte bu samimi niyeti sebebiyle, bu büyük

kapı Kendisine Ali Rıza el-Bezzaz hazretleri vasıtasıyla nasip oldu.

Ali Rıza el-Bezzaz hazretlerini gördüğü andan itibaren Kendisini mânevî bir hal kaplamıştı. Onun mânevî cazibesinin etkisiyle, içinde adeta fırtınalar koptu, gönlü vecd ile, istiğrak ve cezbeyle doldu.

Zâhirî ilimlerde büyük bir derya olan Ali Haydar Efen-

diye, artık Bâtînî ilmin kapısı da açılmıştı. Bâtînî ilimlere vukûfiyet kesbedip, nice gizli ilimler kendisine gün gibi ayan oldu. Gizli kalmış mârifet sırlarının ve İlâhî hakikatlerin pınarından kana kana içti. Kısa zamanda mânevî mertebeleri hızla katedip gerek fazilette, gerekse velâyette çok yüce makamlar sahibi oldu.

Ali Rıza el-Bezzaz hazretleri, bu mânevî emaneti kendisinden sonra Ali Haydar Efendiye bıraktı. Bundan böyle, Fatih Çarşamba'da Cebecibaşı mahallesindeki Şeyh İsmet Efendi tekkesinde irşad makamına geçen Ali Haydar Efendi, bu yolun yolcularına rehber olup feyizlere gark etti. Pek çoklarının velâyet mertebelerini aşmasına, kemâlât sahibi olmasına vesile oldu. Hak âşıklarını gerçek sevgiliye kavuşturdu.

Çileli Yıllar

Dört padişah zamanında bilfiil vazife yapmış olan ve bilhassa Cennet mekân Sultan Abdülhamîd Han'ın iltifatlarına mazhar olan Ahıskalı Ali Haydar Efendi,



Ismailiyya Camii

Bana: "Yanıma gelmek dururken ne diye müdafaa karalamakla uğraşıyorsun?" buyurdu.

Atıf Efendi böyle söyleyince etrafa birden derin bir sessizlik çöktü. Aslında Atıf Efendi üç yıl hapis istemiyle yargılanıyordu. Böylesine bir davadan idam kararı çıkması akla mantığa sorsan imkânsızdı. Ama Atıf hoca kendisine idam kararı vereceklerine emindi. Dedi ki:

- Göreceksin bak, beni yarın asacaklar. Çünkü bu haberi bana Allah Resûlü verdi!..

Cumhûriyet devri boyunca ilimle, dinî tedrisâtla meşgûl oldu. Tabi bu arada çileli yıllar da başladı. Sorgular, mahkemeler, hapisler, beraatler birbirini izledi. Yirmi beş yıl boyunca göz hapsinde tutuldu.

Ali Haydar Efendi bu çileli yıllarında, zamanın pek çok önemli simasıyla aynı kaderi ve hapiste de aynı koğuştan paylaştı. Aynı koğuştan kaldığı Tahiru'l-Mevlevî; "Hayatım ve İstiklal Mahkemeleri" adlı kitabında, gözüaltına alınmalarından itibaren mahkeme safhasına kadar geçen olayları detaylı bir şekilde anlatmaktadır. Kitabında, gördüğü bir rüyadan ve Ali Haydar Efendi'nin bu rüyaya yaptığı tevilden de bahseder. Ali Haydar Efendi (*Kuddise Sirruhu*) onun rüyasını "Bu rüya ikimizin de beraatına işaretler" şeklinde tevil etmişti. Halbuki, Müddeiumum, Tahiru'l-Mevlevî için üç yıl hapis talep ediyordu. O da kendini buna alıştıırıyordu.

Uzun bir hapis süresi sonunda, nihayet karar gecesi geldi çatı. O gece hapisanede herkes müdafasını hazırlama derdindeydi. Ali Haydar Efendi ise, müdafaa yerine Fetih Sûresini okumakla meşguldü. Her okuyuşundan sonra da karyolasının başına bir çizik atıyordu. İskilipli Atıf Hoca ise hazırlanmış olduğu müdafanâmeyi elinde buruşturmuş öylece bekliyordu. Ali Haydar Efendi'nin bir şeyler okuduğunu görünce sordu:

- Hocaefendi ne yapıyorsun?

- Atıf Efendi! Rüyamda şeyhimi gördüm, bana 33 defa Fetih Sûresini okumamı işaret edip, bu vesileyle inşâallah kurtulacağımı beyan buyurdular. Siz de okuyun, Allah'ın izniyle hakkınızda talep edilen mahkumiyet kalkar.

- Ben de Kâinatın Efendisi'ni rüyamda gördüm.

Sabahın ilk ışıklarıyla Jandarma nezaretinde topluca İstiklâl Mahkemesine götürüldüler. İskipli Atıf Hoca, Resûlüllah'ın davetine icabet etmiş ve şehâdet rütbesine mazhar olmuştu. Ali Haydar Efendi'nin ise çilesi demek daha dolmamış ve hizmete devam etmekle şerefleşmişti. Bu arada Ali haydar Efendi'nin yaptığı rüya tabiri çıkmış, Tahiru'l-Mevlevî de beraat etmişti.

Ali Haydar Efendi gayet heybetli ve celadeti, iri yapılı kartal bakışlı bir zat idi. Kendisinde adeta Mevlâ'nın celal sıfatı tecelli etmişti. Hitabetiyle, ilmiyle, takvasıyla, günde 50 bin kelime-i tevhid çekecek kadar ibâdet ve zikre râğbeti ile, her yönden insanlara numûne-i imtisal olan kâmil bir veli idi. Ömr-ü hayatını İslâm dînini öğrenmeye ve öğretmeye adanmıştı. Talebeleri Ona öz evladından daha kıymetli idi. Hatta şu veciz sözü bunu çok iyi açıklamaktadır:

"Benim evladım, sulbünden değil yolumdan gelendir."

İlmî kudretini anlamak için ise, Onun şu sözü kâfidir:

"Siz ne zannediyorsunuz? Bu dinden bir nokta bile sökemeceklerdir. Dört mezhebin bütün kitaplarını ortadan kaldırsalar, onları en ince noktasına kadar aynen yazmaya mâlikim."

İsmet Efendi Tekkesi'nin o büyük şeyhi, gönül iklimlerini coşturan mana eri Ali Haydar Efendi, ömrünün son on yılında en fazla İsmet Efendi Tekkesi'nin geleceğini düşünüyordu. Yine bu düşünce ve endişeler içindeyken bir gece rüyasında şeyhi Ali Rıza

el-Bezzaz hazretlerini gördü ve hiç tanımadığı bir genci Kendisine takdim ederek:

- Bu bizimdir. Bandırma'ya hemen gel ve bu emaneti teslim al! diyordu.

İşte mânevî sancağın Kendisine teslim edileceği geleceğin kutbu, gözlerin nuru, kalblerin sürûru, mârifet deryası ve sırlar hazinesi olacak o genç, Mahmud Ustaosmanoğlu Hocaefendi'den başkası değildi. Altın silsilenin kendisinden sonraki halkası böylece belirlenmişti ve bundan böyle, bu yol aynı himmet ve gayretle Mahmud Efendi hazretleriyle büyüyerek devam edecekti.

Tabi Ali Haydar Efendi, Şeyhinin bu emrini alır almaz o hasta ve yaşlı haliyle, etrafındakilerin "Bu hasta halinizle nasıl yola çıkacaksınız?" demelerine aldırmadan Bandırma'ya gitmek üzere yola çıktı.

Ali Haydar Efendi'nin, Efendi hazretleriyle karşılaşması

Ali Haydar Ahiskavî hazretlerinin önde gelen müridlerinden olan, Bandırma eşrafından Hacı Emrullah Efendi anlatıyor:

"Ramazan ayı yaklaşıyordu. Mahallede mukabele okuyacak bir kimse bulmamız mümkün değildi. 'Mukabele için kimi buluruz, kime okuturuz' diye düşünüyordum. Bir gün camiye girdiğimde baktım ki, genç bir delikanlı tatlı tatlı Kur'an okuyor. Bütün cemaat mest olmuş vaziyette Onu dinliyordu. Çok sevdim. İcimden 'Ramazan'da mukabeleyi bu gençten dinleriz.' diye geçirdim. Namazı kıldıktan sonra Kendisiyle tanıştım ve Ramazan ayında bize mukabele okuması için teklifte bulundum. Fakat O: 'Bandırma'ya askerlik vazifemi yerine getirmek için geldim' dedi. Buna çok üzül müştüm. Onu evimde misafir edip ağırlamak istedim, davetimi nezaketle geri çevirip, otelde yer ayırttığını söyleyerek özür beyan etti. Asker olduğu için Kendisine para yardımında bulunmayı teklif ettim, fakat kabul etmedi.

Bunun üzerine Ona dükkânımı tarif ettim ve müsait olduğunda veya herhangi bir sıkıntısı olduğunda mutlaka gelmesini istirham ettim. Daha sonra ayrıldık.

Aradan uzun zaman geçtiği halde maalesef Kendisinden hiçbir haber alamadım. Bir cuma günü erkenden hazırlığımı yaptım ve camiye gittim. Bir de baktım

"Siz ne zannediyorsunuz? Bu dinden bir nokta bile sökemeceklerdir. Dört mezhebin bütün kitaplarını ortadan kaldırsalar, onları en ince noktasına kadar aynen yazmaya mâlikim."

ki, ne göreyim! Ne zamandır yana yana aradığım o asker, caminin kürsüsünde bangır bangır vaaz ediyor ve cemaat pür dikkat Onu dinliyordu. Öylesine sevindim ve mutlu oldum ki anlatamam. Fakat birden aklıma ilçemizin müftüsü geldi ve canım biraz sıkıldı. Çünkü bizim müftü öyle tanımadığı, bilmediği, her önüne gelen kimseye vaaz ettirmezdi. Bu askerin de vaaz etmesine kızabilir diye endişelendim. Ben bu sıkıntı ve telaşe içindeyken baktım ki, müftü kürsünün hemen dibine oturmuş, dikkatle vaazı dinliyordu. Nasıl sevindim, nasıl rahatladım anlatamam. Hatta namazdan sonra Müftü Efendi:

- Aferin evladım! İşte vaaz böyle olmalı, diyerek Onu takdir etti.

Ben hemen yanına gidip; 'Şimdiye kadar niçin gelmediğini, Kendisini çok merak ettiğimi' söyledim. O da: 'Birliğinden izin alamadığı için gelemediğini' ifade etti.

Bu arada Allâh-ü Teâlâ nasib etti ve Hac için o mübarek beldelere gittim. Ben hacdayken şöyle bir hadise cereyan etmiş; Ali Haydar Efendinin Bandırma'da medfun bulunan şeyhi Ali Rıza el-Bezzaz hazretleri, mânevî yolla İstanbul'daki tekkede bulunan Ali Haydar Efendi hazretlerine, Mahmut Efendiyi takdim edip:

- Bandırma'ya hemen gel ve buradaki emaneti al, diye emir buyurmuş.

Bunun üzerine Ali Haydar Efendi o yaşına, hastalığına rağmen derhal Bandırma'ya gelmiş ve Tekke Camii'ne varmışlar. Ali Haydar Efendi yanında bulunan müridlerine:

- Burada bir asker var. Onu bulun ve bana getirin, buyurmuş.

Bu emir üzerine Bandırma'da bir asker aramaya başlamışlar. Fakat bu askerin ne adı, soyadı, ne de adresi bulunmadığından işleri hiç de kolay olmamış. Üstelik benim de hacda olmam işleri daha da zorlaştırmış."



Ismetefendi Tekkesinin Giriş

Buraya kadar Hacı Emrullah Efendiden dinledik, bundan sonrasını ise Efendi hazretlerimizin Kendisinden dinleyelim:

"Küçük yaşlarımdan beri âlimlere, şeyhlere karşı bir sevgim ve muhabbetim vardı. Nerede bir âlim, bir Allah dostu olduğunu öğrensem Onu ziyaret ederdim. Bandırmada acemi birliğindeyken, "burada ziyaret edip, duâsını alabileceğim bir âlim, bir şeyh Efendi var mı?" diye merak ediyordum. Halil Efendi isminde takva bir zat vardı. Bir keresinde ona:

- Buralarda şeyh yok mu? diye sordum.

O da Bana Ali Rıza el-Bezzaz Efendi Hazretlerinin kabrini göstererek:

- Bu zatın halifesi var, lakin O da İstanbul'da, dedi.

Bunun üzerine bu zatın kabrini ziyaret ettim. Tabi Onun halifesini de ziyaret edip duâsını almayı arzu ettiğim için, "Bir fırsatını bulup İstanbul'a nasıl gidebilirim" diye düşünmeye başladım.

Bir gün deniz kenarındaki Haydar Çavuş Camisinde Cuma namazını eda ettim. Namazdan sonra caminin bir köşesinde beyaz sarıklı, beyaz cübbeli, gayet heybetli ve nûrânî bir zat gördüm. O Bana padişah gibi heybetli göründü. O zatın kim olduğunu sorunca, babası takva bir zat olan Fahri Hoca:

- İşte O zat Senin görmek istediğin Ali Haydar Efen-

di hazretleridir, dedi.

Çok sevindim ve derhal yanına gidip Onunla görüşmek istedim. Fakat O, temkinli davranıp bana:

- Evladım! zaman çok kötü, Ben takipteyim, gece gel görüşelim, dedi.

Ertesi gün Eskici Abdullah Efendi'nin evinde görüşmek nasip oldu. İçeri girerken Ali Haydar Efendi ayağa kalktı ve:

- İşte emaneti teslim alacak kişi geliyor, buyurdu.

Ali Haydar Efendi, Mahmud Efendi hazretleriyle askerlik yıllarından itibaren yakinen ilgilendi. Onu çok sever ve kıymet verirdi. Ona karşı olan bu aşırı ilgi ve sevgisi etrafındakilerin dikkatini çektiği için zaman zaman Kendisine:

- Tanımadığınız bir askere niçin bu kadar kıymet veriyorsunuz, diye sorduklarında, Ali Haydar Efendi onlara:

- Onun amel defterine henüz bir seyyie bile yazılmamıştır, diye cevap verirdi.

Efendi Hazretleri, acemi birliğinden sonra, önce İstanbul Selimiye Kışlasına sevk edildi, oradan da Gebze'ye gönderildi. Ali Haydar Efendi Gebze'de Onun ziyaretinde bulundu. Ama uzak olduğu için Kendi yakınlarına bir yere nakledilmesini istedi. Bunun üzerine Mevlâ Teâlâ'nın da lütfuyla Efendi hazretlerini Sirkeci'de bulunan askerî kışlaya yolladılar. Burası çok yakın olduğu için Ali haydar Efendiyi ziyarete çok sık gidebiliyor ve ilmî sohbetlerine katılabiliyordu.

Mahmud Efendi hazretleri askerlikten sonra memleketi Of'a döndü. Ve bir müddet İstanbul'a gelemedi. Yakup (Aleyhisselâm)'ın evladını yitirdiği gibi Ali Haydar Efendi de, Yusuf'unu yitirince hüznüyle gark oldu. İstanbul'da iken sık sık görüşebilme imkânı varken, şimdi sadece mektupla haberleşebiliyorlardı. Ali Haydar Efendi bu mektuplara bizzat Kendisi cevap yazıyordu.

Mahmut Efendi hazretleri, Ali Haydar Efendinin Kendisine olan derin muhabbetini ve görme arzusunu ifade eden mektubunu alınca, memleketinde daha fazla kalamadı ve kısa bir müddet sonra İstanbul'a geldi. Böylece yeniden İstanbul'a gelen Mahmut Efendi hazretleri bu sefer başka türlü geliyordu. Zira bu gelişinde, Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'den itibaren gelen o büyük emanetin devir teslimi için geliyordu. Ali Haydar Efendi ise, ömrünün geriye kalan son birkaç senesinde, bu mânevî emaneti teslim edeceği halefini ve geleceğin Kutbu'l-Azami'nı yetiştirecek olmanın huzurunu yaşıyordu,

Ali Haydar Efendi (Kuddise Sirruhu) Mahmut Efendi

hazretlerine: "Sen İsmail Ağa Camii'ne imam olacaksın" dedi. Tabii o sıralar İsmailağa camii deprem nedeniyle harabe halindeydi. Seksen senedir virane bir halde olan camiyi kalaycılar mesken tutmuştu. O sıralarda, Efendi babanın büyük oğlu Şerif Efendi bir gece rüyasında görüyor ki: "İsmailağa cami haziresinde bulunan bir kabir yarılarak içinden bir kol çıkıyor ve İsmailağa Camiini göstererek: "Ne duruyorsunuz, bu camiyi neden tamir etmiyorsunuz?" diye uyarıda bulunuyor. Bunun üzerine derhal tamirat ve yapım çalışmaları başlatılıp, kısa sürede cami eski haline getirildi ve Mahmut Efendi Hazretleri İsmet Efendi Tekkesi ile aynı sokakta bulunan İsmailağa Camii'nde imam-hatip olarak vazifeye başladı ve zamanla orası dünyanın en önemli irşad merkezlerinden biri haline geldi.

Ali Haydar Efendi, bundan böyle Mahmut Efendi'yle her zaman görüşüp, Onu bu büyük irşad hizmetine istediği gibi yetiştirme imkanına kavuşmuş oldu. Mahmut Efendi hazretleri de Efendi babasıyla ayrı geçen yılların acısını çıkarırcasına, yanından hiç ayrılmadı. Her daim hususi sohbet ve hizmetlerinde bulundu. Bunların yanı sıra, Mesnevî, Mektûbat, Reşahat, Risâle-i Kudsiye gibi sadırdan sadıra, gönülden gönüle aktarılan ve adeta birer feyiz menbâi olan bu kitaplarla yoğurup istikbâle hazırladı. Onu, gece geç saatlere kadar kitap mütalaa ederken gördüğünde ise "Oğlum Mahmut şimdi çok çalış ilerde kitap okumaya vakit bulamayacaksın" diyerek teşvik ederdi.

Ali Haydar Efendi (Kuddise Sirruhu), Dini Mübîni İslâma hizmetle, ilimle ve irşadla dolu dolu geçen bu uzun ömrünün nihayetine gelmişti. Kendinden sonra Hak âşıklarını irşad edecek Halefini de yetiştirip, mânevî emaneti tevdi etmiş ve artık sevenlerine veda ederek Yüce Dosta gidiyordu.

Ve takvimler 1 Ağustos 1960'ı gösterirken İsmet Efendi Tekkesinin bulunduğu mahalledeki saadetli evinde, ağzından kelâmların en güzeli olan Allah'ın kelâmı dökülüyordu. Etrafindakilere son nasihatlerini yaptı ve dilinde kelime-i şehâdetle, yüzünde nûrânî bir tebessümle dâr-ı bekâyâ geçüp, Rahmet-i Rahmâna kavuştu. Bu irtihal haberi dilden dile ve gönülden gönüle yayılarak on binlerce seveni yaşlı gözlerle ve mahzun gönüllerle cenazesine iştirak etmek için koştular. Öyle ki,

Çarşamba semti tarihinin en büyük kalabalıklarından birine şahitlik ediyordu.

Cenaze namazı Yavuz Selim Camii'nde, Mahmud Sâmi Ramazanoğlu (Kuddise Sirruhu) tarafından on binlerin katılımıyla kılındı. Ve o muazzam kalabalığın omuzlarında Edirnekapı - Sakızağacı mezarlığına götürülüp, ebedî istirahatgâhına tevdi edildi.

Ali Haydar Efendi hazretlerinin mezar taşına şu kayıt düşülmüştür.

Ulemâi Kiram'dan Fatih Mûcîz Dersi Âm'î, Meşihati İslâmiyye Hey'eti Te'lifiyye Reisi, Kutbu'l-Evliyâ es-Seyyid, eş-Şeyh Mustafa İsmet Garibullah Dergâhı Post Nişîni, el-Ârifî Billah, el-Vâsilu İllallah, Zü'l-Cenahayn, Kutbu'l-İrşad ve Gavsu'l-Evtad, es-Seyyid, eş-Şeyh, el-Hâc, Aliyyü'l-Haydar el-Ahiskavî (Kuddise Sirruh)

Rûhi için el-Fâtîha...

Her kim alır silsilemiz yâdına,

Erdire Allah ânı muradına.

Her okuyan silsilemiz aşk ile,
Feyzi vâfir bulur izni Hakk ile.

Silsilemiz müselsel eyle,

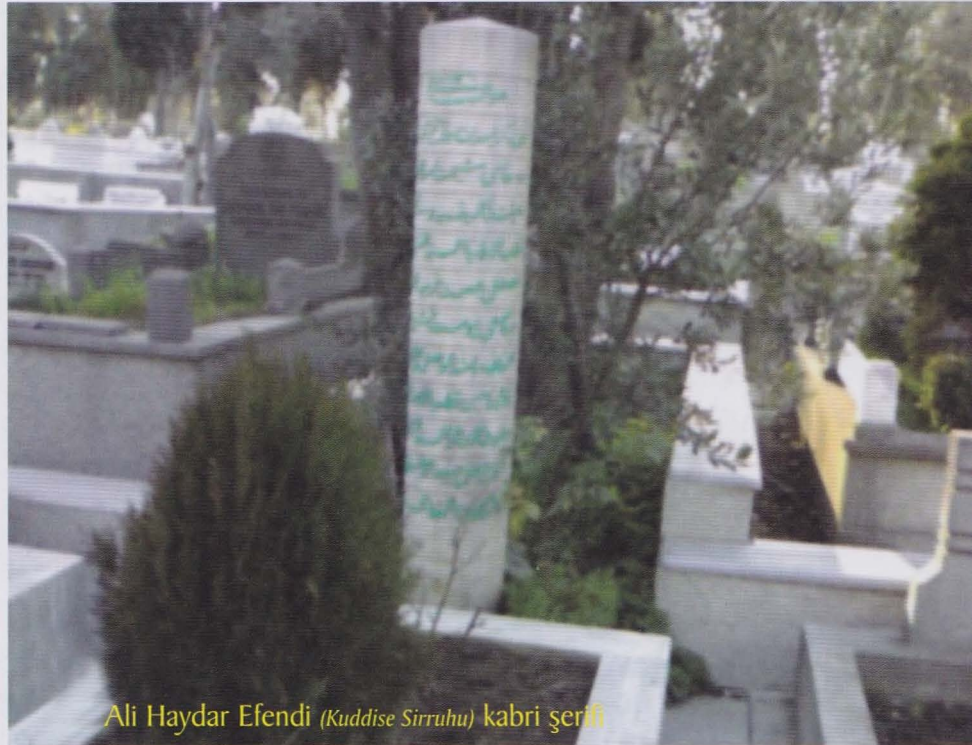
Yâ Rabbe'l-En'am.

Yürüsün böyle müselsel,

Ta ola yevmü'l-kıyam.

Amin... Amin... Amin.

*"Benim evladım, sulbümünden değil,
yolumdan gelendir."*



Ali Haydar Efendi (Kuddise Sirruhu) kabri şerifi

İsa (Aleyhisselâm)ın İnişi



Ahmet Mahmut ÜNLÜ
bilgi@arifandergisi.com



Herkes şunu bilmelidir ki, kolay ve müsamahalı bir din ile gönderilen, Peygamberler içinde ümmetine en çok acıyan, kıymetli Peygamberimiz Muhammed Mustafa (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*), Peygamberlerin sonuncusu olup, Ondan sonra Onun makamına kâim olacak ve insanlara faydalı ve zararlı her şeyi bildirecek bir Peygamber gelmeyeceği için, kendisinden sonra ümmetinin sıkıntıya düşmesi Ona çok zor gelmiştir.

Bundan dolayı O, ümmetine hiçbir şey gizli kalmayacak şekilde doğruyu ve selâmet yolunu açıklamış, bu ümmete zuhûru (çıkması) takdir edilmiş olan her yol gösterici mürşidi mutlaka bize haber vermiş, kıyâmete kadar gelmesi mukadder olan her sapık ve saptırıcıyı da muhakkak bize bildirmiştir.

Neticede bize, kıyametten önce meydana gelecek gizli ve aşikâr fitnelerin ekserisini beyan etmiş ve bize hiçbir şüphe ve karışıklığa mahal vermeyecek şekilde kıyâmet alâmetlerini açıklamıştır.

Kıyâmet alâmetlerinin en büyüğü ve en önemlisi İsa (*Aleyhisselâm*)'ın inişi olup, bu husustaki bir kapalılık ve karışıklık ümmet için büyük bir tehlike olduğundan, müminlere çok düşkün olan, esirgeyen ve acıyan Nebiyi Zîşân (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*), bu mevzuya çok önem vermiş ve bu konuyu açıklarken, hiçbir kimsenin daha üstün bir vasıfla tarif etmesi mümkün olmayacak bir şekilde mübalağa yaparak sağır kulaklara işittirmiş, kör gözleri gördürmüş ve kilitli kalpleri açmıştır.

Efendimiz (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*) ilâhî bir vahiy ile İsa (*Aleyhisselâm*)'ın inişini inkâr edecek bir fırkanın çıkacağına muttali olmuş, böylece onların sebebiyet verecekleri karışıklıklara engel olmuştur.

Bu konuyla alakalı olarak sizlere nakledeceğimiz hadîsi şeriflerde Resûlullah (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*); İsa (*Aleyhisselâm*)'ın ismini, lâkabını, nesebini, şeklini, rengini, boyunu, kılığını, saçının rengini, uzunluğu-

nu, insanlardan kime benzediğini, göklere kaldırılışını, iniş anındaki vaziyetini, elbisesini, takkesini, bazı hallerini, nefesini duyan kâfirin öleceğini, nefesinin ise gözünün ulaştığı yere kadar varacağını, ellerini iki meleğin kanadı üzerine koyarak ineceğini, elinde mızrak bulunacağını, hangi şehre ve o şehrin bizzat neresine ineceğini, orada bulunan insanların kimliklerini ve sayılarını, o sıradaki amellerini, imamlarını, aralarında geçecek sözü, iniş zamanını, indikten sonra dünyada ne kadar kalacağını, evleneceğini, evleneceği kabileyi, çocuğu olacağını, çocuklarının ismini, indikten sonra haç kırma, domuzları öldürme, cizyeyi kaldırma gibi yapacağı muameleleri, hiçbir şüpheye mahal bırakmayacak şekilde tek tek açıklamıştır.

Burada zikredeceğimiz hadîs-i şeriflerde Resûlullah (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*), İsa (*Aleyhisselâm*)'ın Medine'ye altı mil mesafedeki "Revha" denen yere varacağı, oradan hacca niyet edeceği, Resûlullah (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*)'ın kabrine geleceği, Efendimizin Onun selâmını alacağı, Onun zamanında İslâm'ın dışındaki bütün dinlerin yok olacağı, insanlara namaz kıldıracağı, Deccal'a bedduâ edeceği, onu öldüreceği, neredede öldüreceği gibi bir çok önemli meseleleri ortaya koymuştur.

Sonra Resûlullah (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*), İsa (*Aleyhisselâm*) zamanında insanlarda kin olmayacağı, kalplerde buğz kalmayacağı, gökten ve yerden bereketlerin yağacağı, Rumların Halep ve Antakya yakınlarına kadar ineceği, onlarla muharebe etmek üzere Medine'den veya Şam'dan bir ordu çıkıp üç gruba ayrılacağı, içlerinden bir fırkanın İstanbul'u fethedeceği gibi mühim haberler vermiştir.

Yine böylece Resûlullah (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*) o zamanda Arapların az olacağını, ekserisinin Beyti Mukaddes'te bulunacağını, her zehirli hayvanın zehirinin alınacağını, canavarların ve yırtıcı hayvanların kimseye zarar vermeyeceğini, koyun sürüsü içinde kurdun, köpek gibi olacağını, yeryüzünün Müslümanlarla dolacağını, fakir kalmayacağından zekât tahsiline çıkılmayacağını bildirmiştir.

Ayrıca Resûlullah (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem), bu bolluk müddetinin ne kadar süreceğini, sonra Müslümanların bir dağa çıkacağını, orada kuşatılacaklarını ve çok aç kalacaklarını, o sıralardaki Hint gazasını ve fethini dile getirmiştir.

Resûlullah (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem); İsa (Aleyhisselâm) zamanında vuku bulacak hadiselerin en meşhuru olarak, sol gözü şaşığı olan, sağ gözünde kalın bir et bulunan, iki gözünün arasında ise, okuma yazma bilen ve bilmeyen herkesin okuyabileceği net bir şekilde: "Kâfir" yazılı olan Deccalın, Şam'la Irak arasında çıkacağını açıklamış, onun yeryüzünde ortaya çıkaracağı fesadı, yeryüzünün ona deri gibi dürüleceğini, insanlar içinde kırk gün kalacağını, günlerinin üç kısım üzere olup; bir gün bir sene gibi, bir gün bir ay gibi, bir gün bir hafta gibi, diğer günlerin ise sâir günler gibi olacağını, bineceği merkebin, göğe emrettiğinde yağmur yağdıracağını, ıssız bir yere "hazinelerini çıkart!" diye emrettiğinde orada bulunan definelerin, onun peşine düşeceğini, gayet genç bir kimseye, "kendisine inanmasını" emredeceğini, inanmaması üzerine ona kılıçla vurarak iki parçaya ayıracağını, sonra tekrar onu çağırdığında o gencin güler yüzle ona yöneleceğini, Deccal'la beraber yetmiş bin Yahudi bulunacağını, İsa (Aleyhisselâm)'ı gördüğünde suda eriyen tuz gibi eriyerek kaçacağını, İsa (Aleyhisselâm)'ın ona "Lüdd" (Beyt-i mukaddese yakın Filistinde olan bir beldenin) kapısında yetişerek öldüreceğini, neticede Allâh-ü Teâlâ'nın, Yahudilerin arkasına gizlendiği her taş ve ağacı "Ey Müslüman! Bu Yahudidir, gel öldür" diye konuşturacağını, detaylı bir şekilde açıklamıştır.

Sonra Resûlullah (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem), İsa (Aleyhisselâm) zamanında Yecûc ve Mecûc kavimlerinin çıkacağını, bunun üzerine İsa (Aleyhisselâm)'ın, Müslümanları Tur Dağında toplayacağını, sonra Yecûc ve Mecûc kavmine bedduâ etmesi üzerine onların, boyunlarına musallat edilecek deve kurduyla öleceklerini, neticede İsa (Aleyhisselâm)'ın dağdan ineceğini, onların leşlerinin kötü kokusundan Müslümanların darlanması üzerine Allâh-u Teâlâ'nın bir takım kuşlar göndererek dilediği yere attıracağını, akibet yeryüzüne bereketlerin yağacağını zikretmiştir.

Daha sonra İsa (Aleyhisselâm)'ın, "Muk'ad" denen bir kimseye "halife seçmelerini" insanlara emredip,

Müslümanların huzurunda vefat edeceğini, Müslümanlar tarafından cenaze namazı kılınıp Resûlullah (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'in kabri civarında defnedileceğini nakletmiş, en sonunda da insanların Muk'ad'ı halife seçeceklerini, o öldüğünde ise ardından üç sene sonra Kur'an'ın hafızalardan kaldırılacağını, bu durumdan sonra da kıyâmetin, vakti dolup ne zaman doğuracağı bilinmeyen bir kadının her an doğurabileceği gibi yakın olduğunu nakletmiştir.

İşte bütün bu sayılanlar, Nebiyyi Emin (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'in, bu konudaki hadîs-i şeriflerde açıkladığı yüz tane vasıftan bazılarıdır.

Resûlullah (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) bu açıklamalarında, İsa (Aleyhisselâm)'ın alâmetleri ve halleri hakkında, haktan kör olması sebebiyle cehennemi karargâh edenlerin dışında bir kimse için, açıklanmadık bir şey veya ayak kayacak bir yer yahut yorumcunun yanlış teviline bir mahal ya da kelimeleri değiştirmeye çalışan uydurukçuya bir mekâl (söz) veya şüpheli ve kapalı bir yer bırakmamıştır.

Acizane olarak ben, Efendimizin bu kadar parlak açıklamalarını görmezden gelerek, önüne gelene Mehdi ve Deccal lakaplarını takanların, yahut İsa (Aleyhisselâm)'ın ineceğini inkâr edenlerin, bu itikat bozukluğu batağına nasıl düştüklerini ve Resûlullah (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'in bu doğru haberlerini nasıl yalanladıklarını, doğrusu anlamış değilim. Ya onların gözlerine perde inmiş, ya da akılları çalışmaz hale gelmiş... Fakat böyle yapmakla onlar ancak kendi nefislerine zulmetmiş olmaktadırlar.

Ayrıca, bu açık delilleri inkâra kalkarak, bu hadîs-i şerifleri, sahibinin razı olmayacağı ve ibâresinin imkân vermeyeceği şekilde yorumlayıp, kelimeleri yerlerinden değiştiren kimselere de yazıklar olsun!

Sabahın aydınlığı ve güneşin ışığı gibi parlak bir şekilde meydana gelen bu net açıklamalardan sonra, bu gibi kimselerin yanlış inançlarına inananların vay haline! Onların bu yaptıkları, dinin delilleriyle oynamaktan başka bir şey değildir.

Velhasıl, Muhammed (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'e inanan bir kimsenin hiçbir tevîl ve yorum yapmadan, Benî İsrail'in Peygamberlerinden İsa (Aleyhisselâm)'ın, âhir zamanda ineceğine inanmaktan başka hiçbir çaresi yoktur. Buna inanmayanın Peygambere de imânî yoktur.

Allah-ü Teâlâ'dan niyazımız, nesillerimizde, Deccal'a

küfredip, Hazreti Mehdi'yle, İsa (Aleyhisselâm)'a inanan ve yardım eden askerler halk etmesidir. Amin!... Ya Mücîbes Sâilîn.

Son günlerde gerek televizyonlarda, gerekse bir kısım basında, İsa (Aleyhisselâm)'ın nüzûlünü inkâr edenler çoğalmıştır. Halbuki İsâ Aleyhisselâm'ın nüzûlü tereddüde yer vermeyecek şekilde açık olarak, gerek Âyet-i kerime'lerde zımnen, gerekse Hadîs-i şerif'lerde açık haber verilmiştir.

İsa (Aleyhisselâm) halen ölmemiştir ve hayattadır. Âyet-i kerimenin ifadesiyle; İsrailoğulları onu öldüremediler, asamadılar, ona benzer birisini çarmıha gerdiler. İnşallah bununla ilgili Âyet-i kerimeyi sizlere arz edip tefsir etmeye gayret edelim

YAHUDİLERİN İSA (ALEYHİSSELÂM)'I ÖLDÜRMEYE KALKIŞMASI

Tefsiri Kebir'de zikredildiğine göre, "Ve: 'Allah'ın elçisi Meryem oğlu Mesih İsa'yı öldürdük.' demeleri yüzünden (onları rahmetimizden kovduk). Halbuki onu öldürmediler ve onu asmadılar fakat (öldürülen ve asılan adam) onlara teşbih edildi (İsa gibi gösterildi).

Ve şüphesiz ki, onun hakkında ihtilâfa düşenler bundan dolayı (onu öldürmekle ilgili) elbette bir şüphe (tereddüt ve kararsızlık) içindedirler. Onların bu hususta zanna uymak dışında hiçbir ilim (sağlam bilgi) leri yoktur ve onu yakînen (kesin olarak) öldürmemişlerdir." (Nisa Sûresi: 157)

Âyet-i Celilesinde geçen:

"Ve 'Biz Allah'ın peygamberi, Meryem oğlu Mesih İsa'yı öldürdük.' demeleri sebebiyle (onları lânetledik)" kavli şerîfi, Yahudilerin, küfürlerinin çok büyük olduğuna delâlet eder.

Çünkü bu söz, onların İsa (Aleyhisselâm)'ı öldürmeye istekli olup, bu hususta çok gayret gösterdiklerini ifade etmektedir ki, bu kadarı bile büyük bir küfürdür.

Daha sonra Mevlâ Teâlâ:

"Halbuki onlar, onu öldürmediler, asmadılar, fakat (asılan adam) kendilerine İsa gibi gösterildi" buyurarak, Yahudilerin, İsa (Aleyhisselâm)'ı öldürme iddialarını yalanlamıştır.

Taberî, Süyûtî, Hâzin, İbni Kesir, Ruhul Beyan, Nesefî ve Alûsî tefsirlerinde zikredildiğine göre, ulema, İsa (Aleyhisselâm) hakkında Yahudilere yapılan teşbih (benzetmen)in sıfatında ihtilâf etmişlerdir.

1 – İbni Abbas (Radiyallâhu Anhuma)'dan riva-

yet edildiğine göre, Yahudilerden bir cemaatin İsa (Aleyhisselâm)'ın annesine iftirada bulunmaları üzerine İsa (Aleyhisselâm) onlara bedduâda bulununca, maymun ve domuzla çevrildiler.

Bu haber, Yahudilerin reisi olan Yahudaya ulaşınca korkup bütün Yahudileri toplayarak İsa (Aleyhisselâm)'ı öldürmeye karar verdiler.

Sonra İsa (Aleyhisselâm)'ı öldürmek için onu ararlarken Cibrîl (Aleyhisselâm) onu bir eve sokarak oradan semaya kaldırdı, onlar bunun farkında olmadılar.

Taytanus isimli birisi, İsa (Aleyhisselâm)'ı öldürmek için eve girince, kendisini bulamadı ve dışarı çıkması geçikti, o arada Allâh-u Teâlâ onu İsa (Aleyhisselâm)'a benzetti, o vaziyette dışarıda bekleyenlerin yanına çıkınca, onu İsa (Aleyhisselâm)'a benzeterek astılar. (Kazî, Nesefî, Mecmûatü't-tefâsîr: 2/200, Alûsî: 6/10)

2 – Vehb ibni Münebbih (Radiyallâhu Anh)'dan rivayete göre İsa (Aleyhisselâm), on yedi havarisıyla beraber bir evde Yahudiler tarafından kuşatıldılar, Yahudiler eve baskın yaptıkları sırada Allâh-u Teâlâ havarilerin hepsini İsa (Aleyhisselâm)'ın suretine çevirdi.

Yahudiler: "Bizi büyülediniz, ya İsa meydana çıksın, ya da hepinizi öldüreceğiz" dediler.

O zaman İsa (Aleyhisselâm), adamlarına: "Bu gün Cennete karşılık içinizden hanginiz canınızı satacak?" deyince, içlerinden biri: "Ben satacağım" diyerek, onların karşısına çıkıp "Ben İsa'yım" dedi.

Zaten Allâh-u Teâlâ onu İsa (Aleyhisselâm)'ın suretine çevirmişti, onlar onu yakalayıp öldürerek astılar.

Böylece Yahudilere bir teşbih yapılmış oldu ki, onlar İsa (Aleyhisselâm)'ı öldürdüklerini zannettiler, Hıristiyanlar da İsa (Aleyhisselâm)'ın öldürüldüğünü zannettiler. İşte o gün Allâh-u Teâlâ, İsa (Aleyhisselâm)'ı göğe kaldırdı. (Taberî: 10784, 4/351, İbni Kesir: 1/512)

Âlusî tefsirinde zikredildiğine göre, Katade, Süddî, Mücahid ve İbni İshak (Rahimehumullah), havarilerin sayısında ihtilâf ettilerse de, bu görüşü benimsemişlerdir.

Ancak Vehb ibni Münebbih'in dışında hiç kimse, havarilerin tamamının İsa (Aleyhisselâm)'a benzetildiğini kabul etmemişler, bilakis "İçlerinden birinin İsa (Aleyhisselâm)'a benzetilerek asıldığını, İsa (Aleyhisselâm)'ın da o sırada aralarından semaya kaldırıldığını" söylemişlerdir.

İmam-ı Taberî (Rahimehullâh) ise, Vehb (Radiyallâhu Anh)'in sözünü, doğruya en yakın kabul etmiştir.

3 – Vehb ibni Münebbih (Radiyallâhu Anh) ve İbni İ-

hak (Rahimehullah)'dan şöyle rivayet edilmiştir: Allâh-u Teâlâ, İsa (Aleyhisselâm)'a, dünyadan çıkacağını bildirince, O, ölümden korku ve ölüm ona zor geldi.

Hatta Onun: "Ey Allah'ım! Ölüm kâsesini kullarımdan birinden çevireceksen, onu benden çevir" diye duâ ettiği ve bu sıkıntıdan dolayı derisinden kan aktığı rivayet edilmiştir.

Dünyadan ayrılacağını duyan İsa (Aleyhisselâm), Havarileri davet ederek onlara yemek yaptı ve: "Bu gece benim yanımda bulunun. Çünkü benim size ihtiyacım var" dedi.

Geceleyin onlar yanına toplanınca bizzat kendisi onlara hizmet etti, yemeği bitirdiklerinde eliyle onlara su dökerek ellerini yıkattı ve onların ellerini kendi elbisesine sürerek kuruttu.

Onlar, İsa (Aleyhisselâm)'ın bu hareketini büyük görek hoş karşılamadıklarında, İsa (Aleyhisselâm): "Bu gece benim yaptıklarımın bir şeyi kabul etmeyen benden değildir, ben de ondan değilim" deyince, hepsi kabul ettiler.

İsa (Aleyhisselâm), hizmeti bitirince: "Bu gece size yaptığım yemek hizmeti ve elimle ellerinizi yıkamam, size örnek olmam içindi, çünkü siz, benim, sizin en hayırlınız olduğuma inanıyorsunuz, o hâlde birbirinize büyüklük taslamayın, ben canımı sizin hizmetinize harcadığım gibi siz de birbirinize nefsinizi bezl (seve seve feda) edin.

Bu gece, sizi yardıma çağırdığım hacetim ise, benim için Allâh-u Teâlâ'ya duâ etmeniz ve ecelimi geciktirmesi için son gayretinizle yalvarmanızdır." dedi.

Havariler, kendilerini duâya verip, son gayretleriyle yalvarmak isteyince, hepsini bir uyku yakalayarak hiçbir dua yapmaya kadir olamadılar. O, onları uyandırarak: "Sübhanellah! Tek bir gece bile bana yardım etmek için sabredemeyeceksiniz" demeye başlayınca, Onlar: "Vallahi bize ne oldu bilemiyoruz, evvelce biz uzun süre uykusuzluğa dayanırdık, bu gece hiç dayanmıyoruz, ne duâ yapmak istiyorsak mutlaka aramıza engel giriyor." dediler.

Bunun üzerine İsa (Aleyhisselâm):

"Çoban gider, sürü dağılır." gibi bir söz söyleyerek kendine yas tutmaya başladı.

Sonra, "Gerçek şu ki, horoz üç kere bağırmasın, sizden biriniz bana küfredecek ve beni az bir dirheme satarak paramı yiyecek." buyurdu.

Bunun üzerine havariler İsa (Aleyhisselâm)'ın yanından

çıkıp dağıldılar, Yahudiler İsa (Aleyhisselâm)'ı ararken havarilerden biri olan Şem'unu yakalayarak "Bu onun arkadaşlarındandır." dediler.

O ise inkâr ederek, "Ben onun arkadaşı değilim" deyince onu bıraktılar. Sonra diğer bir grup onu yakaladığında yine inkâr ederek kurtuldu.

O arada horoz sesi duyunca İsa (Aleyhisselâm)'ın sözünü hatırlayarak üzüntüsünden ağlamaya başladı. Sabah olunca havarilerden biri Yahudilere gelip: "Size Mesih İsa (Aleyhisselâm)'ı gösterirsem bana ne verirsiniz?" dedi.

Onlar da ona otuz dirhem verdiler. O da o parayı alarak, onlara İsa (Aleyhisselâm) diye, önceden ona benzetilmiş kişiyi gösterdi.

Onlar da onu yakalayıp iple bağlayarak çekmeye başladılar, bu arada ona:

"Sen ölüleri dirilten, şeytanı kovan, deliyi iyileştiren adamdın, şimdi niçin kendini bu ipten kurtaramıyorsun?" diyerek üzerine tükürüyor ve dikenler atıyorlardı.

Neticede onu asmak istedikleri çarımha (ağaç direğe) getirerek astılar. Böylece Allâh-u Teâlâ gerçek İsa (Aleyhisselâm)'ı kendisine yükseltti onlar ise ona benzetilen kişiyi asmış oldular. O asılan kişi yedi gün çarımha gerili kaldı.

Sonra İsa (Aleyhisselâm)'ın annesi ile tedavi ederek delilikten iyileştirdiği kadın, asıldığı yere gelerek ağlamaya başladılar. O zaman İsa (Aleyhisselâm) onlara gelerek "Neden ağlıyorsunuz?" dedi.

Onlar: "Sana ağlıyoruz" deyince, O: "Allâh-u Teâlâ beni kendisine yükseltti ve bana hayırdan başka bir şey isabet etmedi, bu asılan ise, onlar (karıştırsınlar) için teşbih edilen (bana benzetilen) bir şeydir. Siz havarilere emredin beni filân yerde bulsunlar." buyurdu.

Bunun üzerine on bir havari orada İsa (Aleyhisselâm) ile kavuşunca, İsa (Aleyhisselâm), onlara: Kendisini satarak Yahudilere gösteren arkadaşlarını sordu.

Onlar: "O, yaptığına pişman oldu kendini boğazlayarak intihar etti" deyince, İsa (Aleyhisselâm): "Tövbe etseydi Allâh-u Teâlâ tövbesini kabul ederdi." buyurdu.

4 – İsa (Aleyhisselâm)'ın havarilerinden olduğunu iddia eden bir münafık vardı, bu münafık Yahudilere gidip İsa (Aleyhisselâm)'ın yerini bildirdi.

Bu adam Yahudilerle birlikte İsa (Aleyhisselâm)'ı yakalamak üzere içeri girdiğinde Allâh-u Teâlâ İsa (Aleyhisselâm)'ın şeklini o adama verdi, böylece bu adam öldürüldü ve çarımha gerildi. (Tefsir-i Kebir: 11/80)

İSRAF

“Akan bir dere den abdest alsan bile, suyu israf etme!” (Hadis-i Şerif)

İsraf, kişinin sahip olduğu bir şeyi, kullanılması gereken yerin dışında ve gereğinden fazla harcamasıdır. Su insanlığın ortak malıdır. Parasını ödese dahi, hiç kimsenin suyu israf etme hakkı yoktur. Zîra su, parayla alınamayacak kadar değerlidir. Ödediğimiz para suyun değil, suyun bize ulaştırılmasının bedelidir. Tüm nimetler de böylecedir.

Yakup YAZICI
yakubyazici@hotmail.com

İki cihan güneşi, Hz. Muhammed Mustafa (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) bir gün Medine sokaklarında yürürken, baktılar ki Ashâb-ı Kirâm'dan Sa'd (*Radiyallâhu Anh*) yolun kenarında abdest alıyor. Fakat abdest alırken suyu gereğinden fazla, bol bol kullanıyor. Yanlış bir hareket gördüğünde susup geçmeyen Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) hemen oracıkta:

“Ey Sa'd! Bu ne israf?” buyurdular.

Sa'd (*Radiyallâhu Anh*) muhtemelen, abdestle alâkalı müjdelere nâil olmak için böyle yapmaktadır. Suyu bol kullanarak sevabının çok olacağını hesap etmektedir. Bunun üzerine Sa'd (*Radiyallâhu Anh*): “Yâ Resûlallah! Abdestte de israf olur mu?” diye şaşırılmış bir şekilde sorar. Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*):

“Tabii ya! Gürül gürül akan bir nehirden abdest alsan bile suyu israf etme!” buyururlar.

Ağızına üç defa su al, dördüncüyü alırsan israf olur, günah olur. Kolunu üç defa yıka, dördüncü kere fazladan yıkarsan mekruh işlemiş olursun, demek istemişlerdir. Dinimiz bizlere ibâdet maksadıyla dahi olsa yaptığımız tüketimlerde ölçülü olmayı emretmiştir.

Namaz, oruç, zekât ve sadaka gibi ibâdetlerin fazlası için “israftır, günahdır” denilemez. Ancak, Sevgili Peygamberimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) ibâdetlerde iktisâdı (orta yolu) tavsiye etmiştir. Ömrünün tamamını ibâdete harcamayı azmeden, ölene kadar oruç tutacağını söyleyen, tüm malını Allah (*Celle Celâlihü*) yolunda infak etmek istediğini bildiren kişilere mani olmuştur. Onları vazgeçirerek, nefislerinin ve aile fertlerinin de kendileri üzerinde hakları olduğunu beyan etmiş, bu kişilere ibâdetlerinde ölçülü olmaları gerektiğini bildirmiştir. Zîrâ hiç kimse Hz. Muhammed (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)'den daha takvâ olamaz. O ise bazen oruç

tutmuş, bazen iftar etmiştir. Gecenin bir kısmını uyku, bir kısmını ise ibâdetle geçirmiştir.

Hız. Ebu Bekir'in tüm malını Allah yolunda infâk etmesi ise siddîkiyet makâmına mahsus bir haldir, umûma teşmîl edilemez. İbâdetlerde ölçü Allah Resûlü (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)'dir.

İSRAF NEDİR?

İsraf, kişinin sahip olduğu bir şeyi, kullanılması gereken yerin dışında ve gereğinden fazla harcamasıdır. Bir harcamanın israf sayılabilmesi için iki şeye bakılır.

1- Harcamanın yersiz olması: Bir nimet, Allah-u Teâlâ'nın emrettiği ve razı olduğu sınırlar içinde kullanılıyorsa israf değildir. Aksi takdirde israftır. Bir kuruş, bir saniye O'nun hoşnut ve razı olmadığı yerlere sarf ediliyorsa isrâftır. Bir servet, bir ömür O'nun râzı olduğu bir yerde harcanıyor ise israf olmayıp kulluk ve ibâdettir. Bir can O'nun için veriliyorsa şehâdet, başka bir şey için veriliyorsa israf ve felâkettir.

2- Harcamanın gereğinden fazla yapılması: Sahip olduğumuz nimeti ölçülü ve ihtiyacımız kadar kullanmak gerekir. Nimetin, ihtiyacın ötesinde kullanılması israftır. Ne yazık ki bugün toplumlar, televizyon, basın ve yayının etkisiyle bilinçsizce ve çılgınca tüketim yapmaktadır. Hele hele özentî ve zamana, moda ayak uydurma bahanesiyle, henüz eskimeden yenisi alınan giyim ve ev eşyaları, cep telefonları, bilgisayarlar, sadece model değiştirmek için alınan araba vesâireler bir dünyayı yeniden inşa etmeye yetecek seviyededir.

NELERİ İSRAF EDERİZ

Kişinin sahip olduğu değerli varlıklar üç kısımdır: Birincisi, kişinin malıdır. Mal ve servet insanoğlunun bedenini ve zamanını sarf ederek elde ettiği kazanımlardır. İnsanoğlu bedenî gayretleri ve zamanı karşılığında para ve mal elde eder. Kişi âdetâ sağlığından ve ömründen kıymık kıymık yontarak kıymetli bir vâriyet elde eder. Bu nedenle atalarımız "**Mal canın yongasıdır**", candan yontularak elde edilmiştir, demişlerdir. Mala gelen bir zarar ve ziyan, cana gelmiş gibi insana acı ve elem verir.

İkincisi, kişinin sağlığı ve bedenidir. Beden sağlığı Allah-u Teâlâ'nın insana vermiş olduğu en büyük nimetlerdendir ki, değeri parayla, pulla, altın, gümüş ve mücevherle ölçülemez. Sağlığını kaybeden bir uzvun tedavisi için bazen milyarlar harcanır,



harcanır da yine de eski sağlığına kavuşamaz. Bir gözümüzü, bir kulağımızı veya on parmağımızdan sadece birini dünyalara değişmeyiz. Öylesine kıymetlidir canımız ve bedenimiz.

Üçüncüsü ise zamanımız ve ömrümüzdür. Ömür, Yüce Mevlâ'nın kullarına bahşettiği en büyük fırsat ve imkândır. Kulun, sonsuzluğun mübeccel ufuklarını aşarak Cennete giden saâdet kervanına katılabileceği yegâne meydandır. Bu meydan ve saha içinde zaman bir nehir misâli, bir daha geri dönmek üzere akar gider. Zamandan geçen bir saniyenin geri dönmesi imkânsızdır. Bu son ikisinde aldanmayan yok gibidir.

"Yiyiniz, içiniz, fakat israf etmeyiniz. Çünkü Allah (*Celle Celâlihü*) israf edenleri sevmez" (A'râf Sûresi : 7/31)

Gönül Sultanımız, Peygamberimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*): "**İki şey vardır ki insanların çoğu bu iki şeyde aldanmıştır. O iki şey, sağlık ve boşa geçen vakittir.**" buyurarak bu hakikati beyan etmiştir. Bu iki şeyden birincisi olan sağlık, kaybedildiğinde kısmen de olsa kazanılması mümkündür. Fakat zamanın dönmesi imkânsızdır. **Zaman harcanarak büyük servetler kazanılabilir. Ancak servetler harcanarak zamanın bir saniyesini bile geri getirmek mümkün değildir.**

Öyleyse iktisatlı ve tutumlu davranmakta sıralama bakımından önce zamanımız ve ömrümüz, sonra beden sağlığımız gelmektedir. Mal ve mülk ise bunlardan sonra gelmektedir. Çünkü mal ve mülk, kaybedildiği takdirde yeniden kazanılması mümkün olan şeylerdir. Ama gelin görün ki in-



sanoğlu, kazanılması mümkün olana daha sıkı sarılıp, mümkün olmayana cömertçe harcar, har vurup harman savurur. Bu üç hususta tutumlu davranıp israf etmemek kişinin dünya ve ukbâda huzur ve saadetine sebep olur. Öyleyse malımızı, sağlığını ve zamanımızı boş yere israf etmeyelim.

Mübah olan yiyecek, içecek, giyecek ve kullanacak şeylerde dikkatli davranmak gerekir. “**Ölçü nedir?**” sorusunun cevabı hadîs-i şerifte gizlidir. “**Gürül gürül akan, Fırat gibi büyük bir nehir-den abdest alıyorsan bile israf etme.**” ifadesi açık ve nettir. Deniz gibi malını ihtiyacın kadar kullan. Nuh (*Aleyhisselâm*) kadar ömrün olsa bile boşa harcama.

“... **Sakin verilen nimetleri saçıp savurarak israf etme. Zira saçıp savuranlar şeytanların kardeşleridirler...**” (İsrâ Sûresi : 17/26-27)

SUYUN İSRAFI

Su, insanlığın ortak malıdır. Parasını ödese dahi, hiç kimsenin suyu israf etme hakkı yoktur. Zîra su, parayla alınamayacak kadar değerlidir. Ödediğimiz para suyun değil, suyun bize ulaştırılmasının bedelidir. Tüm nimetler de böylece dir.

Bugün dünya üzerindeki su kaynaklarının da

kadr-u kıymeti bilinmemekte ve hoyratça kullanılmaktadır. Dünya üzerinde yaklaşık altı milyar insan yaşamaktadır. Basit bir hesaplama, her insan banyoda, lavaboda kullanmış olduğu sudan, günde bir litre tasarruf yapsa, altı milyon ton su kazanılmış olur. Bu da 2,4 milyar insanın günlük su ihtiyacını karşılamaktadır. (Bir insanın günlük su ihtiyacı yaklaşık olarak 2,5 litredir)

Şarıl şarıl akan suları israf ederken, Afrika’da bulanık ve böcekli suları kullanıp içen, hatta onu da bulamayan Müslüman kardeşlerimiz olduğunu, açlıkla boğuşan kimselerin olduğunu unutmamalıyız. Belki Afrika’ya gitmeye de gerek yok, memleketimizin nice mahrumiyet bölgelerinde suya hasret kalan kimseler vardır. Büyük şehirlerde akşam üzeri, fakr-u zarûretten dolayı, pazar yerinden arta kalanları toplayan kardeşlerimizin olduğunu, çöpten ekmek toplayan kimselerin varlığını düşünelim.

Çocukken, büyüklerimiz bize sofraya düşen kırıntıları toplamayı öğretmişlerdir. Bu, hem nimete ve nimeti verene saygıyı, hem de nimetleri israf etmemeyi öğretmektir.

Şu anda ülkemizde her gün 120 milyon ekmek üretilmekte, bunun yaklaşık 12 milyonu çöpe atılmaktadır. Bunun ekonomik olarak yansımalarının da yaklaşık 3 milyon YTL olduğu bildirilmektedir. Bu da yaklaşık olarak 3 trilyon YTL (Eski ifadeyle 3 Katrilyon Türk Lirası) etmektedir. Sadece ekmekte israfı önlemek bile ekonomiyi ihya edip, nice açları doyurup işsizlere iş imkânı sağlayacaktır. “**Tok, açın halinden anlamaz**” derler. Şâir diyor ki:

Tok olan, cümle âlemi tok sanır,

Aç olan, âlemde ekmek yok sanır.

İki cihan serveri, Sevgili Peygamberimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)’in mübarek dudaklarından dökülen bazı sözler vardır ki, bunlardan sadece birinin gereğiyle amel edildiği takdirde tüm insanlığın felâh bulması işten bile değildir. İşte bu hadîs-i şerîf, bugün insanlığın içinde bulunduğu ekonomik sıkıntılardan, açlık ve susuzluk âfetlerinden kurtulması için yeterlidir. İsrafın terk edilmesi, bolluk ve berekete sebeptir.

Yâ Rabbi! Bizleri açlıkla, susuzlukla ve kıtlıkla terbiye etme!

Terk etme mü’minleri susuz, aç bî ilâç! Senden başkasına eyleme muhtâç!

Âmin!

Ramazan'ın müjdecisi Şaban ayı ve Cehennemden kurtuluş gecesi Berat Kandili...

Şaban ayı, hayır ve bereketlerin yağdığı, hataların terk edilip günahların örtüldüğü bir aydır. Her uyanık Müslüman, geçmişte işlemiş olduğu günahlarından temizlenmek için bu ayda tevbe ve istiğfarı arttırmalı, elinden geldiği kadar Ramazan ayını mânevî bir temizlikle karşılamaya çalışmalıdır.



Ali EREN
alieren_yakit@mynet.com



Üç aylar yaklaşırken Müslümanlar zihnen ibâdete hazırlanır, bu ayların girmesiyle de kendilerini daha fazla ibâdete verirler. Bu, tabii ki güzel bir haslettir.

Fakat bu arada zihinler bir taraftan Ramazan ayını bekler olduğundan, ondan önceki Şaban ayında ibâdet hususunda gevşeme gafletinde bulunanlar olmaktadır. Halbuki, Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) Efendimiz'in "Şaban benim ayımdır" buyurduğu bu ayda da, aynen Receb ayında olduğu gibi ibâdetlere aynı hız, zevk ve şevkle devam edilmelidir.

Şu anda rahmet mevsimi olan üç aylardayız. İlk ayı olan Receb geçti, sonuncusu olan mübârek Ramazan ise henüz gelmedi. Şimdi tam ortasında,

Ramazan'a geçiş ve bir mânâda köprü olan Şaban ayındayız.

Şaban ayı, hayır ve bereketlerin yağdığı, hataların terk edilip günahların örtüldüğü bir aydır. Her uyanık Müslüman, geçmişte işlemiş olduğu günahlarından temizlenmek için bu ayda tevbe ve istiğfarı arttırmalı, elinden geldiği kadar Ramazan ayını mânevî bir temizlikle karşılamaya çalışmalıdır.

Şaban ayı Peygamberimiz'in ayı olduğu için bu ayda Peygamberimiz'e daha çok salevat okumalıdır. Nitekim Sevgili Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) salevat hakkında şöyle buyuruyorlar:

"Bir kimse bana bir kere salât ü selâm okusa Allâh-ü Telâlâ ona on rahmet indirir."

Şaban kelimesi beş harften meydana geliyor: Şın, Ayın, Be, Elif, Nun.

Bu harflerin her birinin delâlet ettiği derin mânâlar var:

Şın, şeref. Ayın, ulviyyet (yükseklik).

Be, birr (ihsan) ve berâet. Elif, ülfet (yakınlık) ve ihsan. Nun, nûr-u ilâhî mânâsına olup bunların hepsi, bu ayda ibâdet eden kullara bahşedilmektedir.

Be harfi Şaban kelimesinin tam ortasında olup Berat gecesine işaret olmaktadır. Nitekim bu ayın tam ortası da, yani 15. gecesi Berat gecesidir.

Evet, aynen öyle... Üç ayların ortası Şaban ayı, Şaban ayının ortası da Berat Kandilidir...

Bu mübârek gecede nice Müslümanlar Cehenne atılma cezasından beraat ettikleri içindir ki, bu geceye Berat Gecesi deniliyor...

Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) buyururlar ki, **“Şaban; Receb ile Ramazan ayları arasında bir aydır. İnsanlar bundan gâfildir. Halbuki Şaban’da kulların amelleri Allâh-ü Telââ’nın dergâhına çıkarılır. Ben amelimin Allah huzuruna oruçlu olduğum halde çıkarılmasını arzu ederim.”**

Buhârî’nin Abdullah bin Yusuf’tan, onun da Mâlik’ten rivayet ettiği hadîsi şerifte Hazreti Âişe (Radiyallâhü Anhâ) vâlidemiz şöyle buyuruyorlar:

“...Ben Resûlüllâh’ın Şaban ayından daha çok başka bir ayda oruç tuttuğunu görmedim.”

Değerli okuyucular! Bahsedilen bu oruçlar, pek tabii ki nâfile oruçlardır. Onun için Ramazan ayı bunun haricindedir. Yani Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) pek tabii ki farz olan Ramazan orucunu tutmuş olup, diğer aylarda tuttuğu oruçlar nâfile oruçlardır. İşte bu nâfile oruçları en çok tuttuğu ay ise Şaban ayıdır..

Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem), Âişe vâlidemizin Şaban ayında niçin çok oruç tuttuğu hakkındaki bir sorusu üzerine şöyle buyurmuştur:

“Ey Âişe! Şaban ayı öyle bir aydır ki, o sene içinde ölecek kimselerin isimleri deftere yazılıp ölüm meleğine (Azrâil’e) teslim olunur. Ben ancak oruçlu olduğum halde ismin deftere geçirilmesini arzu ederim.”

Peygamberimiz’den diğer bir rivâyette, **“Şaban ayının son pazartesi günü oruç tutanın günahlarının affedileceği”** haber verilmektedir.

On sene Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)’in hizmetinde bulunan Enes bin Mâlik (Radiyallâhü Anh) hazretlerinin bildirdiği bir hadîsi şerifte, Peygamberimiz şöyle buyuruyorlar:

“Receb ayının diğer aylardan üstünlüğü,

Kur’an-ı Kerim’in diğer kitaplara olan üstünlüğü gibidir.

Şaban ayının diğer aylardan üstünlüğü, benim diğer peygamberlere olan üstünlüğüm gibidir.

Ramazan’ın diğer aylardan üstünlüğü, Allah’ın insanlara olan üstünlüğü gibidir.”

Yine Hazret-i Enes buyuruyor ki:

“Resûlüllâh’ın sahâbileri, Şaban ayı girince Kur’an okumaya devam ederlerdi. Ramazan ayında oruç tutacak olanlara güç kuvvet olsun için mallarının zekâtlarını fakir ve zayıf kimselere verirlerdi. Hâkim ve vâliler hapis-te olanları huzurlarına getirir; ceza verilecek olanlara cezalarını verir, cezası olmayanları serbest bırakırlardı. Tüccarlar borçlarını öder, alacaklarını alırlardı....”

Ashâb-ı Kiram bizim için en güzel numûnedir. Onun için biz Müslümanlar da ibâdetlerimizde onları örnek almalı ve diğer ibâdetlerimizin yanında bu ayda bol bol selâvatı şerife okuyarak bu ayın sahibi olan Sevgili Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) vasıtasıyla kalb hastalıklarından kurtulup mânevî temizliğe ermeye çalışmalıyız.

Bilindiği gibi, zaman üç kelime üzerinde ele alınır:

Geçmiş zaman, şimdiki zaman, gelecek zaman. Diğer bir tabirle dün, bugün ve yarın.

Üç ayları da buna göre düşünelim:

Receb ayı düdü, geçti. Onu geri getirmek mümkün değil.

Ramazan ayı yarındır; daha gelmedi. Ona kimin kavuşup kavuşmayacağı belli değil.

Şaban ayı ise bugündür. Şu anda eldeki tek sermaye de budur. Bugün, yani Şaban ayında kazanılabildiği kadar mânevî kazanç sağlamaya çalışmak aklın ve kulluğun icabıdır.

Nitekim sevgili Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem), Hazreti Ömer’in oğlu Abdullah’a (Radiyallâhü Anhüma) nasihat yollu şöyle buyurdu:

“Ey Abdullah! Beş şeyden önce beş şeyin kıymetini bil. İhtiyar olmadan gençliğin, hasta olmadan sıhhatin, fakir olmadan zenginliğin, meşguliyetten önce boş vaktin, ölümden önce hayatın.”

Öyleyse bize düşen, yaşadığımız vaktin kıymetini bilip bilhassa Şaban ayının ortasında bulunan Berat



Gecesi'ni hakkıyla ihyâ etmeye çalışmaktır...

BERAT GECESİ

Yeryüzünde insanların iki bayramları olduğu gibi semâda meleklerin de iki bayramları vardır:

Bir; Kadir Gecesi, iki; Berat Gecesi.

Berat Gecesi, bir senelik rızıkların takdir edildiği, amellerin Allah huzuruna takdim edildiği, hacca gidecek olanların mânevî listeye geçirildiği, bir sene içinde meydana gelecek olan bütün işlerin takdir edildiği, doğacak ve ölecek olanların kayda geçirildiği bir gecedir. Öyle ki, bir kimse evinden ayrılıp yolculuğa çıkmıştır; döneceği zamanı düşünüyordur; fakat bilmez ki Berat Gecesinde ismi yaşayanlar listesinden silinip ölümler listesine geçirilmiştir. Nice dokunmuş bezler vardır ki, bazılarında kefen olacaktır ama ona sarılacak olanlar çarşılarda alışverişle meşguldür. Nice gülen kimseler vardır ki ecelleri gelmiştir. Nice güzel bina yapanlar vardır ki, içine girmeden vefat edecektir. Nice birbirine kavuşmayı bekleyen kimseler vardır ki, kavuşmayı beklediği kimsenin eceli gelmiştir.

Resûlüllah Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem), Berat Gecesi hakkında Hazreti Âişe (Radiyallâhü Anha) Vâlidemiz'e, "Yâ Âişe! Hazreti Allah bu gece, Benî Kelb kabilesinin kuyunlarının kıllarından daha çok kimseyi affeder" buyurmuştur.

Büyücü ve falcılar, içki ve zinaya devam edenler ve ibâdeti gösteriş için yapanlar bu gecede umûmî affın dışında kalanlardır.

İslam büyükleri, Berat Gecesinde 100 rekât namaz kılınmasını tavsiye ediyorlar. İki rekatta bir selam verilerek kılınan bu namazın her rekâtında Fâtiha'dan sonra 10 İhlâs Sûresi okunur. 50 selamla 100 rekât tamamlanır.

Yapabilenler, her rekatta 100 İhlâs okuyarak 10 rekât olarak da kılabilirler. Her rekatta 50 İhlâs Sûresi okuyarak 20 rekât veya 25 İhlâs Sûresi okuyarak 40 rekât olarak kılınsa da olur. Fakat en efdâli, her rekatta 10 İhlâs okuyup iki rekatta bir selam verilerek 100 rekât olarak kılmaktır. Çünkü, bu şekilde kılınırsa daha çok secde edilmiş olunur.

Aslolan, bu namazda 1000 tane İhlâs Sûresi okumuş olmaktır. Çünkü, 1000 defa İhlâs sûresi okuyanın günahlarının affedileceğine dair hadîs-i şerif vardır.

Kandil gecesi olması hasebiyle, bir de tesbih namazı kılmalıdır. Tesbih namazı, Peygamberimiz tarafından, amcası Hazreti Abbas (Radiyallâhü Anh)'a hitaben bütün ümmete tavsiye edilen ve günahların her türlüşününün affına vesile olduğu bildirilen bir namazdır. Tesbih namazı, bütün vücutla yapılan bir istiğfardır.

Bu namazın nasıl kılınacağını bilmeyenler, bilenlerden öğrenip kılmaya çalışmalıdırlar.

Berat gecesinde sonraki gündüz oruçlu olmalıdır. Mübârek gecelerin feyiz, nur ve bereketleri, ondan sonraki gündüzlerde de devam eder. Onun için o gün de yapılabildiği kadar ibâdet etmelidir.

Kandilin gece ve gündüzünde yaptığımız ibâdetlerin arkasından, kendimiz ve yakınlarımız için olduğu gibi, bu ümmetin affı ve hidâyeti için duâ etmeyi de ihmal etmemeliyiz.

Duâ ümidiyle, esselâmü aleyküm...

Özlü sözler...

“Muhakkak ki, Allâh-u Teâlâ ve melekleri Nebiye salât ederler. Ey iman edenler! Siz de Nebiye salât ve selâm edin.”

(Ahzab: 56)

“Her kim Şaban ayına değer verir, onda Allâh-u Teâlâ'dan sakınırsa, taatiyle amel eder ve nefsinin günahlardan tutarsa, Allâh-u Teâlâ onun günahlarını bağışlar ve o sene vuku bulacak tüm belalardan ve hastalıklardan kendisini emin kılar.”

(Hadîs-i Şerif)

İki durumda çok dikkatli olunuz. Yemek yerken ağıza girene, konuşurken ağızdan çıkana.

(Ali Râmitenî)

Kabrinde ne hasır var ne kilim, sen oturdun seyrediyorsun film

Mahmut USTAOSMANOĞLU

“Herkes korktuğundan kaçır. Yalnız Allah'tan korkan O'na yaklaşır.”

(Ebu'l-Kasım)

Bir Peygamber

Hız. Nuh (Aleyhisselâm)

Nurullah SADIK
nurullahsadik@hotmail.com

Nûh (Aleyhisselâm)'ın kavminde toplumun genel ahlâkı bozdu; bununla birlikte o bozuk cemiyette peygamberlik müessesesinden haberdar olan ve ibâdetle meşgul olup, bir peygamber gönderilmesini bekleyenler de vardı. Hatta kimileri kendini, "beklenen peygamber" zannediyordu. Fakat bu şeref (bir rivayete göre marangozluk yapan ve mütevâzı bir hayat süren) Nûh (Aleyhisselâm)'a verince; bundaki ilâhî gayeyi kavrayamayan o insanlar da aleyhe döndü. Bununla da kalmayıp putperestlerin safına geçtiler. Cenâb-ı Allah bu durumu Yûnus Sûresi'nde şöyle beyan etmiştir:

"Nûh'un haberini onlara oku. Hani o bir vakit kavmine şöyle demişti: "Ey kavmim! Eğer benim sizin üzerinizde makamca büyüklüğüm ve Allah'ın âyetleriyle öğüt vermem size ağır geliyorsa, (biliniz ki) ben sadece Allah'a dayanıp güvenmişim. Artık siz de (bana) ne yapacağınızı ortaklarınızla beraber kararlaştırın ki, işiniz size dert olmasın! Bundan sonra bana hükmünüzü uygulayın; bana mühlet de vermeyin! Eğer yüz çeviriyorsanız, sizden zaten hiçbir ücret istemedim. Benim ücretim, ancak Allah'a aittir. Bana Müslümanlardan olmam emredildi."

Nûh (Aleyhisselâm)'ın aleyhinde çok kuvvetli bir muhalefet vardı. Hatta öyle ki hanımı ve öz oğullarından birisi de Nûh (Aleyhisselâm)'a inanmıyorlar ve Onu yalancılıkla itham ediyorlardı. Cenâb-ı Allah Tahrim Sûresi'nde Onun hanımı hakkında şöyle buyurmaktadır:

"Allah, inkâr edenlere, Nûh'un karısı ile Lût'un karısını örnek gösterdi. Bu ikisi, kullarımızdan iki sâlih kişinin nikâhları altında bulunuyorlardı. Derken onlara hâinlik ettiler de kocaları, Allah'ın azabından hiçbir şeyi onlardan savamadı. Onlara, "Haydi, ateşe girenlerle beraber siz de girin!"

denildi."

Hazret-i Nûh'un oğlu Kenan (Yam) ise, babasına karşı o kadar âsi idi ki, Tûfan koparken bile babasına isyanını devam ettirmiş, babasının sözünü dinlemeyerek gemiye binmemiştir.

Hazret-i Nûh'un hanımı ve oğlu misâlinde de açıkça anlaşılacağı gibi; O bütün şefkat ve merhametiyle insanları hidâyete dâvet etmesine rağmen, insanlar Ona ihanet etmişler, Onu ve Ona uyanları aşağılamışlardı. Onun kavmine yaptığı dâvet ve kavminin O'na ihâneti şu âyet-i kerîmelerde anlatılmıştır:

Andolsun, biz Nûh'u kavmine peygamber olarak gönderdik. Onlara şöyle dedi: "Ben sizin için apaçık bir uyarıcıyım. Allah'tan başkasına ibâdet ve kulluk etmeyin. Doğrusu ben sizin adınıza elem dolu bir günün azabından korkuyorum."

Kavminin inkâr eden ileri gelenleri; "Biz, Senin ancak bizim gibi bir insan olduğunu görüyoruz. İlk bakışta Sana uyanların da ancak en aşağılıklarımızdan ibaret olduğunu görüyoruz. Sizin bize karşı herhangi bir üstünlüğünüzü de görmüyoruz. Aksine sizin yalancı kimseler olduğunuzu sanıyoruz" dediler.

Nûh dedi ki: "Ey Kavmim! Söyleyin bakalım; şâyet ben Rabbinden gelen apaçık bir delil üzerinde isem ve O kendi katından bana bir rahmet vermiş de, siz ona karşı kör kalmışsanız, onu istemediğiniz halde, biz sizi ona zorlayacak mıyız?"

"Ey kavmim! Buna karşı ben sizden herhangi bir mal da istemiyorum. Benim mükâfatım ancak Allah'a âittir. Ben o iman edenleri (teklifinize uyararak) kovacak da değilim. Çünkü onlar Rablerine kavuşacaklardır. Fakat ben sizin bilgisizce davranan bir toplum olduğunuzu görüyorum."⁴

Nûh (Aleyhisselâm)'ın bütün gayretlerine rağmen kavmi bir türlü hidâyete gelmiyordu. Fahreddîn-i Râzî Hazretlerinin bildirdiğine göre Nûh kavminin yola gelmemesinin üç ana sebebi vardı:

Birincisi; kendi aralarından çıkmış bir fâni insana peygamberlik makamını yakıştıramamışlardı.

İkincisi; Nûh (Aleyhisselâm)'a inanan insanlar, ekonomik seviyeleri düşük, fakir insanlardan oluşuyordu. Kendi zanlarınca eğer Nûh (Aleyhisselâm) gerçekten peygamber olsaydı, Ona zenginler ve kavmin ileri gelenleri bağlanmalıydı.

Üçüncüsü ise; onlara göre kavmin ileri gelenlerinin zengin ve kudretli olmaları doğuştan zeki olmalarından kaynaklanıyordu. Bu sebeple fakir kişileri akılsız ve muhatap almaya değmez zannediyorlardı.

Böylece kendi kötü zanları sebebiyle dalâlette kaldılar. Bu durum Şu'arâ Sûresi'nde şöyle anlatılmıştır:

Dediler ki: "Sana hep aşağılık kimseler uymuş iken, biz hiç Sana inanır mıyız."

Nûh şöyle dedi: "Onların yaptıklarına dair benim ne bilgim olabilir? Onların hesaplarını görmek ancak Rabbime aittir. Bir anlayabilseniz!³"

İnkârcılar Nûh (Aleyhisselâm)'dan fakirleri yanından kovmasını istediler. Nûh (Aleyhisselâm) onlara şöyle cevap verdi:

"Ben inananları kovacak değilim. Ben ancak apaçık bir uyarıcıyım.⁴"

"Ey kavmim, ben onları etrafımdan kovacak olursam, Allah'dan beni kim kurtarabilir? Siz hiç düşünmez misiniz?"

Ben size; "Allah'ın hazineleri benim yanımdadır." demiyorum ki. Ben size; "Ben bir meleğim." de demiyorum. O sizin kendinize göre, hor gördükleriniz hakkında "Allah onlara hiçbir hayır vermez." de demiyorum. Onların içlerindeki niyeti, en iyi Allah bilir. (Bu söylediklerimin aksini iddia etseydim) asıl o zaman zalimlerden olurdum⁵.

Mü'min Sûresinde o kavmin ruh hali şöyle tasvir edilmiştir:

Allah'ın âyetleri hakkında inkâr edenlerden başkası tartışmaya girişmez. Onların şehirlerde gezip dolaşmaları seni aldatmasın. Onlardan önce Nûh'un kavmi ve onlardan sonra gelen topluluklar da yalanlamıştı. Her ümmet kendi peygamberini yakalayıp cezalandırmaya azmetmişti. Hakkı yok etmek için batıl şeyler ileri sürerek tartışmışlardı.⁶

Nûh (Aleyhisselâm)'ın haktan ve insaftan taviz

vermeyen tavırlarını kibirlerine yediremeyen müstebirler (büyüklük taslayanlar), halkı iyice kıskırttı. Böylece halkın ekseriyeti Nûh (Aleyhisselâm)'ı yalanlamakla da kalmadı, Onu aşağıladılar. Müstebirler, Nûh (Aleyhisselâm)'ı dövdürdü, çocuklara taşlattı. Bu konuda Şu'arâ Sûresi'nde şöyle geçmektedir:

Dediler ki: "Ey Nûh! (Bu işten) vazgeçmezsen mutlaka taşlananlardan olacaksın!⁷"

Bu azgın kavim Hazret-i Nûh'a ve Ona inanan 80 kadar mü'mine çeşitli işkenceler yapıyorlardı ve bu eziyetlerini gittikçe de attırmaya başladılar. Nûh (Aleyhisselâm) da onları ikaz etti, bu davranışları karşısında ilahi gazapla karşılaşacaklarını ihtar etti. Onlar da şu cevabı verdiler:

Dediler ki: "Ey Nûh! Bizimle tartıştın ve tartışmayı uzattın. Eğer doğru söyleyenlerden isen, haydi kendisiyle bizi tehdit ettiğin azabı getir."

Nûh dedi ki: "Onu size, dilerse ancak Allah getirir ve siz (Allah'ı) âciz bırakamazsınız. Ben size öğüt vermek istesem de, eğer Allah sizi azdırmak istemişse, öğüdüm size fayda vermez. O, sizin Rabbinizdir ve O'na döndürüleceksiniz.⁸"

O kavim, Hz. Nûh'a ve O'nun Rabbine âdeta meydan okudular. Allah-ü Teâlâ da, isyanları sebebiyle onlara gazap etti. Senelerce yağmur yağdırmadı. Malları, hayvanları helâk oldu. Bağları bahçeleri kuruyup, servetleri kayboldu; kısırlaşmış, nesilleri kesildi. Son derece muhtaç ve fakir hâle düştüler. Tüm bunlara rağmen yine de îman etmediler, isyanlarını arttırdılar. Kendilerini düzeltmek yerine de Hz. Nûh'u dâvâsından vazgeçirmeye çalıştılar. Onu dâvâsından vazgeçiremeyeceklerini anlayınca da, bu sefer işi öldürme tehdidine kadar vardırıdılar.

- DİPNOT -

- 1 - (Yûnus Sûresi 71,72. âyet meâlleri)
- 2 - (Hûd Sûresi 25-29. âyet meâlleri)
- 3 - (Şu'arâ Sûresi 111-113. âyet meâlleri)
- 4 - (Şu'arâ Sûresi 114-115. âyet meâlleri)
- 5 - (Hûd Sûresi 30-31. âyet meâlleri)
- 6 - (Mü'min Sûresi 4-6. âyet meâlleri)
- 7 - (Şu'arâ Sûresi 116. âyet meâli)
- 8 - (Hûd Sûresi 32-34. âyet meâlleri)



Bir Yere “Ait Olma” ya da “Mensûbiyet” Duygusu

Aidiyet Duygusu ve “Kimlik”

Tüm doğal kimlikler, bireylerin elinde olmadan gelişiyor, daha doğrusu kişi doğduğu andan itibaren kendisini tabii olarak ilerleyen bir kimlik sürecinde buluyor, öyleyse bunlardan birinin diğerine üstünlüğü yoktur. “Aile”den “ırk”a, hiçbir kimliğin diğerine üstünlüğü ya da bir diğeri yanında aşağılanması söz konusu olamaz!

Psikolog Dr. Hamdi KALYONCU
www.hamdikalyoncu.com

Kim olduğu” ve “nereye ait bulunduğu” duygusu, kişinin davranışlarında yön belirleyen en önemli faktördür.

Hayatin istikrarlı bir çizgi takip etmesi için, kişi önce kendisinin “kim” olduğunu ve içinde yaşadığı sosyal çevredeki konumunu bilmesi gerekir. Bu, hem sağlıklı bir ruh hali için, hem de sosyal bir varlık olmanın gereğidir.

“Kimlik”i belirleyen mensûbiyet duygusunun, bireyin hayata geliş ve “var oluşu”nu idrak edişi ile birlikte iki kalandan ilerlediğini görüyoruz:

Biri; “doğal kimlik”, ikincisi ise “irâdî kimlik”.

“Doğal Kimlik”

Hayata gözlerini açıp, kendini ve çevresini idrak etmeye başladığı andan itibaren, hissedilmeye başlanan “aidiyet” duygusu ile kişi “kimlik” kazanmaya başlar.

Aileden, tüm insanlığa uzanan geniş bir yelpaze içinde kademe kademe gelişen “doğal kimlik”, kişinin elinde olmadan gerçekleşir.

Çocuk, önce kendini bir aileye ait hisseder. Büyüyüp geliştikçe de daha üst mensûbiyetlerin farkına varır.

“Aile”ye ait hissetmenin arkasından bir “sülaleye”, “kabileye”, “ırka”, “milletle”, “dine” ve “insanlığa” ait olma bilinci gelişir.

Bu, “topluluklara ait olma” duygusunun yanında, coğrafi olarak da “bir yere ait olma” hissi, paralel olarak oluşur. Bir “eve”, “sokağa”, “mahalleye”, “ilçeye”, “şehre”, “yöreye”, “bölgeye” ve en üstte bir “vatana”, hatta “bir kıtaya” ait olma duygusu tümüyle bireyi kuşatır. “Asyalı”, “Afrikalı”, “Avrupalı” gibi!

Bu, bir “tabii gelişim süreci”dir.

Madem ki, tüm doğal kimlikler, bireylerin elinde olmadan gelişiyor, daha doğrusu kişi doğduğu andan itibaren

kendisini tabii olarak ilerleyen bir kimlik sürecinde buluyor, öyleyse bunlardan birinin diğerine üstünlüğü yoktur. "Aile"den "ırk"a, hiçbir kimliğin diğerine üstünlüğü ya da bir diğeri yanında aşağılanması söz konusu olamaz!

"İrâdî Kimlik"

"Kimlik" kazanmanın bu "doğal" gelişimi yanında, bir de kişinin kendi tercihi ile oluşan "irâdî kimlik" süreci de vardır.

Kulüp, dernek, parti, sendika, vakıf, cemaat, tarikat, teşkilat gibi toparlanışlar, işte bu türden kimlik kazanımlarıdır.

Tercihe bağlı "irâdî" kimlikler, kişinin özel yeteneklerini geliştirerek, hayatını daha anlamlı yaşamasına yarayan bu yönelişlerin hem psikolojik, hem de toplumsal yararı vardır.

Hem "Tabii", Hem "İrâdî" Kimlik; "İnanç Kimliği"

Kimlik benimsemesi içinde "dini kimlik", hem "tabii", hem "irâdî"dir. Yaratılıştan gelen ve yapısında bulunan "inanma ihtiyacı" açısından "doğallık" ifade ederken, inanma ihtiyacını karşılayacak herhangi bir "din seçme" açısından bakıldığında da "irâdî" kimlik anlamına gelir.

Tüm doğal ve irâdî kimliklerin önemli olmasının yanında, bu özelliği ile "dini kimlik" toplumsal barışın en temel unsurlarındandır ve saygıdeğerdir.

Kimlik Çatışmaları

Kimlik çatışmalarını iki kısımda irdelemek mümkün;

I. "Doğal kimlik"lerle ilgili problemler

"Aile"den ve "ev"den başlayarak "millet"e ve "vatan"a, hatta "insanlık"a kadar uzanan "kimlik sıralaması"ndaki zorlamalar sıkıntı oluşturur.

Daha altta bulunması gereken kimlik kümesini, daha üste çıkarmak, üstte olması gerekeni de küçümsemek, "kimlik bunalımı"na sebeptir.

"Aile" "sülale"nin, "yöre" "vatan"ın, "ırk" "millet"in, "mezhep" ya da "tarikat" "din"in önüne geçirilmeye çalışılırsa "tabii düzen" bozulur ve çatışmalar ortaya çıkar. Önce kişinin, sonra da toplumun huzuru zedelenir.

Yönetimler veya sosyal kurumlar tarafından, toplumda mevcut bir kimlik kademesinin görmezlikten gelinmesi ya da yok sayılması da tepkilerle karşılaşılır.

Kimlik sıralaması aynı zamanda bize, toplumsal sürtüşmelerdeki çözümünün de yöntemini gösterir.

Buna göre, alt kimlikler arasında olabilecek ça-



tışmalar, üst kimliklerin şemsiyesi altında çözüme kavuşturulur.

Aileler arası çatışmaları, bir üst kimlik olan "akraba - sülale" kimliği altında çözüme kavuşturmak.. Kabileler, etnik gruplar ve ırklar arası çatışmaları, daha üst ve büyük kimlik olan "millet" şemsiyesi altında çözmek.. Mezhepler arası olabilecek çatışmalar dahil, her kademedeki kimlikler arası sürtüşmeleri "din kimliği" şemsiyesi altında, dinler arası sürtüşmeleri ise "insanlık" ve "evrensel değerler"le çözüme kavuşturmak mümkün olabilir.

II. "İrâdî" kimlikle, "doğal" kimlik arasındaki problemler

Bazı hallerde, "irâdî" mensûbiyetlerin, "tabii" kimlikler üzerine çıkarılmaya çalışılması da bir çatışma mevzuu olur.

Huzur ve dengeli davranış için gerekli olan her iki kimlik, yani "irâdî" ve "tabii" kimlikler arasındaki sürtüşmeler, hem fertler arasında, hem toplum ve sosyal çevre içinde çatışmalara meydan verebilir.

Aslında her iki kimliğin kulvarı ayrıdır. Birbiri ile sürtüştürmeleri gerekmez. Hatta "irâdî" kimlikler, farklı doğal kimlikleri birbirine yakınlaştırmada etken bile olabilirler.

Huzur için ve bir "insan hakları" mevzuu olarak her aidiyet kümesi, kendi tabii sıralamasına göre korunmalı. Toplumu kuşatmalı. Daha küçük şemsiye, bir üst şemsiyenin altında yerini alırken onun yerine geçmeye çalışmamalı. Üst kimlik şemsiyesi de alttakini yok etme gayreti içinde bulunmamalı ki, böylece fert planında "huzur", toplum planında da "barış" korunmuş olsun!.

Disiplin Kuralları

Disiplinde, anne babanın çocuğa karşı tek vücut olması şarttır. Farklı uygulamaya muhatap kalan çocuk bocalar; doğru ve yanlış sınırlarını kavrayamaz.

Bir annenin veya eğitimcinin hiç kızmaması, kırılmaması mümkün olmaz. Ancak burada önemli olan kızgınlığı veya kırgınlığı ifade etmemek değil, ifade ederken yıkıcı olmaktan kaçınmak, "yapıcı olmak"tır. Yani öfkenizi, kırgınlığınızı bastırmayın, yer yer gösterin, ifade edin. Ama ifade ederken yapıcı olun.



Şerife TORTOP
gulirusharim@hotmail.com



Disiplinde, anne babanın çocuğa karşı tek vücut olması şarttır. Farklı uygulamaya muhatap kalan çocuk bocalar; doğru ve yanlış sınırlarını kavrayamaz.

* Haftada bir aile meclisi toplantıları yapın. Bu toplantılarda tüm aileyi ilgilendiren ortak sorunları tartışın; ailenin geleceği ile ilgili kararlar alın.

Çocuğunuz üç yaşındayken başlayıp, on sekiz yaşına kadar rahatlıkla devam edebileceğiniz bu toplantılarla hem birçok sorunu çözecek, hem de çocuğunuza insan ilişkileri eğitimi vermiş olacaksınız.

* Bir sorunu çözme veya bir kuralı uygulama esnasında güç mücadelesine fırsat vermeyin. Yani kazanan veya kaybeden olmayın. Çocukla uzlaşmalı bir çözüm bulmaya çalışın.

Sorunları karşılıklı çözme yöntemi

özellikle büyük çocuklarda, hatta ergenlik döneminde en etkili disiplin yöntemlerindedir.

* Bir annenin veya eğitimcinin hiç kızmaması, kırılmaması mümkün olmaz. Ancak burada önemli olan kızgınlığı veya kırgınlığı ifade etmemek değil, ifade ederken yıkıcı olmaktan kaçınmak, "yapıcı olmak"tır. Yani öfkenizi, kırgınlığınızı bastırmayın, yer yer gösterin, ifade edin. Ama ifade ederken yapıcı olun.

Yapıcı Olmak İçin:

* "Ben dili"yle duygularınızı ifade edin. Örneğin:

- Odayı bu kadar dağınık görmek sinirlerimi çok bozuyor.
- Halen dersine başlamamana çok içerliyorum.
- Bilgisayara bu kadar zaman ayırman beni gerçekten üzüyor.
- Dişlerini fırçalamadan yatarak, dişlerini çürümeye terk etmeni asla anlayamıyorum.

* Mümkin merteye tuzak sorular sormayın. Tuzak soru; cevabını bildiğiniz halde sorduğunuz sorulardır.

Mesela; dersine çalışmadığını bildiğiniz çocuğunuza; "Dersine çalıştın mı?" tuzak sorusu yerine; "Dersine çalışmadığının farkındayım. Ne zaman çalışmayı düşünüyorsun?" diye sorun.

* Geçmiş yerine kendinizi geleceğe ve çözümlere odaklayın. Çocuğun geçmişteki hatalarını dile getirmekten kaçının. Ancak hataların tekrarlanmaması için çözümler üretmeye çalışın ve buna da çocuğunuzu ortak edin.

* Hatalarını yüzüne (küçük düşürücü bir şekilde) vurmaktan kaçının. Bir hatası neticesinde zor duruma düştüğünde asla; "Ben sana dememiş miydim?" demeyin.

* Disiplinde cezayı en son çare olarak düşünün. Çocuktaki istemediğiniz davranışları cezasız engellemeye çalışın. Bunun için de:

İstemediğiniz davranışından önce o konu hakkında beklentilerinizi ve duygularınızı net bir şekilde "ben dili"yle izah edin. Mesela:

- Okul dönüşünde çantayı ortaya atmandan dolayı çok sinirleniyorum; hem de ortalarda bir çanta görmek hiç de güzel bir görünüm arzetmiyor.

* İstediğiniz davranış için şartları kolaylaştırın; çevre hazırlayın.

- İstersen, gelir gelmez çantayı koyabileceğin güzel bir yer hazırlayalım. Dolabın şu bölümü bu iş için en uygun gözüküyor. Ne dersin? Anlaştık mı?

Gözünün içine bakarak onay alın.

* Örnek olun. Kendiniz çantanızı asla ortaya bırakmayın.

* Çocuğun istemediğiniz davranışı atmasında yardımcı olun.

Çocuk çantayı tam yere koyarken:

"Çantayı dolaba koyuyorduk değil mi?" diyerek, gerekirse çantanın bir ucundan tutun.

* Olumsuz davranışı esnasında gerekirse başka alternatifler gösterin:

- Çantayı dolaba kaldırmakta zorlanıyorsan, şu rafa da koyabilirsin?

* İstenmeyen davranıştan sonra neticeyi ve etkilerini göstererek pişmanlık uyandırmaya çalışın:

- Bütün ikazlarıma rağmen yine çantayı ortada görüyorum. Şu anda zil çalıp, beklenmedik bir misafir gelse, ortadaki çantayı görünce ne düşünür dersin? Sen gittiğin evlerde ayaklar altında bir çanta görsen ne düşünürsün?

* Münakaşaya girmeyin, öfkelenmeyin; sabırla istediğinizi tekrarlayın. Ama işin ucunu bırakmayın.

Yani ne yapacağınıza tam olarak karar verin; nutuk ve ceza yerine, severek ve kararlı tavırlarla başladığı-

nız eylemi sonuna kadar götürün.

"Çocuk eğitiminde teşvik, tehditten daha iyi sonuç verir." (İbn-i Sina)

* Çocuktaki zararlı meşguliyetlerin önünü kesebilmek için onu kâbiliyetlerine uygun, faydalı meşguliyetlere yönlendirin.

Can sıkıntısından rahatsız edici davranışlarda bulunan çocuğa; "yapma" demek yerine görev verin. Mesela çiçekleri sulamasını, balkonu yıkamasını önerin.

* Disiplinin, evde hayatın tadını kaçıran sıkıcı kurallar dizisi olmasına izin vermeyin. Gerçek disiplinin, sevgi ve anlayışa, uzlaşmaya dayandığını unutmayın.

* Öfkenizi kontrol altında tutma yollarını öğrenin.

Bunun için de:

- Çocuktaki olumsuzlukların geçici bir dönem için olduğunu, bütün çocukların bu dönemi yaşadığını düşünün.

- Onun, nihayetinde bir çocuk olduğunu hatırlayın.

- Olumsuz hareketini sizi kızdırmak için yapmadığını, ancak çocukça bir içgüdüsellik buna sebep olduğunu düşünün.

Çocuğu hemen etiketlemeye girişmeyin. Yetişkinler gibi kendini kontrol edemeyeceğini, kimi zaman uysal, kimi zaman çok haşın olabileceğini bilin.

- Gerginleşmeye başladığınız anda:

"Sakin olmalıyım; bununla pekâlâ baş edebilirim" düşüncelerini kendinize telkin edin.

- Derin derin nefes alıp içinizden ona kadar sayın.

- Kısa bir süreliğine başka bir odaya geçin.

- Pencere kenarına gidip temiz hava alın.

- Sevdiğiniz bir kişiyi veya olayı hatırlamaya çalışın.

-Kendinizi iyi hissettirecek bir etkinlikte bulunun. (Çay içme, gezi, bir dostu arama, sohbet etme gibi.)

Bu konuda en güzel öneriyi Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) yapmıştır:

"İki kişi Resûlüllâh (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in huzurunda çekişiyorlardı. Biri çok öfkelenmiş, Resûlüllâh (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem):

'Ben bir kelime biliyorum; eğer onu söyleyecek olsa, kendinde ortaya çıkan öfke giderdi. O kelime, "Eüzû billahi mineşşeytanirracîm'dir." (Tirmizi)

"Sizden biriniz ayakta iken öfkelenirse hemen otursun. Öfkesi geçerse ne iyi, geçmez ise yatsın." (Ebu Davud)

"Biriniz öfkelenince hemen abdest alsın." (Ebu Davud)

Huzeyfe (Radiyallâhü Anh) anlatıyor: "Benim dilimde aile fertlerime karşı ölçsüzlük vardı. Fakat bu başkalarına karşı olmazdı. Bu halimi Resûlüllâh (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'e söyledim. O: 'Bu kusurun bağışlanması için günde yetmiş kere istiğfar et' buyurdu." (İbn-i Mâce)

Bir Sahabi...

Ömer B. Kattab *(Radıyallâhü Anh)*



Ahmet MEDENİ
bilgi@arifandergisi.com



Başta Hz. Ömer olmak üzere tüm sahabelerin dayanışmasıyla Hz. Ebu Bekir *(Radıyallâhü Anh)*'in hilâfeti döneminde parlak bir devir yaşandı. Ve Hz. Ebu Bekir, Hicrî 13. yılın Cemaziyelâhir ayı başlarında (Ağustos 634) hastalandı. Hastalığı ağırlaşır da vefat edeceğini anlayınca, Hz. Ömer'i kendine halef tayin etmeyi düşündü ve bu düşüncesini bazı sahabilere açıklayarak istişarede bulundu. Herkes Ömer *(Radıyallâhü Anh)*'in fazilet ve üstünlüğünü kabul etmekle beraber, Onu bu iş için biraz sert mizaçlı bulduklarını bildirdiler. Hatta Talha *(Radıyallâhü Anh)* ve diğer bazı sahabililer Hz. Ebu Bekir *(Radıyallâhü Anh)*'a: "Rabbin Seni Ömer'i halife tayin ettiğinden dolayı sorgularsa O'na ne cevap vereceksin? Bilirsin ki Ömer oldukça sert bir kimsedir" dediler. Hz. Ebu Bekir *(Radıyallâhü Anh)* onlara; "Derim ki: Allahım! Kullarının en iyisini onlara halife yaptım" karşılığını verdi. Sonra da Hz. Osman'ı çağırdı ve Hz. Ömer'i Kendinden sonra halife tayin ettiğini yazdırdı. Bu belge mühürlendikten sonra Hz. Osman *(Radıyallâhü Anh)* dışarı çıkarak, belgede ismi geçen Hz. Ömer *(Radıyallâhü Anh)*'a biat edilmesini istedi. Oradakilerin biat etmesiyle Hz. Ömer'in ikinci Raşid Halife olarak iş başına gelişi gerçekleşmiş oldu.

Hz. Ömer'in hilafeti döneminde İslâmî fütûhatlar hız kazandı. Bu fütûhatlar Resûlüllâh *(Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)* ve Hz. Ebu Bekir döneminde başlanmış olan işlerin devamı niteliğindedir.

Hz. Ömer, halifeliği zamanında bizzat fetihlere iştirak etmemiş olmakla birlikte; merkezî olarak savaflara komuta etmiştir. İslâm ordusunun fethedilecek olan beldeye hareketinden itibaren takip edilecek yolların ve uygulanacak aşamaların hepsi Hz. Ömer tarafından tarif edilir, askerlerin nerde mevzileneceğine kadar gerekli tüm talimatlar verilir. Hz. Ömer *(Radıyallâhü Anh)*'in ordusuna gösterdiği bu ilgi ve yakın alaka, kerâmet derecesine çıkmıştı. Bunun en çarpıcı misali ise, şu tarihtir:

hâdisedir:

Hz. Ömer *(Radıyallâhü Anh)*, Hz. Sariye komutasında bir orduyu Nihâvend'e sefere yollamıştı. İslâm ordusu Medine'den çok uzaklarda, Hemedan'ın güneyinde dağlık bir bölge olan Nihâvend'de düşmanla karşılaştı ve müthiş bir savaş başladı.

Hz. Ömer *(Radıyallâhü Anh)* cuma hutbesi okuyordu, birden: "Yâ Sariye! Dağa çekil, dağa çekil!" diye yüksek sesle bağırdı. Orada bulunan cemaat, hutbedeki konuyla hiç alakası olmayan ve bağırarak söylenen bu sözlere çok şaşırıldı. Hz. Ali *(Radıyallâhü Anh)*: "Söylediklerinin altından mutlaka bir şey çıkacaktır, O boşuna konuşmaz." dedi.

Tabi herkes Hz. Ömer *(Radıyallâhü Anh)*'in hutbede bağırarak söylediği bu sözleri, vaktini ve saatini yazdılar.

Daha sonra Sariye ordusundan Medine'ye bir elçi geldi. Ashâb-ı Kiram bu durumu kendisine sordular ve filan gün, filan saatte neler olduğunu öğrenmek istediler. Elçi dedi ki: "Savaşığımız düşman oldukça güçlü çıktı. Çarpışma sırasında saflarımızda bozulma alametleri görülmeye başlamıştı. Düşman bizi arkadan sarıp ablukaya alacakken, tam bu sırada Hz. Ömer'in; 'Ey Sariye dağa çekil! Ey Sariye dağa çekil!' sesi geldi kulağımıza. Sariye'nin emriyle arkamızı dağa verdik ve ablukaya alınmaktan kurtulup, bir cepheden düşmanla karşılaşmak suretiyle biiznillah düşmanı bozguna uğrattık."

Hz. Ömer, bir taraftan Suriye'nin fethinin tamamlanması için gayret gösterirken, öte taraftan İran cephesinde netice almak için ordular sevk ediyordu. Kadisiye savaşıyla İran ordusu hezimetle uğratılmış ve Kistrâ, saraylarını İslâm ordusuna terk ederek doğuya kaçmak zorunda kalmıştı. Peş peşe gönderilen ordularla İran'ın bazı bölgeleri savafla, bazı bölgeleri de sulh yoluyla İslâm'ın hâkimiyetine boyun eğmişti.

Suriye'nin fethi tamamlandıktan sonra bu bölgedeki askerî harekât batıya doğru kaydırıldı. Etraftaki şehir ve kasabalar fethedildikten sonra Ebu Ubeyde b. Cerrah *(Radıyallâhü Anh)* komutasında

daki İslâm orduları Kudüs'ü kuşatma altına aldı. Şehirdeki Hıristiyanlar bir süre direndilerse de şehrin düşeceğini anlayınca sonunda barış istemek zorunda kaldılar. Ancak şartları vardı. İslâm ordularının daha önce fethettikleri yerlerdeki halka verdiği eman üzere teslim olmak ve şehri bizzat Halifeye teslim etmek istediklerini bildirdiler. Durum Ebu Ubeyde (*Radıyallâhü Anh*) tarafından bir mektupla Hz. Ömer (*Radıyallâhü Anh*)'a bildirildi.

Bunu haber alan Hz. Ömer (*Radıyallâhü Anh*), ashâbın ileri gelenleriyle istişâre ettikten sonra, Medine'de yerine Hz. Ali (*Radıyallâhü Anh*)'ı vekil bırakıp kölesiyle birlikte Kudüs'e doğru yola çıktılar. Tek bir develeri vardı ve ona sırayla biniyorlardı. Kudüs'e yaklaştıklarında deveye binme sırası kölesine geldi. Köle mahcup bir halde itiraz etti:

- Efendim! Nerdeyse şehre girmek üzereyiz, ben binekte, Sen ise yaya vaziyette şehre girecek olursak bizi küçümserler. Bu da zaferimize gölge düşürür.

Hz. Ömer bu itirazı kabul etmedi:

- Eğer sıra benim olsaydı deveden inmezdim. Fakat deveye binme sırası sana geldi. Ben inmeliyim, sen binmelisin.

Köle çaresiz, deveye bindi. Hz. Ömer hayvanın yularından tuttu, ayakkabılarını çıkarıp dere-den geçti. Şehre yaklaştıklarında bu vaziyeti gören Ebû Ubeyde bin Cerrâh (*Radıyallâhü Anh*) dedi ki:

- Ya Ömer! Bütün Şam halkı, bilhassa Rumlar, Müslümanların Halifesini görmek için toplandılar ve size bekliyorlar. Bu durumda sizi köle zannedip, küçümseyecekler. Bu hareketinizi onlara nasıl îzâh ederiz?

Hz. Ömer buyurdu ki:

- Yâ Ebû Ubeyde! Senin bu sözünü işitenler, insanın şerefini, vâsitaya binerek gitmekte ve süslü elbise giymekte sanacaklar. Biz daha önce zefîl ve hakîr bir kavimdik. Allâh-ü Teâlâ, bizleri İslâm ile şereflendirdi. Biz İslâm'dan başka şeref ararsak, Allâh-ü Teâlâ bizi eskisinden daha zefîl ve aşağı eder!

Köle devenin üstünde, Hz. Ömer ise devenin yularından tutmuş vaziyette şehre girdiler. Hıristiyan halk, başlarında Patrik Sophronius olmak üzere şehirlerini teslim almaya gelen Halifeyi karşılamak için Şam Kapısı'nda toplanmışlardı. Halk, köleyi -hayvanın üstünde olduğu için- halife zannederek, saygılarını sunmak üzere önünde secdeye kapan-

dılar. Köle, elindeki âsâ ile onları dürttü. "Yazıklar olsun size! Kaldırın başınızı. Allah'tan başkasına secde edilmez!" dedi ve halka kendisinin köle, yuları tutanın ise Halife olduğunu söyledi.

Tabi Hz. Ömer'in bu tavrı ve adâlet anlayışı, onun şerefini küçültmek bir yana, daha artırdı ve yüceltti. Bu adâlet anlayışını gören Patrik Sophronius bir köşeye çekilip, ağlamaya başladı. Hz. Ömer, onun yanına gitti ve: "Üzülme, dünya böyledir. Bir güldürür, bir ağlatır." dedi. Bunun üzerine Sophronius gözleri yaşla dolu vaziyette cevap verdi: "Saltanatı kaybettiğim için mi ağladığımı zannediyorsun? Tanrı'ya and olsun ki, sırf sizin hâkimiyetinizin sonsuza kadar devam edeceğini anladığım için ağlıyorum. Zira zulmün hâkimiyeti bir andır. Adâletin hâkimiyeti ise kıyâmete kadardır. Ben sizi; bir beldeyi fethedip geçen, sonra da yıllar içinde kaybolup gidecek olan bir yönetim zannemiştım."

Hz. Ömer patriği teselli ettikten sonra halka, o andan itibaren İslâmın emânı altında olduklarını ve korkmamaları gerektiğini ifade den veciz bir konuşma yaptı.

Sophronius, Hz. Ömer'i Kıyâme Kilisesi'ne davet etti. Kiliseyi gezerlerken namaz vakti girdi. Hz. Ömer, patriğe; "Nerede namaz kılalım?" diye sordu. Patrik; "Olduğun yerde kılabilirsin." dedi. Fakat O, kendisinden sonra gelecek Müslümanlar, "Hz. Ömer burada namaz kıldı" diyerek burayı mescide dönüştürürler düşüncesiyle orada namaz kılmadı. Bir taş atımı uzaklıktaki mesafeye gitti ve abasını yere sererek namaz kıldı. (Hakikaten daha sonra Müslümanlar, Onun namaz kıldığı yere Mescid-i Ömer adında bir mescid inşa ettiler.)

Hz. Ömer'in âdilâne davranışları Kudüs Hıristiyanlarını hayran bıraktı.

İslâm ordularının fethettiği bölgelerdeki halk, Müslümanlardan gördükleri müsamaha ve âdil davranışlardan etkilenerek kitleler halinde İslâm'a girdiler. Asırlarca Bizans ve İran devletlerinin zulmü altında ezilen, horlanan topluluklar, İslâm'ın engin merhameti ile tanışınca Müslüman olmakta tereddüt etmediler. Kendi dinlerinden dönmek istemeyenler ise, hiç bir baskıya maruz kalmadıkları gibi, geniş bir ibâdet ve inanç hürriyetine kavuştular.

DEVAM EDECEK...

Altın Silsile

Bayezid-i Bistâmî

Bayezid-i Bistâmî hazretleri anlatıyor:
"Benim zamanımda İslâm âleminde evliyâullahtan yetmiş bin kadar veli vardı. Ve bunların her biri de ibâdet, riyâzet, keşif ve kerâmet sâhibi kimselerdi. Fakat asrın kutbu, evlâd-u iyâlinin nafakasını temin için gece gündüz örs başında çalışan ümmî bir demirciydi.

Bu bana mâlum olunca ben 'Kutbiyet sırrı gibi yüce ve mânevî bir mertebe, bunca velilerden birisine verilmeyip, bir ümmî ve henüz keşfi açılmamış bir demirciye verilmiş' diye hayrette kaldım.

Bir gün o demircinin dükkânına vardım. Selâm verdim. Selâmımı aldı yanıma gelip elimi öptü ve benden duâ talep etti. Henüz keşfi açılmamış olduğu için kendi makâmından habersizdi. Ona dedim ki:

- Ben senin ayaklarından öpeyim, sen bana duâ et! Sizin duânıza muhtaç olan benim!

O şöyle dedi:

- Benim sana duâ etmemle, içimdeki dert teskin olup, hafiflemeye ki!

Ona tekrar dedim ki:

- Senin ne gibi bir derdin var? Söyle belki elimizden bir çâre gelir.

O zat:

- Düşünüyorum, bu ateş Cehennem ateşinin soğutulmuş hâli olduğu hâlde demiri eritirken, bu insanlar Cehennem ateşine nasıl dayanacaklar! Âhirette bunca kulun hâli ne olacak? dedi ve hüngür hüngür ağlamaya başladı. Onun derdi bana tesir etti. Kendimi tutamayıp ben de ağladım. O vakit hâtifden şöyle bir nidâ geldi:

- Bunlar 'nefsim nefsim' diyenlerden değil, 'ümmetimin ümmetimin' diyenlerdendir!

İşte o anda kalbimden evvelki hayret ve taaccüp zâil oldu. O zaman ben bildim ki bu zatların istidatı başkadır. Bunlara Kalb-i Muhammedî üzere istidat vâki oluyor. Ve bu zatlar Hakikat-ı Muhammediyeye mazhar olmuşlardır. Ona:

- İnsanların azap çekmesinin size ne gibi bir zararı olur? diye sordum. Dedi ki:

- Ey Kardeşim! Benim yaratılış mayam, şefkat ve merhamet suyuyla yoğrulmuştur. Eğer Cehennem ehlinin bütün azâbını bana yükleseler de, onları bağışlasalar, ben memnun olur ve derdimden kurtulurum, dedi.

Ondan sonra kendisiyle bir hayli sohbet ettim. Namazda okumak için benden bilmediği bazı sûreleri öğrendi. Onunla beraber geçirdiğim bu kısa vakitte bâtınım, Rabbânî feyizle öylesine doldu ki, kırk sende tahsil edemediğim dereceleri onunla yaptığım bu kısa sohbette tahsil ettim. Ve bildim ki; Kutbiyet sırrı başka bir şeymiş. Ne ilim ile ne de çok ibâdetle kazanılır bir şey değildir."

Yusuf Bohuranî isminde bir zât Bayezid-i Bistâmî hazretlerinin huzuruna gelerek imtihan kastıyla Ondan keramet talep etti. Bayezid-i Bistâmî hazretleri buyurdu ki:

- Biz kerâmet ve harikalarımızı, Ebû Saîd Râî'ye havâle ettik. Madem böyle bir şey istiyorsun var sen ona git!

Bunun üzerine Yusuf Bohuranî oradan ayrılıp, Bayezid'in yetiştirdiği velilerden olan Ebu Saîd Râî hazretlerine gitti. Onu aradı, sordu sordu ve nihayet onu sahrada huşû içinde namaz kılariken buldu. Baktı ki, o namaz kılariken koyunlarına kurtlar çobanlık ediyor. Şaşkınlık ve hayret içinde bir kenara çekilip namazın bitmesini bekledi.

Ebû Saîd Râî namazını bitirince yanına gelip selâm verdi ve kendisine tâze üzüm ikram etmesini istedi. Halbuki üzüm mevsimi değildi. Tabi Ebû Saîd Râî onun yanına geliş nedenini mânen bildiği için, onun bu isteğine şaşırmadı. Asâsını ikiye bölüp, bir parçasını kendi tarafına, bir parçasını da diğer tarafa dikti. Allâh-ü Teâlâ'nın izniyle, hemen o parçalar yeşerdi ve asma haline gelerek tâze üzüm verdi. Fakat Şeyh Râî tarafındaki üzümler beyaz renkli, Yusuf Bohuranî tarafındaki üzümler siyah renkliydi. Buna çok şaşırarak Yusuf Bohuranî bunun sebebini sordu. Şeyh Râî:

- Ben, Allâh-ü Teâlâ'dan yakîn yolu ile istedim. Sen ise imtihan yolu ile istedin. Her şeyin renginin kendi halinde olması tabîdir. Dolayısıyla renkler de niyetlerimize uygun olarak zuhur etti, buyurdu.

Yusuf Bohuranî oradan ayrılırken, Şeyh Râî ona bir kilim hediye etti ve çok iyi muhafaza etmesini tenbih etti. Daha sonra Hacca gittiğinde bu kilimi de yanında götürdü. Fakat Arafat'da o kalabalıkta, bu kilimi kaybetti. O kadar aramasına rağmen maalesef bulamadı.

Hac görevlerini ifa edip dönerken, Bistam şehrine de uğrayıp Bayezid-i Bistâmî hazretlerini ziyaret etmek istedi. Vesileyle tüm bu olanlar hakkında konuşmayı arzu ediyordu. Huzuruna girdiğinde baktı ki, Arafat'ta kaybettiği kilim Bayezid-i Bistâmî'nin önünde duruyor. Çok şaşırıp ve mahcup oldu. Çünkü Bayezid gibi kadri yüce, evliyânın büyüklerinden olan bir zattan imtihan kastıyla kerâmet istemişti. Bundan sebep çok pişmân oldu. Tövbe ve istiğfâr edip, Bayezid-i Bistâmî'nin müridlerinden oldu.

Bayezid-i Bistâmî çok zahid bir zat idi. Kendisi zahidliği üç basamak olarak görürdü. Birinci basamağı; dünya ve içindekileri bırakmak. İkinci basamağı; âhiret ve âhirete ait şeylerin sevgisini gönülden çıkarmak. Üçüncü basamağı da; Allah'tan başka her şeyden kalbî bağı kesmek, olarak nitelerdi.

Buyurdu ki: Allâh-ü Teâlâ'yı an, dilini başka işlerle uğraşmaktan koru. Nefsini hesaba çek. İlme yapış ve edebi muhafaza et. Merhamet sahibi ve yumuşak ol. Allâh-ü Teâlâ'yı unutturacak her şeyden uzak dur. Bir kimsenin, Allâh-ü Teâlâ'ya olan sevgisinin gerçek olup olmadığının alâmeti, kendisinde deniz misâli cömertlik, güneş misâli şefkat ve toprak misâli tevâzu gibi üç hasletin bulunmasıdır.

Bir defâsında Bayezid hazretlerinin kalbine Allah tarafından şöyle ilham olundu: "Ey Bayezid! Bize öyle bir şeyle gel ki, o Bizde olmasın."

Bayezid-i Bistâmî düşündü, Mevlâ'nın hazinesinde olmayan ne olabilirdi ki? Sonra kalbine şöyle ilhâm olundu: "Acziyet, tevâzu, muhtaç olmak, boyun büküklüğü."

Ebu Mûsa, Bayezid-i Bistâmî'nin müritlerinden di. Bayezid vefat ettiği sırada başka bir yerdeydi. O gece bir rüya gördü, bu rüyayı şöyle anlatıyor:

- Rüyamda Arş'ı başımın üzerinde götürüyordum. Birden gördüğüm bu rüyanın tesiri ile uyandım ve

gördüğüm şeye çok taaccüb ettim. Bunun ne manaya geldiğini merakla, rüyayı tevil için şeyhim Bayezid-i Bistâmî (Kuddise Sirruhu)'nun katına geldim. Fakat Onun vefat haberini duyunca derinden sarsıldım. Cenazesine pek çok kimseler gelmişti, çok kalabalıktı. Cenaze namazı kılındı ve tabutu musallâdan kaldırılınca, bari taşımakla şerefleneyim diye elimi uzatıp omuz vereyim dedim, fakat kalabalığı aşırıp yanaşmak mümkün olmadı. Bir müddet sonra sanki bana bir yol açıldı ve kendimi tabutun altında buldum. Ve tabutu başımın üzerinde taşımaya başladım. Sanki tabutun içinden Bayezid-i Bistâmî hazretlerinin sesi geliyordu. İyice kulak kesildim, şöyle diyordu:

- Ya Ebâ Mûsa! Rüyanda arşı başının üzerinde götürüyor görmüştün ya, işte bu halin, gördüğün rüyanın tabiridir.

Bayezid-i Bistâmî vefât ettikten sonra, büyük zâtlardan birisi kendisini rüyâda görüp sordu:

- Münker ve Nekir sana nasıl muâmele etti? Şöyle cevâp verdi:

- O iki melek gelip; "Rabbin kimdir?" diye sorunca, onlara dedim ki: "Siz bana O'nu soracağınıza, beni O'na sorun. Eğer O beni kulu olarak kabûl ederse ne âlâ. Maâzallah O beni kabûl etmezse, bin defâ 'Rabbim Allah'tır.' desem ne faydası var?"

Bayezid-i Bistâmî vefât ettikten sonra, büyüklerden biri yine kendisini rüyâda görünce sordu:

- Allah-ü Teâlâ Sana nasıl muâmele etti?

Buyurdu ki:

- Beni kabre indirdikleri zaman: "Ey Bayezid! Bizim için ne getirdin?" diye sordular. Ben de onlara dedim ki: "Bir derviş bir padişahın kapısına gelince ona 'Ne getirdin?' demezler, bilakis 'Ne istiyor-sun?' diye sorarlar." Bunun üzerine "Doğru söylüyor!" diye Hak'tan hitap erişti.

Ariflerin Sultanı olan Bayezid-i Bistâmî hazretleri üveysidir. Zâhirde irşatçısı olmasa da, Câfer-i Sâdık hazretlerinin rûhâniyetinden istifade etmiştir. Böylece Silsilede emaneti Câfer-i Sâdık (Kuddise Sirruhu)'dan mânen devralan Bayezid-i Bistâmî, Nefahat'ın kaydına göre Hicri 261 (874) yılında, bazı rivayetlerde ise 234 senesinde, zikir ve huzur hâli içinde Dâr-ı Bekâya irtihal etmiştir.

Kabri şerifi Bistam'da ziyaret mahallidir.

* Mustafa Özşimşekler Hocaefendi'nin Altın Silsile isimli kitabından alınmıştır.



Mide Yanması Nedir?

Mide Yanmasında Önleyici Tedavi Yöntemleri ve Hastaların Yememesi ve Yemesi Gereken Şeyler

Yemeğimizi ayaküstü değil, sofrada oturarak yemeliyiz. Acele bir şekilde yenen yemek, midenin çalışma sistemine zarar verir. Bunun için soframıza daha fazla zaman ayırıp, yemek yemeyi bir zorunluluk değil de, bir keyif hâline dönüştürmeliyiz. Ayrıca öğünleri küçülterek sık sık yemek, şikâyetleri azaltacaktır.



Yunus ERSİN
info@herbaltedavi.com



Mide yanması 20 ile 50 yaş arasında birçok insanda görülen çok yaygın bir rahatsızlıktır. Bu rahatsızlık yemekten önce, yemek sırasında ya da yemekten 2-3 saat sonra hissedilebiliyor. Besinler, sindirim işlevinin bir gereği olarak midede ilk değişikliklere uğrayarak bağırsaklara gönderilmek için hazırlanıyor. Yüce Yaratıcımızın koyduğu kanuna bağlı olarak mide bu işlevi yerine getirirken, midenin iç yüzeyini kaplayan zarın altındaki salgı hücreleri uyarılarak "mide özsu" salgılanıp besinlerin parçalanması sağlanıyor. Bu sırada oluşan bir dengesizlik, aşırı asit ortamına ve midenin kendini koruyamamasına yol açarak yanma hissine neden oluyor.

Normal şartlarda geceleri yatarken ve yemeklerden sonra daha fazla olmak üzere günde yaklaşık on - on beş defa gözlenen normal bir olaydır. Yanma

oluşmasının önde gelen nedenlerinden % 65-70'i yemek borusu alt kasının (KÖS - Kardial Ösofajial Sfinkter - yemek borusu alt ucundaki büzülerek açılan kas) yetersiz çalışması olduğu saptanmıştır.

Yaşlılarda ve özellikle hamilelerde GÖRS (Gastro Ösofajial Reflü Sendromu)'e bağlı mide ekşime ve yanmasına sık rastlanılmaktadır.

Mide Yanmasında Önleyici Tedavi Yöntemleri

Büyüklerimiz midede yanma hissi duydukları zaman hemen bir lokma ekme içi çiğnermiş. Ekme için değil ama ağza bir şey atmanın doğru bir yöntem olduğunu belirten günümüz doktorları da, az ama sık yemeyi öneriyorlar. Öğünleri küçülterek sık sık yemenin şikâyetleri azaltacağı söylenmektedir.

Yemeğe daha fazla zaman ayırmalıyız. Ayaküstü değil, sofrada oturarak yemeliyiz. Acele bir şekilde yenen yemek, midenin çalışma sistemine zarar

veriyor. Bunun için soframıza daha fazla zaman ayırıp, yemek yemeyi bir zorunluluk değil de, bir keyif hâline dönüştürmeliyiz.

Ağzımıza küçük lokmalar almak, midenin sindirim için gerekli salgıları daha kolay üretmesine yardımcı olur. Lokmaları uzun uzun çiğnemeliyiz. Bu, mide-mizde şişkinlik ve ağırlık hissetmememizi sağlar.

Sofradan tıka basa doymadan kalkmalıyız. Mide boş bir torba gibi olduğu için yemek yerken çiğnediğimiz besinler buraya ulaştıkça mide sürekli genişler. Bu nedenle ölçülü miktarda yemek yemeliyiz.

Akşam öğününden hemen sonra damak kaçamakları yapılmamalı. Aksi takdirde mide gece boyunca çalışıp yorulur. Akşam yemeği ile uyku arası en az üç saat olmalı, yani yemek yedikten en az 3 saat sonra yatmalıyız.

Yemek yedikten sonra yere eğilmeniz gerekiyorsa dizlerinizi bükerek eğilin. Aksi takdirde mide, işlevini gerektiği gibi yapamaz.

Yiyecek ve içeceklerin çok sıcak ya da soğuk olması mide sıvısına zarar verebilir. Bu nedenle yiyecek ve içeceklerin ılık olmasına özen göstermeliyiz.

Sigara ve alkol midenin en büyük düşmanlarından. Yemekten sonra uzanmayın. Unutmayın ki, mide sıvısı yatay pozisyonu sevmez ve yanma hissi mide borusu yoluyla ağzınıza kadar gelebilir.

Yatmadan önce yiyecek ve içeceklerden (süt dahil) uzak durmalıyız.

Kilo problemi olanların zayıflaması gerekir.

Mide yanması problemi olanlar, doktor tavsiyesine bağlı olarak, KÖS basıncını arttıran ilaçlar kullanabilir. Reflüye sebep olan midedeki karışımın asit oranını azaltacak ilaçlar kullanılabilir. Mide boşalmasını hızlandıran mide özsuyunun, yemek borusuna fişkırması ni azaltacak ilaçlar kullanılabilir.

Mide Yanmasında Yenilmemesi Gerekenler ve Yenilmesi Tavsiye Edilenler

Hazmı kolay olmayan kızartmaları ve yağlı yiyecekleri sofranızdan uzaklaştırın. Ağır yağlı, fazla kremalı ya da soslu besinleri yemeyin.

Çikolata, içerdiği yüksek dozdaki yağ ve kafein nedeniyle, hassas mideye zarar vererek yanma hissine yol açıyor. Sütlü çikolata, daha az yağ içeren bitter çikolatala oranla daha tehlikeli olduğundan, çikolata sevenler genelde sütsüz olanını tercih etmeli.

Kafeinli içecekler mide için çok zararlıdır. Kahve, çay ve kola gibi içecekler hassas mideyi yorar. Eğer mide yanmasından şikâyet ediyorsanız ve kahve içmeden duramıyorsanız kafeinsiz kahveyi tercih edin.

Gazlı içeceklerden ve asitli meyve sularından uzak durun.

Domates veya portakal suyu asitli olduğu için mide yanmasını şiddetlendirebilir. Bu nedenle sulandırarak ve balla tatlandırarak için.

Et suyu ile hazırlanmış çorbalardan uzak durun. Diğer çorbaları ise çok sıcak içmeyin, ılışmasını bekleyin.

Çiğ soğan ve çiğ meyve de mide asidini artıran etkenlerdendir.

Şeker yemeyi seviyorsanız naneli olanları seçmeyin.

Yukarda zararlı besinleri saydık, şimdi de faydalı besinleri sayıyoruz:

Karnabahar: Haşlanmış karnabahar, mideyi asit saldırıcılarından koruyarak tüm sorunların giderilmesine vesile olabilir. İçerisinde bulunan gefarnato maddesi ülser ilacının hammadde olarak kullanılıyor.

Lahana: Lahana çiğ olarak yemeyi tercih edin. İnce şeritler halinde doğrayıp salata yapın. Meyve presinde lahananın suyunu sıkıp aynı miktarda elma suyu ile karıştırın ve için. Lahana, ülser ve gastrit ilacı olarak biliniyor. Dörtte bir lahanayı yıkayıp kalın şeritler halinde doğrayın. 1 kerevizi soyup doğrayın. 1 havucu temizleyip dilimleyin. Lahana, kereviz ve havucu katı meyve presinde sıkıp sabah akşam suyunu için.

Patates: Çiğ patates suyu mide yanmasının doğal ilacıdır. Patatesi soyup katı meyve presinde suyunu sıkın. Bu suyu, havuç suyu ya da kereviz suyu ile karıştırıp için.

Elma sirkesi: Salatalarda elma sirkesi kullanın.

Maden suyu: Mide asidinin büyük bir bölümünü etkisiz hale getiriyor.

Ispanak: Ispanağı buharda pişirin ya da haşlayarak tüketin. Taze yapraklarını salata olarak yiyin.

Zeytinyağı: Çiğ olarak kullanıldığında besinlerin midede kalma süresini azaltıyor ve yağların sindirimi için safra salgısını artırıyor.

Baklagil: Fasulye, bezelye ve mercimekte bulunan bioflavonid maddesi, midenin koruma faktörünü artırıyor.

Muz: Mideyi seven meyvelerin başında geliyor. Ara öğünlerde birer muz yemek, midedeki yanma hissini ortadan kaldırabilir. Muz, mide hücrelerinin ve enzimlerin üretimine de vesile olmaktadır.

Kızarmış ekmek: Midenin salgıladığı aşırı asidi kurutarak yanma hissini gideriyor.

Meyankökü: Güçlü bir mide koruyucusudur. Yapılan son araştırmalara göre midedeki aşırı asitlenmeyi azaltıyor.

Şifâ Allah'tan

ÜÇ SORU - BİR CEVAP

Mustafa Ramazan BURSEVİ
bilgi@arifandergisi.com

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî hazretlerine, Allah'a ve âhirete inmayan inkârcı felsefecilerden bir gurup geldi ve kendisine bazı sorular sormak istediklerini bildirdiler. Bunun üzerine Mevlânâ hazretleri bu gelen gurubu Şems-i Tebrîzî hazretlerine havâle etti. Onlar da sorularını sormak üzere kalkıp Onun yanına gittiler.

Şems-i Tebrîzî hazretleri bu esnada mescidde talebeleriyle ders yapıyordu. Onlara, elindeki kerpiçle teyemmümün nasıl yapılacağını gösteriyordu. Gelen bu inkârcı felsefeciler dersin bitmesini beklediler. Ders bittikten hemen sonra Şems-i Tebrîzî hazretlerinin yanına gelerek üç tane suâl sormak istediklerini söylediler. Şems-i Tebrîzî; "Sorun!" buyurdu. İçlerinden ewelce seçtikleri bir sözcü hepsi adına sormaya başladı:

- Siz Allah'a inanıyor ve "Allah vardır," diyorsunuz. Madem Allah var, öyleyse gösterin de inanalım.

Küfür dolu bu soru üzerine Şems-i Tebrîzî hazretlerinin kaşları hafif çatıldı ve o inkârcı grubun sözcüsüne dönerek:

- Sen ewela sormak istediğin bütün soruları sor, ben hepsine birden toptan cevap vereceğim, dedi. O da diğer inkâr kokan sorularını sormaya başladı:

- Şeytanın ateşten yaratıldığını söylüyorsunuz, fakat sonra da onun Cehenneme atılıp ateşle azab edileceğini haber veriyorsunuz. Peki bu olacak şey midir, hiç ateşten yaratılan bir şeye, ateşle azab olur mu?

Sormak istediğimiz son sorumuz da şudur ki; âhirette herkes hesaba çekilecek ve dünyada yaptıklarının karşılığını görecek, diyorsunuz. Böyle söyleyip de bu insanları niçin sıkıntıya sokuyorsunuz? Bundan dolayı bir hak mı olurmuş!

İnsanları bıraksanız da, herkesin canı ne istiyorsa rahat rahat onu yapsa...

Bu inkârcı felsefeci, ukala ukala, hesap sorarcasına bu soruları yönelttikten sonra cevap beklemeye başladı. Şems-i Tebrîzî hazretlerinin, az önce ders esnasında talebelerine teyemmümü tarif ederken kullandığı kerpiç hâlâ elindeydi. İşte bu kuru kerpic, o soru soran inkârcıların sözcüsünün kafasına vurdu ve sorulara da cevap vermedi.

Neye uğradığını şaşırarak inkârcılar, Şems-i Tebrîzî hazretlerinin bu hareketine çok içerleyip, derhâl zamanın kadısına gittiler ve şikâyet ederek Ondan dâvâcı oldular.

Kadı Efendi de bu şikâyet üzerine Şems-i Tebrîzî'yi mahkeme etmek için çağırtdı ve dâvâcılarının kendisi hakkında yönelttikleri suçlamaya cevap vermesini istedi.

Mahkemede, başına kerpiçle vurulan inkârcı söz aldı, şikâyetini dile getirdi ve:

- Ben Ona cevaplaması için bazı sorular sordum. Fakat O, cevap vermek yerine kerpiçle başıma vurdu ve canımı yaktı, dedi.

Şems-i Tebrîzî kendini savundu:

- Kadı Efendi! Bu kimseler bana soru sordular, ben de onlara cevap verdim, buyurdu.

Kadı müdahale etti:

- Sen cevap verdim diyorsun ama, dâvâcı Senin cevap vermediğini ve elindeki kerpiçle başına vurduğunu iddia ediyor.

Bunun üzerine Şems-i Tebrîzî şöyle anlattı:

- Kadı Efendi! Ben o kerpic bunun başına vurmakla, sorduğu üç soruya da cevap vermiş oldum. Şöyle ki: Bana "Allah-ü Teâlâ (haşa) yoktur, varsa göster de inanayım" dedi.

Şimdi bu felsefeci, kafasına vurulan kerpicin acıttığını söylüyor. Oysa ben acıdığına inanmıyorum. Madem acı var, acıyı gösterebilirsin de inanalım.

O kimse hemen itiraz etti:

- Tabi ki acıyor, ama gösteremem. Ayrıca

acının görünmemesi, onun olmadığı anlamına gelmez.

- İşte Allâh-ü Teâlâ da vardır, fakat görünmez. Onun görünmüyor olması, olmadığı anlamına gelmez.

Yine bana; "Şeytan ateşten yaratıldı, ateşle nasıl azab edilir?" diye sordu. Ben de ona topraktan mâmul olan kerpiçle vurdum ve başı acıdı. Malumunuz olduğu üzere insanoğlu topraktan yaratılmıştır. Aslı toprak olan insana, toprakla vurulunca nasıl canı acıyorsa, aslı ateş olan şeytana da ateşle azap olur.

Yine bana; "İnsanları bıraksanız da, herkesin canı ne istiyorsa rahat rahat onu yapsa... Bundan dolayı bir hak mı olurmuş!" dedi. Bunun üzerine, benim canım onun başına kerpiçle vurmam istedi ve vurdum. Madem insanların yaptıklarından dolayı bir hak olmuyor, öyleyse niçin mahkemeye şikâyet edip hakkını arıyor? Aramasa ya!..

Bu fânî dünyada böylesine küçük bir mesele için hak araniyorsa, o sonsuz olan âhiret hayatında niçin hak aranmasın?

İMÂMÎ ÂZAM'IN İLMİ VE ZEKÂSİ

İmâmî Âzâm Ebu Hanife zamanında Onu sevmeyen, Ona buğzeden muhaliflerinden biri, Onu talebelerinin huzurunda cevapsız bırakmak ve mahcup etmek için aldatici bir soru hazırladı ve sormak için büyük imamın yanına geldi. Hazırladığı bu aldatici ve karmaşık soruyu sordu:

- Bir adam var ki, onun kâmil bir Müslüman olduğuna herkes şehâdet ediyor, fakat onun bazı sözleri var ki çok garip. Senin bu adam hakkında hükmün nedir?

İşte bu kimsesinin söylediği şu garip sözler şöyle:

"Cenneti ümit etmem, Cehennemden ve Allah'tan da korkmam.

Ölü etini severek yerim.

Rükû ve secdesiz namaz kılarım.

Hakka buğzeder, fitneyi severim.

Yahudi ve Hıristiyanları da tasdik ederim.

Görmeden şahitlik yaparım."

İşte böyle söyleyen kimse hakkındaki hükmünüz nedir?

İmâmî Âzâm Ebu Hanife hazretleri talebelerine dönerek:

- Bu kimse hakkında siz ne dersiniz? diye sordu. Talebeleri de:

- Bu sayılanlar küfür âlameti olduğu için, bu sözleri söyleyen kimsenin küfrüne dalalet eder, diye cevap verdiler.

Bunun üzerine Ebu Hanife hazretleri hafifçe tebessüm ederek sözü aldı ve bu söylenenlerin ne manaya geldiğini tek tek şöyle açıkladı:

- Bu adam gerçekten de kâmil bir mü'mindir. Zira onun söylediği bu sözler hep mecâzîdir, tevili vardır. Şöyle ki:

"Bu kimse Cenneti ümit etmiyor; Cennetin sahibini, yani Hz. Allah'ı ümit ediyor. Cehennemden korkmuyor, Cehennemden sahibinden korkuyor.

Allah'tan korkmuyor derken de; Allah'ın adâletle hükmedeceğini bildiği için, Allah'ın kendisine zulmedeceğinden korkmuyor.

Ölü eti yerim derken söylemek istediği balık etidir.

Rükû ve secdesiz namaz kılarım derken; cenaze namazına işaret ediyor.

Hakka buğz ediyorum derken bundan kastettiği ölümdür. Herkes için Hak vaki olacak. Mevlâ'ya daha fazla kulluk yapabilmek için ölüme istemiyor.

Fitneyi severim derken fitneden kastı ise evlatlarıdır. Çünkü Kur'an-ı Kerim'de "mal ve evlat" fitne olarak zikredilmiştir.

Yahudi ve Hıristiyanları tasdik etmesinden murat ise; onların birbirleri hakkındaki sözlerini tasdik etmesidir.

Görmeden şehâdet ettiği ise; Allah'a ve âhiret gününe iman etmesidir."

İmâmî Âzâm'ın bu açıklamalarını dinleyen adam, Ona hayran kaldı. Kendi kendine:

"Bu ne ilim, bu ne feraset, bu ne zekâ... Demek ben böylesine dâhi bir kimseye düşmanlık ediyordum" diye düşündü. Mahcubiyetle yerinden kalktı ve İmâmî Âzâm'ın ellerine sarıldı. Ve bu güne kadar yaptığı düşmanlıktan dolayı af etmesini istedi ve helâllik diledi.